

Ab Udvarhelyi Nemes Gimnasiunm Fre-
-tájaba.

Tempore Bibliothecij Oróni Micsák
Fajzon 1768 28. Május

[Handwritten signature]

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

AMA' MENNYEI KIRÁLYNAK ARANY VESZSZE-
JÉVEL MEG-ILLETTETETT, ÉS AZ Ö ORTZAJÁ-
NAK SZEMLÉLÉSÉRE BÉ-ÉRESZTETETT.

HAZÁJÁÉRT, 'SAZ ISTEN' HAZÁERT' BUZGO

KEGYES
E S T H E R

NEHAI MÉLTÓSÁGOS GROFF
R Á D A I

RÁDAI ESTHER
URASZSZONY.

MÉLT. ROM. SZ. BIRODALOMBÉLI GROFF SZÉKI
TELEKI LÁSZLÓ
URNAK

A' TSÁSZÁRI KIRÁLYI ÉS APOSTOLI FELSÉG'
ARANY KULTSOS KOMORNYIKJANAK: AZ ER-
LÉLYI KIRÁLYI GUBERNIUM BÉLSŐ TITOK TA-
NATS UR HIVÉNEK: UGYAN AZON KIRÁLYI FEL-
SÉG ERDÉLYI FŐ-PINTZE-MESTERÉNEK, ÉS AZ
ERDÉLYI RÉFORM. EKLÉ'SIAK', KOLLEGIUMOK'
ÉS OSKOLÁK FŐ-CURATORÁNAK
IGEN KEDVES ÉS DRÁGA ÉMLÉKEZETÜ

É L E T E P Á R J A.

Kinek e' Földről való elköltözése illendő tífte-
lettel örök emlékezetre hagyattatott.

K O L O ' S V Á R A T T.
Nyomt. PÁLDI ISTVÁN által 1766-dik Ektendőben

4484

Haz. Kézsz. Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

A' Fényes *RÁDAI HÁZ*nak e' Tzimere,
 Virtuásával mellyet *Király*ától nyere:
 Elsőbb tzimerezte Öket erejével.
 Tsak az *Unikornis* 's *Liliom* Dízével;
 De hogy e' *NAGY HÁZ*nak régi tös Gyökere
 Szállta tsak egy gyenge *Olaj Vefzötskére*;
 Vifont meg-újjítá e' *HÁZ* Nemességét,
A' *Királyi* Felség, tudván ös Hívségét:
 Innen zöldült *Török* Noé *Galambjával*
 Járukt Tzimerekhez ékes Emblémával:
 Hogy így a' vén *Török* régi Elejeket
 Példázza, 's a' *Galamb* igaz Hívségeket.
 Az *Unikornis*nak nézvén erőtségét,
 Gondold *GROFF RÁDAI ESTHER* Kegyességét;
 Ha pedig nézed a' *Liliom* szépségét,
 Gondold mindeneknél való Kedveségét.
 Szemléld a' *Galambban* okos Szelidségét
 's Szerelmes Férjéhez való nagy Hívségét.

TÖR.

TÖRVÉNYBŐL VALO IGAZSÁGOT MAGÁTOL EL-
HÁRITO, ÉVANGYELIOMI IGAZSÁGOT MAGÁNAK
VÁLASZTO,

I G A Z E M B E R.

Az az :

NÉHAI BOLDOG EMLÉKÉZETŰ MÉLTOSÁGOS GROFF
R Á D A I

R Á D A I E S T H E R
A S Z S Z O N Y ,

MÉLTOSÁGOS ROM: SZ: BIR. GROFF
SZ. TELEKI L Á S Z L Ó
U R N A K ,

Haáz-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

Az Uralkodó Földi HÁTALMASSÁG' KAMERARI-
USSÁNAK, Erdélyben a' Kir: Guberniumban Belső Ta-
náts-Hivének, Fő Pintze Mesterének, Ő Nagys. Kedves,
Tökéletes Hűségű és Szeretetű ELETE PÁRJA Hogy
e' Valósággal így légyen, azt

Egyenefségben meg-mutogatta, az Idvezült Lélektől idejekoránt
Egyházi Szolga eleibe zabott, Szent-Irásbéli bizonyos Helyhez ké-
pelt, egy Halotti Tanításban, E' meg-igazított Boldog Lélek' meg-
hidegedett Tetemeinek KOPORSÓBA LÖTT ZÁRATTATÁSOK'
Szomorú Alkalmatofságával,

M A L N Á S I L Á S Z L Ó ,

Kristus Jé'fús méltatlan Szolgája, Mellyet el-is mondott

NAGY SZEKENBEN, a' mélységes Somorúságok' Örvényé-
be merült, Melt. Özvegy Gróf UR Ő Nagys: Szállása' nagyob-
bik Palotáján, fok Rendekből álló nagy Halotti Gyülekezet előtt
1764-dik Eét. Boldog-Aféony Havának 8-dik Napján, Dél
előtt, fokott ISTENI Tiszteletünknek Oráján.

I. Kórint: 1. Réf. . ψ. 29, 30.

Ne ditsekedjék ISTEN-elött egy Test-is. De az ISTEN-től vagytok ti a' JÉ'SUS KRISTÓ'Sban, ki lett minékünk ISTEN-től Böltsefség IGAZSAG. Szentség és Válttság.

SZENT LETZKE.

Haáz I. e. 18. sz. Magyar Kir. Könyvtára
Székelyudvarhely

Nintsen nekem Igazságom, melly a' Törvényből volna, hanem melly a' KRISTUSban-való Hit által vagyon. az. az, ISTENTől-való Igazságom Hit által.

» ELÖL-JARÓ BESZED.

RITKA nagy ereje vagyon a' Pénznek, ahoz képest, mint arról sok emberek tézik 's adják magok ítélet-tételeket, mondván: *Nints olly erő, mellyet a' Pénz meg-ne rontson; nints olly nagy tábori Sereg, mellyet ez meg-ne futamtasson 's gyözzön; nints olly jól kézült vár és jántz, mellyet*

meg-ne bágjon. Sok fíralmas régibb 's ujjabb Példákat rak
 zemeink elejibe a' *Historia*, mellyekből megtetzik, hogy
 a' Táborokat igazgató Vezéreknek, Várak *Commenda-*
ainak kivánságaikat meg-ragadván a' Pénznek keze, gyö-
 zedelmet tett. Mind ez pedig onnan van, mert igen meg-
 rögzödött emberekbeu a' pénz' szerelme, ki-tolyatik ál-
 tala emberek' zeme: pénzel lehet Apát, Anyát, Féjjet,
 Feleséget, zerezni; józágot, Orzágot vásárolni, 's vaj-
 ha fokban bé nem-mennének még a' *Pluto* bányájába-is,
 onnan a' pénzt ki-ásni. *Aristoteles*ről olvafsuk: hogy *Nagy*
Sándortól, mint Tanítványától, vézen egykor néhány
 ezer Tallérokot *discretioban*, de tsak hamarjában néki
 mind egy pénzig vízfza-ajándékozza; mert míg *Aristote-*
les e' *Summát* maga Ládájában tartotta, egy zem-pillan-
 tásig-is alig lehetett miatta nyúgodalma, féltvén a' tol-
 vajló kezektől; e' kívül tapasztalta aztis, hogy élesen
 böltselkedő nemes elméje-is nagyon kezdett meg-tompúl-
 ni. Ugyan ez *Aristoteles* *Filosophus*, el-nézelve maga ide-
 jebéli embereknek zokásokat, azt az ítéletet tette: mond-
 ván: *πάντα ὄντα πλάττει* *mindent lehet pénzen venni adni.*
FILEP Királyról-is, N. Sándor Attyáról, ama' Városok'
 Kastélyok' híres fel-prédálójáról, az iratott emlékezetre,
 hogy néki zova-járása lett volna: *Queris Castella, etiamsi*
eorum muri adamantine firmitatis essent, facile posse expu-
gnari Asello, auro onusto. &c. az-az: Ha jól meg-terheltet-
 vén Aranyal a' Szamar, vezettedik a' leg-erősebb várhoz-
 is, hamar fel-adattathatik az ellenségnek. Ugy ítélnék
 némely Magyarázók, hogy a' Salamon-is *Péld.* XIII. 8.
 ily formálag tulajdonított volna igen nagy erőt a' pénz-
 nek, mellyel meg-lehet váltani mostani életét embernek,
 a' jelen-való vezedelmeztetésektől. Koránt sem így van
 ISTEN *Forumán* a' dolog, ott semmit pénzel nem-lehet
 vásá-

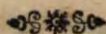

váfarolni, a' Birónak fzeimeit ez által nem lehet ki-űzrni, ott életét 's idveségét más formán és okon nyerheti-meg az ember: *mert drágább a' Léleknek váltása, mint sem pénzrel lehetne aboz jutni.* Sólt. XLIX. 9. el-vezne ott annak pénze magával egyetemben, ki azt állítaná, hogy ISTENnek ajándékai pénzbe járók volnának; mint Sz. Péter szólla *Simon Magus*hoz, ki elébbeni tévelységéhez képeft tsak pénzre betsüllí vala a' Sz. Léleknek Ajándékait. Tsel. VIII. 20. Igaz Hit, Hitből folyó Könyörgések, és Sz. Élet' követése-által mégyen ott elő a' Szegény bü-nös embernek ügye. Ez a' Hit meg-fogja az ISTENT, vezeti a' KRISTUSHoz 's ugyan ő beléje öltözteti, hogy ekképen a' KRISTUSban találtatván, idveséget nyerjen. Mint az Apostol ezt magáról szóllotta, 's több Válaftat-takról-is éppen így tette-fel, a' *Letzkében.*

SUMMA. Ugyan-is rövid *Summa*-zerént, a' fel-vett Igékben az az Apostoli Tudomány kaptsolatott-bé: hogy akármelly bü-nös ember-is, nem maga, Törvény-ből való Igazságával, hanem tsak a' KRISTUS-tól keres-tett Messiási Igazsággal igazíttathatik-meg ISTENnek elötte Hit által, 's következés zerént az Idveséget-is így nyerheti-el.

RÉSZEK-zerént: Két egymás-ellen fegeztetett Igaz-ságokat forgat itt az Apostol. Az *ELSÖT* nevezi Törvény-ből valónak, 's meg-is veti, ezekben: *Nintsen Igazságom, melly Törvényből volna. A' Másodikkal*, mint nékie ajándé-koztatottal ditsekedik az *URBAN*: *ISTEN-től való Igazságom* vagyon a' *KRISTUS*ban való Hit által.

Éppen e' *Materia* az, Sz. K. H. mellyet a' Néhai b. e. *Mélt. Gróff Rádai RÁDAI ESTHER* Ur Afzony ön-nön maga lelkére kötött volt e' most szólló Egyházi Szol-gának, hogy meg-hidégülendő (: óh már meg-is hült:)

Tetemei felett, erről légyen Tanítás. Ebben pedig Sz. Pál olly Tudományt ád-elő, melly fundamentoma az Ekklesiának, ha ez el-romlanék, Ekklesia sem lenne. Valaki e' Tudományt jól bé-vehette Lelkébe, kéz az ISTEN kegyelme által akár melly órában-is a' meg-ózlattatásra: mert ez Pais a' Halál rettegetései ellen, orvosság annak mérge ellen, el nem fogyható uti költség a' Mennyei Paraditsomba való által-utazásra. Ezzel bátorította magát Pál, mikor Nero Tsázar-alatt fogságban létekor nem mefze volna a' Mártiromi haláltól, küldvén azon fogságából e' Levélben Letzkénket-is Filippibéli Kerefityén atyafiainak valójában, előre látó bölts-okofsággal válaftotta vólt hát, e' most Koporsójába fállott Testnek idvezült jó Lelke-is ezt, a' maga felett való prédikáltatásra Míg azért nékem is főmnek kellekik erről lenni Magyarázattal 's Alkalmaztatásokkal, minden, valaki idveségét szereti, könnyen által értheti, hogy ő is el-köteleztetett a' figyelmezésre.

M A G Y A R Á Z A T.

I. R É SZ. URunk JÉ'SUS Sz. Nevében, ki e' *Materiát* hozzánk-is méltóztatott el-küldeni, már a' Magyarázathoz nyúlván, szemléljük ezt ahoz képeft *Elsőben*, mint Letzkénket megelőző 's követő Verfeknek egymástól való Függeése tartya; *azután* úgy, mint a' szemefedett ISTEN egész Betéde, a' Sz. Irás diktállya.

A. Valaki ez egész Levelet figyelmezve meg-olvassa, hamar jól által-értheti, hogy közelebbről kemény hartza vólt az Apostolnak a' Tzérémoníákhoz ragadott testi 'Sídókkal, azok közt a' Törvényből keresett magok igazságokkal ditsekedő Farifeusokkal. Ezek, a' Kerefityén

Vallást

Vallást tsúfolták, a' KRISTUS-t átkozták, magát a' Pált egy nagy Eretneknek kiabálták, azért, hogy ellene állana a' Környülmetelkedésnek több megtért Kerefityén Felekezeteivel egybe, ugy a' több Tzerémoniaknak-is. De ő meg-mutattya hathatofson, hogy azoknak ma sem erejek, sem idejek nintsen, ehez képeft magát például említvén, így beáll az 5 és következő versekben: *No hiszem, ha valaki más, én is nyóltzad napon környülmetéltettem; Izrael Nemzetéből való vagyok én, Bénéamin Nemzetéből én, Szerzet férént Fariséus-is én, a' Törvények férént feddetetlenül éltem én, 's lehetne az effélékkel ditsekednem ugy, mint akárkinek-is.* De mind ezeket tsak kárnak és ganéjnak állittya a' KRISTUS Évangyéliomáért, és tsupán azt tartya maga nagy nyereségének, hogy a' KRISTUSban találtásék Hit által, ez az ő nyeresége, *hogy nem Törvényből keresett igazsága van, hanem a' KRISTUS által keresett igazság az övé.* És ez a' Függeshez képeft a' Magyarázat.

B. A' mi nézi a' tellyes Sz. Irás férént való bővebb Magyarázatot. Akarván Pál meg-mutatni, miért tartsa ő maga igen nagy nyereségének tsak azt, hogy a' KRISTUSban találtásék? annak ezen okát adja: *mert nints Törvényből való igazságom.* Erről kérdjük.

a. Mitsoda Törvényt ért ő itt? **FEL: I.** Tudhattyák köztünk még a' gyermekek-is, hogy fok tzerémóniás Törvényeket adott vólt-ki ISTEN Móses által; mellyeket fejek vezése alatt ételre, italra, Innepek bentelésére, mosódásokra, áldozatokra, 's a' t. nézve minden 'Sidóknak az ő Idő-alatt kellett meg-tartaniok; ez okon szóltott így Letzkénk előtt Pál; Ha valaki az olyan tzerémóniaknak meg-tartásokból ki-folyó igazsággal ditsekedhetik, tehát a' ditsekedés méltán enyím, mert azok férént fedhe.

fedhetetlenül élek vala én. Mindazáltal, az efféle dítsekédést csak ganéjnak tartya. Ennyiben már, érti az Apostol a' Czerémonias Törvényeket-is, azt állatván, hogy neki azokból igazsága nints. Ha pedig azokból nints, tehát *ex Lege Morali*, ama' Tiz Parantsolatokból álló 's örökké meg maradandó Természeti és Erköltsi Törvényiből annál inkább nintsen. Mert tarttuk-meg jól azt: hogy itt kisebbről nagyobbra hágtattya az Apostol maga erős mutogatásait, illy' értelemmel: a' tzerémonias Hagymásokat én fozgalmatoson megtartottam, még-is azokból magamnak igazságot nem-állatok; sokkal inkább hát a' természeti Törvényből nem, mivel azt ugy sem tarthattam-meg. Mellyből következik, hogy még mezfőbb tafíttya Pál magától az Erköltsi Törvényből folyható maga Igazságát, és így a' Törvényen-is főbbként ezt érti Szükség itt elménkre vennünk 2. azt-is: hogy mikor így ira Pál, akkor ő Kerefnyén lévén, igen kívánt ISTENnek állandó Törvénye-fzerént élni ugy, mint más akárki, még-is azt mondja: hogy most, most fints néki Törvényből való igazsága, a' mikor megtért a' Lelkeknek nagy Pástorához a' JÉ'SUS KRISTUSHoz. E' pedig a' minémü igaz Pálra, éppen olly igaz Ádámnak rendfzerént fázalmazott minden Maradékira nézve-is. Ezért erősfítette másutt bátran, mondván: Egy Test sem igazul-meg ISTEN előtt Törvénynek tselekedetei által. És e' vala itt a' Törvényről való szó. Már

B. Az Igazságról kérdezkedjünk: Mi lehet az-az Igazság, mellyet itt forgat Pál: FEL. Ha ezt a' Materiat egybe vettyük a' Rom: és Galat: Levelekkel, (ugy-is kell pedig lenni, mivel még bővebben tanított az Apostol azokban erről) világosan meg tetzik, hogy ollyan Igazság ez, mellyel a' fzegény bünös ember ISTEN fzéki előtt

előtt meg-igazítatik, ártatlannak ítéltetik, büntetések alól fel-fabadíttatik, egy-fer'smind pedig ez Igazságért néki örök élet ajándékoztatik az ISTENTől. De ezt az Igazságot, hatalmason tagadja Pal, hogy nékie a' Törvény' tselekedete okozná: *Nintsen* (: illy értelemmel szól:) *engemet ISTEN előtt meg-mentő, nekem Idvességét adó Igazságom Törvényből.*

γ. De miért nints? FEL. Majd meg-értyük, tsak hogy addig azt végyük-fel, Tudniillik: Valamint e' földön három-féle állapotban zemlélteti velünk a' Sz. Irás, az Emberi Nemet: mert vagy *Imocens et Justus*, ártatlan és bün-nélkül-való igaz; vagy *Pœnitens et Credens*, bünös, de büneiből ki-hatolni törekedő és hívő; vagy *Regenitus et Sanctitati incumbens*, ujjá-fülettetett és már a' Szentség' követésében jó előmeneteleket-is tett: Éppen ehez képest, annak három módú Meg-igazíttatását-is tanítja, tudniillik: a' bün-nélkül-való ártatlannak, a' bünösnek, de meg-terőnek 's hívőnek, és az Ujjá-fületett Sz. embernek meg-igazíttatását. Mindenikről ugyan nints szó a' mi Letzkénkben, de, hogy az egész dolog jobb értelemmel bé-hafson elménkbe, szóllok valamit rollok, Azt mondom azért az *Elsőre*: Hogy ha Ádám ugy, mint ki-jöve artatlanul ISTEN kezeiből a' Teremtés-által, meg-marad vala azon állapotban; hafonlóképen meg-marad vala, mind ama' jónak és gonoznak tudása Fájának gyümölsét tölle el-tíltott Parantsolat, mind pedig az egész erköltsi Törvény mellett (: mellyet akkor tsak az ő fívének 's elméjenek Táblaira irt vólt-bé ISTEN, azután későre adván-ki az ISTEN Mó'ses által Kö-Tábl. kon:) tehát, így igaznak ítélte vólna ISTEN ötet, 's just nyér vala ő is a' földi Paraditsomból menyei Paraditsomba-való menetelre; nem, mintha tulajdonképen ő maga magában

ban érdemli vala azt akkor-is , hanem tsak *ex liberali DEI pacto*. ISTENnek szabad tetzésén épült ép emberrel való frigy-kötéséhez képest ; mert ugyan-is a' józanság , kivált a' Sz. Irás jól meg-tanította arra az embert , hogy az épségnék állapottyában-is , a' Teremtettet állat , az ő Teremtőtől valamit vézen , vezi azt tsupán tsak az Ő Felsege ingyen-való szabados Jótetzéséből. Ennek fundamentomos okat Urunk JÉ'SUS-is meg-émlítette *Luk. XVII. 10.* Meg-vallom azonban , hogy az ép Ádám állapotjában a' *Justificatio* Megigazítás , szoros értelemmel szólván , e-gész helyet nem talál : mert a' hol bün nints , ott a' vádolásnak 's az alól-való fel-zabaditátásnak is helye nints ; hanem tsak azt mondom , leg-alább rebegem : hogy ártatlannak ítéli vala akkor ISTEN Ádámot , meg-maradván ő a' Törvény mellett , 's az ő akkori meg-igazítatásának is *Conditioj* , léfz vala , a' *perfecta* , bün-nélkül való tökéletes ártatlan szent élete. A' *Második* állapotban lévő ember , Bünös , ki-is egyébünnen hozzája járuló másnak valakinek igazsága által igazítathatik-meg tsak ; ilyenek voltak , vagyunk 's léfzünk , kik hamissák lévén meg-igazítottak , meg igazítottunk 's meg-igazítottunk. De ennek módjáról majd alább szóllok bővebben , mivel Letzkénk-is ezt irányozza leg-egyenesebben. A' *Harmadikban* lévő az , midön már valaki , annak számára Tökéletes Eleget-tévőnek keresett Igazsága által ISTENnek *Forumán* meg-igazítatván , és azt az ilyen ember , maga szívében ISTENnek Lelke-által meg-érezvén bizonyoson , szentül 's kegyesen él , mindennap jó gyümölcstököt teremvén. Már az ilyen , mind maga Lelke-esmérete , mind mások szemei előtt annak az Igaznak bizonyítatik *Consequenter* következésképen , kit ISTEN meg-igazított magánál *Antecedenter* elébb. Hadd térjek-vízta hát oda ,

honnan

honnán el-távoztam vala . tudniillik , miért mondja Pál , hogy nintsen néki Törvényből-való Igazsága? az el-mondottakból-is jól ki-tetzi , azért , mert ő romlott természetü , bűnös , nem olyan , mint az első Ádám vala az épségben , hanem mint a' bűnössé lőtt Ádám , ki-is vétkezvén , nem csak meg-rontotta az egész Törvényt , hanem annak bé-töltésére , még csak kissébb tzikkelyére nézve-is lett tellyefséggel alkalmatlanná magától ; és így Törvényből meg-igazulása 's igazsága fints .

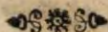
II. RÉSZ. De mit befélel Te Nagy Sz. Ember Pál! hát néked nints igazságod Törvényből , meg-térfed után-is , holott fok drága kegyelmeket , tehetségeket tett-le ISTEN benned? meg-vallom , lelkemet meg-rettentetted , mert ha néked , olly különös Szentségü nagy Embernek most fints igazságod , hát nekem nagy bűnösnek hogy volna? hogy másoknak-is? és mivel Igazság , még pedig Törvényes Igazság-nélkül fenki nem idvezülhet , el-kárhozolé Te , elé mi mínyájan? Vagy nem , Oh nem! mert azt hízed vallod : hogy *vagyon ISTENből való Igazságod a' JÉ'SUS KRISTUSban való Hit által* : És e' már Letzkénk' *Második Réfje*. Itt igen fűkséges *Elsőben* az Apostól fzoait , *Azután* a' főbkkal ki-fejeztetett dolgot magát ki-magyaráznunk .

A. A' mi illeti az *Elsőt* , ahoz-képeft Kérdjük :

a. *Mitsoda Hit az , mellyet kétfer-is fájára vett it-ten Pál* , mondván : KRISTUSban-való Hit által , ismét : Igazságom *vagyon Hit által*? *Felelet* : Éppen , nem az a' 'Sidói *persvasio* , magával igaz elég ok-nélkül-való el-hitéstés , melly fzerént az Ábrahám testi maradékai nagy fe-nyen kérkedezni ftohtak vólt Környül-metélkedésekkel 's egyéb Tzerémoniájoknak gyakorlásával , el-hitetvén

magokkal azt, hogy az effélék kedvesekké tézik őket ISTEN-előtt; mert ganéjnak tartya ezt az Apostol. Nem is valami tsak Historiai Hit, Tudomány, mellyel az Ördögök-is tudják 's meg-esmérük: hogy az ő hatalmokat el-rontó JÉ'SUS meg-halván, diadalommal fel-tamadott; hanem az az erös, fiui bizodalommal egybe-kaptsolódott eleven igaz Hit, mellyel, a' bünös ugyan, de ISTEN' irgalmában lévő ember, meg-fogja a' KRISTUS-t, 's ragatkozik véle az ő eleget tévő Érdeméhez, léve szerént vallást tézen Ez IDVEZITÖjéről, 's ugyan mint valami köntösbe, Ő Beléje öltözik. Így talályuk ezt *Róm. X. 9.* Ha vallást tévez a' KRISTUS-ról és lévedben hízed. hogy fel-tamadott a' halálból, idvezülz.

β. Mivel itt meg-külömböztetve talályuk e' kettöt, tudniillik KRISTUSban Hit által való Igazságot, és az ISTENi Igazságot, mint kell rólok ítélnünk? FEL: Valósággal e' kettő mind egy, a' külömbség vagyon közöttök, ez az: hogy ISTENnek Igazsága, amaz, mellyet a' tellyes ISTENi Állat, még az Örök békeség' Tanátsában el-rendelt azoknak fámokra, kik idveségnek forsofi. A' KRISTUS Igazsága pedig az, melly szerént, azt az Öröktől-fogva el-rendelt Igazságot, bizonyos időben maga Messiási tökéletes engedelmeségével, egyfzeri elég-séges Áldozattyával, Halálával, Fel-tamadásával 'sa't. meg-fzerzette. És mint hogy ezeket érettünk Választottakért vitte-végben *agendo et patiando*, tselekedvén és szenvedvén, ezért nekünk-is tulajdonítatik ingyen, nem a' Hitért, Hitnek méltóságáért, (: mert arra szemelen vígyáz-tak minden több Sz. Irók-is Pállal együtt, hogy e' *Materiat* így ne tanítsák :) hanem Hit által, melly Hit emberben, ISTENnek ismét tsak tsupa Ajándéka. E' Hit, mondom, azt az öröktől fogva el-rendeltetett 's bizonyos időben

időben meg-feresztetett Igazságot, mint valami Kéz, meg-
fogja, ISTENnek irgalmassága-is embernek tulajdonitya
Hit-által. E' már az, a' mit így tett-ki az Apostol: *Igaz-
ságom vagyon a' KRISTUSban-való Hit által.* Ismét: *Igazsá-
gom vagyon ISTENtől, Hit által;* nem Hitért, mint ha az,
maga érdemlené ez Igazságot, mert az Hitet-is KRIS-
TUS érdemlette nekünk. Még eddig, inkább csak B-
tüit világosítam az Apostoli Igéknek, már-

B. Fogjunk azokban bé-foglaltatott Dologhoz, az
az, a' *Meg-igazulásnak Tudományát, annak Környül-álló mi-
vóltával* hadd beféllyem bővebben ISTEN' beféde férént
ugy, mint a' Szent Lélek-által író 's fálló Pál Apostol
is értett Letzkénkben. Itt ez az egy igen nagy

KÉRDÉS: Mi a' Meg-igazulás? FEL. Az ISTENnek,
mint foros igazságú, de könyörületességre hajló Fő-Bírónak, az
a' Kegyelmes 'Sententiája, munkája, melly férént a' bűnösnek
KRISTUS Elég-tételéért, minden bűnét meg-botsátja, azt a'
*kárbotat álól fel-fabadítja, Örök életre just ad neki, tulajdo-
nítván igaz Hitnek-általa a' KRISTUS Igazságát ő nékie, mel-
lyet ilyen Hitvel ő-is meg-fog 's magáévá téken; de ilyen Con-
ditival, hogy a' Főtselekedetekben foglalhya magát mind vé-
gig. E' mind Sz. Irás Tudománya, mellyre-is tovább il-
lyeket tartsunk-meg kölömbsséggel. Tudniillik:*

a. Mondám a' Meg-igazulásnak most elő-adott
le-írásában: *Hogy a' Meg-igazulás és Meg-igazítás Est*
Actus DEI Judicialis, az az: *Bírói Szék előtt folyni fo-
kott ítélet-tétel-férént mégyen véghez. Ezt így lenni,*
*Sok Sz. Irásbéli helyek bizonyítják, mellyekben Letz-
kénknek ez igéje: δικαιοσύνη éppen ezen értelemmel*
találtatik. Leg értelmesebben úgy befélherem e' dolgot
Sz. Gyülekezetünk eleibe, ha az ISTEN' Bírói Székét
és az oda állttatott Bűnöft, földi Bírák ítéletére-való

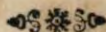
tekintetben le-rajzolom. Tégyük-fel azért, hogy éppen e' gyászos Koporsó-tájatt ül ISTEN; mint Bíró a' Törvény Székiben, mi pedig fejenként ide citáltattunk. Jelen vagynak a' Vádolók-is: Ördög, Bűn, Törvény, Halál, Pokol. Az Ördög *allegalván* Személyeink-ellen, így vádol minket egyen egyen: ez az ember bűnös. A' *Sok-féle Bűn* rakással ott áll, 's ISTEN' Mindentudóságának könyvében-is fel-lévén mindenik írva, így vádol: ember! mind ezeket te magad tselekedted. A' *Törvény* így vádol: a' vagyon belém írva: átkozott valaki meg-nem marad mind azokban, mellyek meg-irattak a' 'Törvény' Könyvében, hogy azokat tselekedje; De te meg-nem maradtál, azért átkozott vagy. Mind ezek igaz vádok, senki nem tagadhattya, lévén a' Lelki-esméret-is tanubizonyosság mellett; és mivelhogy a' Törvény bűnnel, a' bűn az ördöggel erős, tehát a' bűnös embernek-is kárhoztatására nagy ereje van a' Törvénynek. Mellyhez-képest a' *Pokol* fel-kél 's azt mondja: meg-van az én nyert perem: 's mivel te ember átkozott vagy, el-kell kárhoznod. A' *Halál* ki-tátott fájjal itt áll, hogy bé-nyelnye a' bűnöft, mert a' bűnösnek halál a' fején *1 Mós. II 17. Róm: VI. 23.* No már, végye akárki-is lelkére e' dolgot, 's mondja-meg: miként igazúlhat meg itt a' bűnös? mivel áthat meg e' Szék előtt? *allegalhattya-é* Törvényből-való jó-tselekedeteit, Igazságát? látók már, hogy Sz. Pál azokhoz támaszkodni éppen nem mér. Itt hát bizonyosan, csak a' könyörülő ISTEN' Irgalmassága, és bűn-nélkül való tökéletes Elég tévőnek Igazsága-által áthat minden valaki áll. Ebből a' mutogatásból azonban jól meg-tetzik: hogy a' Meg-igazulás Birói Itélet és '*Sententia* szerént fozott végbe-menni. Mondám

b. Hogy ez (1). Tsak *ISTEN'* munkája, mivel e'
Meg-

Meg-igazításban bűnös és bűn-botsánat forognak fenn; de a' bünt csak ISTEN botsáthattya-meg egyedül ő vehet-het-el, vagy meg tarthat. (2) *Irgalmas Bíró* munkája, mert fő van a' fehény nyomorúlt bűnösről, kit ugyan el-vefzhetne a' Bírónak foros igazsága, de hajol már hoz-zája könyörülő Irgalmassága.

c. Fundamentomos okát-is e' bűnösököt meg-igazító igazságnak meg-jegyzém, melly a' könyörülő menyei Bírónak irgalmassága-zerént a' KRISTUS Engedelmes-sége, *Elég-tétele*, *Érdeme*. Tellyes erővel tette-ki ezt Letz-kénk: *Nintsen nekem igazságom, melly 's a' t.* Es ezt mi-dön itt is állatom az Apóstol után, azzal nem azt mon-dom, hogy e' Bírói *Forumon* (- holott fő helyet talál ám a' Törvény:) a, meg-igazulásnak fundamentoma nem volna a' Törvénynek hiba-nélkül-való bétöltése is, mert fundamentom ez-is bizonyoson. Igy vegyük-fel hát a' dolgot: minthogy ISTENnek ítélete igaz, tehát ő Fel-sége soha fenkit igaznak nem *pronuntál*hat tökéletes igaz-ság-nélkül; de ez az Igazság hármazik Törvénynek hi-ba-nélkül-való bé-töltéséből; és így, a' Meg-igazulásnak ennyiben okvetetlen fundamentoma a' Törvénynek bé-töltése. Már pedig, van-é vagy egy ember, ki azt min-den hiba-nélkül bé-töltse, és azért a' Bíró ötet igaznak ítélfesse? egy sints, *mert nintsen a' ki ne-vétkeznék Róm. V. S'lt. XIV.* De ha találkoznék-is olyan, ki nem töt-bet, hanem csak egyet vétet volna, így sem, mert az-al-is ő az egész Törvényt rontotta-meg *Jak. II. 10, 11.* E' lévén hát itt a' dolog' valósága, arra kell-menni min-dennek, a' mire Ábrahám, Dávid, Pál 's minden több meg-igazultak mentenek, t. i. az Atya Fianak Messiási I-gazságára, mellyet egész életébéli Törvényhez-való En-gedelmeiségével, Szenvedéseivel, Halálával szerzett. Ugy
 hogy,

hogy, e' meg-igazulásnak belső oka, ISTENnek ingyervaló könyörületesége; külső érdemlő 's meg-ferző oka pedig a' KRISTUSnak Törvény' bé-töltéséből keresett Erdeme Igazsága. Ezt a' Sz. Irás nem csak Letzkénkben, hanem egyébütt-is, most ISTEN Igazságának, majd KRISTUSnak fokzor nevezi, 's nem a' miénk anyiban, hogy mi kerestük-vólna (: mert így nem lenne ISTEN' ítélete igaz:) hanem, mivelhogy az Atya Bíró, úgy traktálta a' Kezes KRISTUS-t, mintha csak ő lett volna bűnös; úgy ellenben KRISTUS' Elégtételéért ahoz képest traktál minket 's bánik velünk, mintha mi tettünk-vólna eleget. Melly csak annyit tézen: hogy a' KRISTUS mi képünkben töltötte-bé a' Törvényt, érettünk 's mélyünkben tett eleget, mint mi Kezesünk. A' Bíró is ezt acceptálta, ebben meg-nyúgodott, mivel úgy elégtétetett az ő Igazságának, hogy többet 's egyebet nem kíván, nem-is kívánhat. Azt-is mondam a' Meg-igazulásnak fellyebb hallott le-írásában, hogy

d. Ezt az Igaz Hit fogja-meg, 's mutogatni kezdettem-is, miképen légyen az, Tudniillik: a' Hit nem fundamentom itt, hanem csak *Efköz* 's mint valami kéz, a' Meg-igazulásban; melly úgy meg-kaptsolja a' KRISTUS' Igazságát, hogy erre nézve a' Bírónak Igazsága-is az embernek tulajnonitya azt. Ehez-képeft, léfünk már tsupa Igazság a' KRISTUSban éppen úgy, mint az Apoltolnak egyébütt találtató fozai fzerént, ő Felsege bűné és átokká lett-vólt érettünk; de átokká és bűné lett csak annyiban, hogy minden mi bűnünk Nékie tulajdonítatott, mintha ő tette vólna azokat; tehát igazsága-is e' Hit által úgy miénk léf, mintha mi kerestük-vólna azt. Nem fajnállom itt említeni az Ekklésia' egy nagy *Doctör*-ának, hathatóson e' dolgot ki-betüző drága fozait, mellyé-

mellyeket ira valami Erémitához küldött Kegyes Leve-
 leben. (: Sunt Verba B. Lutheri Epist. Tom: I. ad Eremitam :) *Tu Domine Jezu! es Justitia mea, ego sum Peccatum Tuum; Tu adsumpsisti meum, et dedisti mihi Tuum; adsumpsisti, quod non eras, et dedisti mihi quod non eram. Et paulo post: Ego sum Tuum peccatum, Tu mea Justitia; triumpho igitur, quia nec meum peccatum obruet Tuam Justitiam, nec Tua Justitia sinit me manere peccatorem.* E' Levélben az a' Kegyes nagy Ember, vigasztalván Baráttját, 's oktatóván arra, miképen könyörögjön a' KRISTUS-nak summás értelemmel ezt tette-ki: *URam JÉ'SUS! én Igazságom vagy Te, én pedig a' Te Bűnöd; Te, magadára vetted az én bűnemet, és nekem ajándékoztad a' magad Igazságodat; 's mivelbogy én Te bűnödé lettem, Te pedig az én Igazságommá, bizonyosan győzdelmet tézek ellenségeimen; mert lehetetlen, hogy az én bűneim, akár melyik legyenek-is azok, elnyombassák a' Te Igazságodat; az-is éppen olyan lehetetlen, hogy a' Te Igazságod engedjen engem a' bűnben elvefnem.* Mondám:

e. Hogy a' kit ISTEN e' fzerént meg-igazít, mint azt módjára, formájára, érdemlő okara-nézve ISTEN' Beszédeéből le-írák, tartozik az magát Jóságos-tselekedetekben föntelenül foglalni. Lehetetlen dolog-is, hogy azok, kik Hit-által meg-igazítatván, KRISTUSba óltattak, jó gyümölcstököt ne teremnének. A' KRISTUS Igazságát nem foghattya-meg soha-is a' meg-hólt hit, de a' jó-tselekedetek nélkül-való hit, meg-hólt állat. Jak: II. 26. Szükségesképpen azért, a' meg-igazított embernek eleven és jó-tselekedetekkel ékeskedő Hitinek kell lennie, ha finte ISTEN forumán-való Meg-igazításban, csak egy ilyen tselekedet se-jöjjön-is tekintetben, a' minthogy nem-is jó, ismét az Apostoli tanítás-fzerént. Róm: III. 28. így

Élván ott Pál: Annakokáért ezt mondjuk bizonyosan, hogy az ember meg-igazúl Hitnek-általa Törvénynek tse-lekedete-nélkül.

f. Végezetre. *Consequentia*ja, következése e' Meg-igazításnak ez: 1. Hogy *Conferál*, ad ISTEN embernek bün-botsánatot. Oh drága Jó! mert azzal egyzer'smind a' büntetések alól-is fel-fabadítya. 2. Just is enged az örök-életre, ugyhogy femmi kárhoztatása nem lévén már nékie, ISTENnek Fogadott Fiává Örökösévé-is lézen.

1 A L K A L M A Z T A T Á S O K.

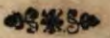
I. *A HITNEK erősségére.* És ez, e' Ditsőséges *Ma-terianak*, ISTENnek tellyes Befédéhez *regulázott*, 's az-zal egy rendbevetetett Magyarázattya: Ha az el-mondot-takot egybe-fümmázzuk, azokból önként foly-ez a'

T U D O M Á N Y.

Tsak az az ember talál kedvességet ISTEN-elöt Életében-is Halálában-is, ki magáéva tehetta élő Hit-által a' JÉ'SUS-nak Messiasz Igazságát. Ellenben, *Valaki ez Igazsággal soba nem bírt 's bír, veszett annak ő dolga.* Nem tsudáalom én most azt, hogy Pál, még Halála előtt-is el-ragadtatása-ál-tal (: Isten tudja kulömben, mint völt ez el-ragadtatás. *2 Kór: XII. 2:*) meg-járhatta a' harmadik Eget; azt tsu-dálnám inkább, ha Fariséusi állapottyában esett-volna raj-ta efféle: akkor ugyan-is nem fogta vala meg ő Hitivel a' KRISTUS' Igazságát, mert igaz Hite sem vala még; addig hát el-ragadtatás-által-is nem lehetett nékie ISTEN-nel édesdeden tarsalkodni: mivel oda mennek-bé tsak a' KRISTUS Igazságával ékeskedő tízták, de ki-rekednek az ebek, a' tíztátalanok. *Jelen: XXI. 27.* Nem tsudáalom most

mőst azt-is, hogy kéz vala Pál a' meg-őzlattatás-ra-is; űorongattatott e' kettő között, ha élyen-é vagy meghallyon? és ámbár Kereűtyén Attyafiainak hitben-való gyarapítatáfokra űükségesnek ítélné, még ha tsak mi kevés ideig-is köztök lenni; de még-is jobbnak, űőt mindenek-nél jobbnak tartotta e' tettből ki-költözni és a' KRIS-TUShoz menni lakni. *Filip*: I. 23. Mi okon vala Palban ez a' *resolutio* nagy bárorság, a' Halálra-való menetelben, valyon? ihon, tsak Letzkénk-is meg-mondja: mert vala néki Igazsága, ISTENTől-való Igazsága, Messiási Igazsága bizony, Hit-által; melly-is, hogy őtet *in particulari Judicio*, a' Halálkor ama' különös Iteletben ISTEN' Bíroi Székinél (: hová minden Halálozónak kelletik állania :) meg-igazítva, jól tudta; 's hitte azt-is, hogy Halála után mindgyárt bé-botsáttva a' menyei Örökségbe. Ugyan-is, a' KRISTUSnak bűnösököt meg-igazító igazsága olyan, mint valamelly Jőzág-eránt-való *Donatio* *Levél*, vagy Kiralyi Tsáűári *Diploma*, melly az örökségbe botsáttva azt, a' kinek adatik. A' KRISTUS Igazságának Diplomája is Pál Hitinek kezében meg-fogva lévén, ez őtet meg-őzlattatásának oráján a' Bóldogságba bé-iktatta; melly-is már *Statutio Donationis*, az-az: meg-erősítetés az Örökségben. De bizonyára, a' Paraditsomtőlfogva Sz, Pálig, Ő utánna eddig, ettől-fogva világ végéig-is, nem találtak 's találnak ISTEN-előtt kedvességet Pallal edgyütt más emberek-is életekben halálokban, halálok után-is pedig által nem-költözhettek a' menyei Örökségbe különben, hanem tsak e' Letzke-űerént, t. i. ha a' KRISTUS Igazságát tehették magokévá Hit-által. Miért? mert (1) A' KRISTUS tegnap és ma ugyan azon vőlt, mind örökké-is ugyan azon léűen. 'Sid: XIII. 8. az-az: tsak ő Felsége vőlt 's léűen mindenkor az Idvességnek meg-

terző oka. (2) mert csak a' KRISTUSra nézve kedvell mindent, valakit kedvell az Atya. *Mát; XVII. 5.* (3) mert nintsen fenkiben másban idvesség 's. a. t. *Tsel: IV. 12.* No hiszem a' véghetetlen fok Példák-közül hadd említsek ide bártsak némellyeket:

a. **ÁDÁM, ÉVA,** véteken esvén, midön rztálattattanak ISTEN-eleibe: *hol vagy Ádám!* próbálák magok bünös rendeletlen mozgásaikat fige-fa levelekkel elfedezni vagy másként-is magokat igazítani, t. i. egyik a' másikra kenvén a' Bünt; de meg-tapastralák mindgyárt, hogy a' mit az ember magától gondol 's jónak itél ISTEN-előtt-való meg-igázulásra, a' tsupán csak *fa-levél;* lelkeiknek azért pihenést-is addig nem találának, míg a' meg-ígért **Azízonyi-állat Szabadító Magvához,** ugmint e' minket-is meg-igazító **Messziás JÉ'SUSHoz,** Hitek által nem ragafzkodnak.

b. **KAIN és ÁBEL**-közti vetélkedés támad, nem Szölő-hegy, Szántó-föld, 's egyéb efféle külső Jószágok felett, hanem az iránt: mellyik igazabb 's kedvesebb ISTEN-előtt? Kain abban az *opinióban* vagon, hogy ötet maga első születésének méltósága, föld' gyümöltseiből hozott feles ajjándéka majd ISTEN-előtt meg-igazítja. Ábel pedig ragafkodik Hitivel az **Azízonyi-állatnak Magvához.** Mint lefz a' dolog? áldoznak mind ketten, de a' Kainnak Hitnélkül-való lelketlen áldozattyára nem-tekinte ISTEN, azt nagyon meg-útálá; az Ábelére tüzet vete, 's így *Hit által nyere ő tanúbizonyságot ISTEN-től az iránt, hogy ő igaz.* 'Sid: XI. 4. **Viz-özön-előtt** így vólt ez, mellyre nézve.

c. **NOÉ,** az *Igazságot rofkül kereső első Világot,* **Hit által kárboztatá.** 'Sid: XI. 7. De **Viz-özön után-is** csak így talályuk a' dolgot, mert

d. *Ábra-*

d. *Abrahámot* sokszor hozzák-elő a' Sz. Irók, kü. lönöfön a' Sz. Pál, 's alig győzik ötet ditsérni: hogy ő hitt a' Messiásban, és ez tulajdoníttatott néki igazságára.

e. *Abrahámnak* fiai *Ismael* *Isák*, és közelebb-való Unokái, *Ésáu* *Jákob*-is ide való példák, mert *Ismael* és *Ésáu*, magok első-zületéseknek 's egyéb-fele földi *prerogativá*joknak motskos rongyos köntösü Igazságában akarván ISTEN előtt-való Kedveségeket keresni, azt meg nem találák. *Isák* 's *Jákob* pedig ragaszkodván a' Messiásnak Igazságához Hit által, bődögülának.

f. *Jakóbnak* igen el-zaporodott *Nemzetségében* *Dávidig*, az után *Malakiá*sig, attól-fogva ISTEN Fianak Testben lött megjelenéséig, sőt az Apostoli időben-is, ismét így vólt ez, mint meg-tetzik 'Sólt; L. *Malak*: I. Ugy a' négy Évangyélisták' 's Apostolok' Irásaikból-is; mert ez idők-alatt-is az Izraelnek egy része vala testi, maga Igazságában ditsekedő; más része pedig Messiás' Igazságához Hit által ragaszkodó. De hadd beféllyem ezt is az Apostol fzoivaival. Róm: IX. 31, 32. és X. 3. *Az Izrael nem tudván ISTENnek Igazságát és a' tulajdon Igazságokot állatni akarván, az ISTEN Igazságának magokot nem adták alája; annakokáért az Izrael, a' ki követi-vala az Igazságnak Törvényét, az Igazságra el-nem jutott, miért? (azt kérdi Pál, 's meg-is felel:) mert az Igazságot nem Hitből, hanem Törvénynek tselekedetiből kereste.*

g. *Maga a' Sz. Pál*-is, ismét csak ezt a' Messzi Igazságot válahtá, 's tellyes erőben ditsekedik ezzel: *Nintsan nekem Törvényből-való Igazságom, hanem 's. a' t. de a' több Apostolok-is ebben véle mindnyájan meg-egyeztenek, mert Apostoli Sz. Kontziliium publicalá ezt: Hiszük, hogy csak az UR JÉ'SUS KRISTUS Kezvelme-által tartunk-meg, valamint azok-is. Tsel. XV. 11. Az Apolto.*

loktól, által jöve tisztán 's igazán e' Menyei Tudomány a' mi Ekkléfiánkba-is, mellyért áldott légyen örökké a' mi Irgalmas ISTENünk, és az ő Sz. Neve imádtasék mindenektől.

II. *Az ISTENben-való Ditsekedésre, Sz. Eletben-való Gyarapodásra.*

a. *DITSEKÉDÉS.* Bizony bődög Nemzet hát a' Kerefityenség, vagyon ennek bezzeg, 's méltán-is lehet nagy Ditsekedése ISTENben, ki ilyen Idvesféges Tudomány l ajjandékozta-neg azt; mert ennek esínerete 's követése ejt bé minket ISTENnek kedvébe. Nem lehet, még tsak gond laltal-is ennel dragább Kintset találni: ez erolit-neg ugyan-is minket utolsó hartzunkban, 's úgy rá kézit a' Halalra, hogy azt, a' KRISTUS Igazságában talaltató ember, egy felől mint-egy ugyan tsufollya nevesse, mondván: *Szó! Halál! hol vagyon a' te diadalmod?* I Kór: XV. 55. más-felől pedig, azt-is annyira halálnak, mint tsak édes álomnak és által-útnak tartsa az örök-letre. Hol találhatnád meg másutt e' haznos Tudományt, óh ember! nem egyebütt, hanem tsak az egy Kerefityenségben? mert tsak-is itt tette-le ezt ISTEN maga Befédeben. Nem ditsekedhetik ezzel a' vakságban ülő Pogány Nép, mert míg abban az állapotban van, Bálványt tisztel ő, nints néki addig KRISTUSsa, nints tehát bődögítő ISTENi Igazsága-is. Nem ditsekedhetik a' tetfi 'Sidóság-is evel, mert ő Törvényből kerefi az Igazságot, s így meg-főztatik a' Messiáfi Igazságtól. *Róm: X. 3.* Tsak tiéd óh drága Kerefityenség e' Tudomány, a' bünösököt ISTEN Széki előtt meg-igazító KRISTUS Igazsága, mondom Tiéd; melly-is olyan Tudomány, hogy azt talpáról femmi ellenkező Szél foha le-nem vetheti.

Ez a'

❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

Ez a' Tudomány, a' Sz. Irásnak egyik részét a' másik-
kal egybe-nem vévefti, de sőt mindenikkel mindeniket
lépen meg-egyezteti. Szül ez a' Tudomány a' Léleknek
drágalátos Jókat, még pedig fokakat és nagyokat. Szüli azt-

1. Hogy emberrel jól meg-esmérteti maga nyomo-
rúlt vóltát. (: és ez első gráditsa Idvefsegünk munkal-
kodásának:) meg esmérteti azt-is, hogy néki maga-által
keresett fáját Igazsága nintsen az Idvefsegre, hanem más-
tól kell azt keresni; az a' más, a' KRISTUS: Hízem
pedig ezért-is jöve-el ISTENnek Fia Testben el-hozván
az *Örök Igazságot*, hogy ezt, mint magáét adja nekünk.
Ha külömben nekünk idvefséget okozható tulajdon ma-
gunk Igazságunk lehetett-vólna, így híjába fárad-va a'
KRISTUS, Szüli azt-

2. Hogy ember meg-esmévén ISTENnek Bírói
Igazságát, által értse azt: annak az Igazságnak, mellyel
ember meg-álhat ISTEN' Széki-előtt, tellyes tökéletes-
ségünek, minden hiba-nélkül-valónak kellekik lenni; de
a' magunk fáját igazságunk nem tsak imígy-amúgy hibás,
hanem olyan, mint a' havi vérben meg-undokított ruha.
Ésa: LXIV. 6. ifmét láttyuk azért, hogy tsak ISTENi
Igazsághoz kellekik folyamodnunk, ha Idvefsegünket a-
karjuk. Szüli azt-

3. Hogy világosan által-láthatsa már kiki: *A' tse-
lekedetek Szövetségének és a' Kegyelem Szövetségének nem le-
het egyker'smind meg-állani.* Ám vége-is lön amannak, u-
m. a' Tselekedetek. Szövetségének, mihelyt Ádám vétke-
zék; mellynek-is helyébe Kegyelem Szövetsége állitat k-
mihelyt 1 Mós: III. 15. a' Szabadító Áldott Mag meg-
ígérteték. Amaval hát, még Pál, az a' nagy Sz. Em-
ber sem ditsekedik: *Nints nekem Törvényből-való 's a' t ha-
nem tsak ezzel. De vagyon KRISTUSban Igazságom Hít-által.*

Ez az

Ez az oka, hogy fenkinek nints fzoa ISTEN Széki-elött illy formálag : *ISTEN, Igaz Bíró! ne veszekkel, mert kereftem én Törvényből Igazságot; hanem tsak a' Kezes KRISTUS' fzoa hallatik ott: Atyám! ne eszenek alá ezek a' veremve, mert én-magam találtam érettek Váltságot. Jób: XXXIII. Szüli azt-is*

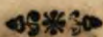
4. Hogy értse-meg kiki: Ha fúntén ki-rekeftti-is Sz. Pál : (hasonlóképen több minden Sz. Irók-is :) a' Bűnös embernek ISTEN Szeki előtt-való Meg-igazítatásából, annak jótselkedeteit; de mindazonáltal nem-rekeftti ki a' Meg-igazult Emberből magából, annak Hitiből, Szívéből, egész Életéből; főt inkább meg-kiványa, hogy fúntelen jóban foglallya az magát, ingyen ötet meg-igazító ISTENéhez viseltető Háládatofságának meg-bizonyítására: mert a' kiket ISTEN meg-igazított, azokat válastotta-is, hogy légyenek Szentek és fedhetetlenek a' fzeretet-által. *Éfés, I. Szent Jakab-is, Ref. II.* azt kiványa ISTEN' kepében: mutassa-meg ember Hitének igaz voltát Tselekedeteiből, mint Ábrahám-is, hogy igaz 's Mesfíráshoz ragatzkodó Hittel bírt légyen, azt tselekedeteiből mutatta-meg maga Lelke-esmérete előtt-is, más emberek előtt-is. A' dolog másként nem-is lehet, mert ha fúnte nagy része az embereknek *Libertinismus*-sal, szabad kényén-való járással meg-veztegetődött-is, annyira, hogy majd többen légyenek (: óh fájdalom! :) azok, kik semmiben hajtyák a' Szent, Kegyes, jótselkedetekkel járó életet, gonofban fekvő világnak, Ördögnek fzentelvén magokat; de tsak igaz ez: hogy Szent élet-nélkül fenki meg-nem láttya az URat. *Sid: XII. 14.* Fontofon 's kegyesen mondotta BERNARD DOCTOR: *Bona opera sunt Spei seminaria, charitatis incentiva, occulte predestinationis indicia, futura felicitatis praesagia, via regni, sed non*

sed non causa regnandi. az-az: A' Jótselekedetek a' reménységnek veteményes kertei, a' Szeretetnek fel-fertőzött, titkos el-valasztatásunknak válóságos jelei, jövődöbéli boldogságunknak 'sengéji, utak a' menyországra, de nem okok az országlásra.

b. *Oktatás a' Sz. Életre.* Mind ezekből folynak ilyen Tízteink:

1. Minden ember jól vi'sgálja-fel: ha érzi-é magában, hogy ő meg-igazítatott ISTÉN-előtt KRISTUS-nak Igazságával. Azt mondhatnád: hiszem ezt az Igazságot még az Örök Tanács rendelte-el, Kitsoda hághatna fel pedig ISTENnek magóságaiba, és kitsoda nézhetnébe a' feneketlen mélységbe? Ugy vagy, hogy egy Teremtés fem. De nem-is azt akarom Sz. K. H. hogy azt vi'sgálja valaki, a' mi fel-vi'sgálhatatlan, hanem álljon magában, és **studja meg: Ha az önélete KRISTUS' Évangélioma-zerént foly-é mindenekben?** Szent, Kegyes, jóban buzgó élet-é? magát el-ragadta-é? csak KRISTUS-ban akar-é találtatni? meg-termi-é naponként annak az igaz Hitnek gyümölteit, melly Hit meg-fogja KRISTUS' Igazságát? Ha ezeket, Te Kerekyén Ember! így találod magadban Sz. Lélek' Kegyelmeinek éreztető ereje-által, jól van dolgod: mert mind ez tsalhatatlan jele annak, hogy az ISTEN tégedet meg-igazított önnön-magánál, ismét meg-igazít Halálodkor-is, és végre, meg-igazít amaz utolsó napon-s. Ellenben: Szent, kegyes, ISTENnek tertzó jámbor élet-nélkül, hijjában senki még csak ne is álmodozzék KRISTUS' Igazságával, mert illy formán nem övé az, csak nevét' hírét hallja ő annak.

2. Vegyük-bé Lelkeinkbe 's legfovebb kintsünkül tartsuk mi ezt a' Sz. Iráson fel-épült egész Tudományt, t. i. a' bünös ember Meg-igazításának Tudomá-

nyát. Mert ugyan-is, nagyon szolgál ez.

a a. *Az ISTEN Ditséretére 's Ditsőségének hirdetésére és terjesztésére*, melly ő Felsege Ditsőségének nevezetes *Virtusai Tökéletességei* cündöklenek itt. Ugy mint (1.) *Végzetetlen Jósága*, e' zerént hajlandó vala Bünös embereknek idvezítésekre. (2.) *Birói Jóság Igazsága*, ehez-képest meg-bizonyítá, hogy egy bünöst-is tökéletes igazságú Elégtvőnek elégtétele nélkül nem idvezít. (3.) *Mélységes Böltsége*, melly által így fel-található módját annak, hogy Jóság Igazságát végzetetlen könyörülő Irgalmasságával illy szépen egybe-békéltesse.

bb. *A' bünös embernek maga mélységes meg alázódására*. Mert az emberből ki-rekezt e' Tudomány: minden magában 's másokban-való ditselkedést, hogy a' ki ditselkedik, csak ISTENben és az az ő Kegyelmeiben ditselkedjék. Ugyan, mid-is volna te ember! a' mivel magadat fel-emelhernéd? talám jó-tselekedeteidet, faját igazságodot mutogatnád! de hiszem, minden mi igazságunk olyan, mint a' havi-verbén meg-fertéztetett ruha. Ésa: LXIV. 6. ha azokhoz támazkodnál, mint Hatodik Adrianus Pápa is, kegyesen ítelt 's szóllott e' felől: *csak nádzfálhoz támazkodnál, el dülf 's meg-sérted magadot*. Hitedet mutogatnád talám! de az-is nem fundamentom, hanem csak ezköz Meg-igazulásodban; így-is pedig ISTEN' ajándéka, és vetted, ha vetted, *Hol a' ditselkedés? kireked* 1 Kór: IV 7. Tsak az egy bünöd óh ember! sajítod, a' pedig poklot ad jutalomúl, ha tsak onnan ISTEN ki nem ragad.

cc. *A' sok Vízontagságok-közt nyavalygó Léleknek batbatós Vigasztalására*. Mert ámbár állyon-fel ellened, te KRISTUS' Igazságával bíró ember! minden bün, az egész pokol, Ördög tábora, törvény' átka, Halál s. a. t. 's allegallyanak is keményen ellened; még-is tsak tiéd lézen

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Én a' nyert per. Mondják bátor : Sokak 's nagyok a' te Bűneid? kéz a' feleleted : imhol az ISTENnek Báránya, ki el-vette minden bűneimet. Mondják : Igaz Bíróval vagyon ügyed , ki a' bünt büntetetlen nem hadbattya semmiképen! Feleld : Tudom jól én is azt , de imhol az én Megváltó JÉ'SUSom ! Ki ISTEN' Igazságának meg-sértődése-nélkül meg-igazított : el-rejtem azért magamat az ő sebei-ben , ott nem félek fenkitől , ott még az Igaz Bírónak pokoliglan égő tüze sem árt nékem , mert ISTEN tett ISTENnek eleget érettem , és vagyon ISTENi igazságom. Fel-öltöztem ama' fejér Bibort , melly a' Szenteknek Meg-igazulások. Jel : XIX. 8. adatott nékem fejér Követske , és azon írva Uj Név , mellyet csak a' tud , a' ki vette. Adatott az el-rejtetett Mamma is , melly Örök-életre táplál. Jel : II. 17. Gyenge ugyan az én Hitem , de *sincera* , igaz ; és ez-is KRISTUSomhoz kötött engemet , Kinek Ereje az erőte-lenségben fokta magát meg-ditsőíteni. Bezzeg , a' kik ezen erős Fundamentomra építik a' Vigasztalást , azok nem a' Jób Barátnak Vigasztalásokra találtak.

Mellyhez-képezt , én-is e' Tanítáfunknak rendes vége-felé járva , bátran szólhatok ezen bé-rekeztő Igékkel : Az ilyen Tudomány , melly ennyire ditsőíti ISTENnek Virtusait , így adja elő a' fegény Bűnös Ember' Meg-igazulásának és Idvességének uttyát módját ; így öfve-békélteti ISTENnek Szoros Igazságát es Könyörülő Irgalmasságát : Az a' Tudomány , melly ennyi hathatós Vigasztalásokat önt az elalélt Lelkekre , így tanítva szent életre és serkenti Jóságos-tselekedetekre az Embereket , még pedig felben-fakasztás-nélkül : Sőt , az a' Tudomány , melly leg kisebb akadékat (*Scrupulust* :) sem hágy fenn a' Lelki-esméretben , annyira pedig , hogy az ezt igazán valló 's követő Emberek , Halálok' oráján-is bátrók lévén ,

örömmel mentenek 's mennyenek ISTEN' Itélő-Székihez, tudván; hogy nekik, mint KRISTUS' Igazságában találatóknak, *Semmi-is kárboztatásokra épen nem lehet.* Róm: VIII. 1. Mondom: az ilyen Tudomány, lehetetlen dolog, hogy ISTENnek Sz. Lelke által származott Tudomány ne volna; az is lehetetlen, hogy ezt követő Emberek, igaz Ekklesiának valóságos Tagjai ne vólnának; éppen így, az is lehetetlen, hogy mivel a' mi Apostoli Nemes Vallásunk ezen a' Sarkon forog, tehát ezen mi Vallásunk is igaz Vallás ne volna: E' bizony Szent, Igaz, és tsupán Idveséséges VALLÁS.

III. *A' Közelebb előttünk lévő Szomorú Gyáfos Állapotra.* Kereftýén, Szomorú, Sok-féle Rendekből álló igen Nagy, Halotti-Tízességet tévő GYÜLEKEZET! Eddig folya az én Tanításom ISTENnek Sz. Bezedéből, nem csak Magyarazattal, hanem, mint jól meg-értheték, Idveséséges Haznainkra való zabogatófokkal-is, nem egyébről, hanem az ISTENnek a' JÉ'SUS KRISTUSnak, bünös embereket Meg-igazító *Diplomatica Jusitijáról*, erős állandó Igazságáról, mellyet ő Felsége ajjándékoz ingyen a' meg-térő Bünösöknek Meg-igazítatófokra és Idveséségekre. Már a' következik, hogy mind ezeket zabogassam

A. *A' most, Testére nézve Koporsójába záratott, Lelkére nézve a' Meg-dítsült-igazaknak oda fel lévő 's Örvendező Seregében nyugovó, Áldott emlékezetű Nagy Uri Méltóságra: MÉLT Gróff Rádai RÁDAI ESTHER Akknyra. M. R. Sz. B. Gróff Széki TELEKI LÁSZLO Ur Ő Naays. ritka példájú tökéletes Hűségű, feddhetetlen Szemérmetségű, Kezyes, Apostoli Sz. Vallásunkat fundamentomason tudott, jól követett, eddig volt, raj immár nincs! Élete' Párjára; nekem-is tsak volt,*

de új

de *ő már nints!* Jó és Nagy Patrona Afkanyomra ő Nagyságára. De nem igen sok szóval mind lehet 's mind kelletik már nekem élnem az ilyen Alkalmaztatásban, Keresztyénim! Kérdenétek-é, miért? im meg-bekélem okait lelkem szerént Tinéktek, ezt mondván summáson: Mert úgy magára alkalmaztatta volt ezt egészlen e' Bold. emlék. Lélek még itt köztünk való sátorozásakor, hogy én órákig folyó alkalmaztatásokkal, bár minden mester-ségemet rá vetném is, véghez-vinni ezt ugy nem-tudnám, mint ő megtselekedte. Mellyre-nézve, nem is annyira zabogatom én e' Menyei Tudományt 's abba bé-foglaltatott ISTENi és Messiási Igazságot Reája, mint inkább csak azt fogom mutogatni, mi formálag zabta-volt ezt ő még maga itt való életében önnön-magára. Bizonyára magára zabta volt ezt ő

a. Ennek a' Tudománynak jó meg-tanulásával, tanulván Gyermekségetől-fogva az Igaz Ekklesiának ilyen sarkolatos és Idvesleges Böltésességét, ISTEN' Befédén épült Kátékismusaink-szerént, maga b. e. Nagy Uri Re. den lévő, Néhai Édes Ur Attyának 's AÉfzony Annyának, a' RÁDAI PÁLNAK és KAFAI KLÁRÁNAK Házokban, melly Ház (: mint Ti is fokban most élők 's engemet be-élgetésemben halgatók bizonyosan tudjátok) valósággal a' Menyei Tudományoknak és ál-ortzásfág nélkül-való Kegyetség' gyakorlásának Háza vala abban az időben-is, Magára zabta.

b. Azután inkább-is, midőn Kátékismusi jó Tanúságainak Fundamentomát, a' tellyes Sz. Írásoknak olvasásából 's vizsgálásából bővebben-is vette; a' Sz Pálnak Leveleit különösen-is ugy meg-tanulta; hogy, valamint az Idveség' dolgában egyéb Szent Materiákra, ugy a' Meg-igazulásnak Dogma, a' értelmére tartozó Locusokat,

csak nem óról-óra seregenként tudta *citalni*. Magára zabta,

c. Midőn sok Tűdős *Theologus*oknak, Magyar Nyelvre fordítatott, vagy Magyarúl-is írott Könyveiket, nagy árron-is és buzgó forgalmatoskodásai-által egybe-gyűjtögette, (: nő bizem, a' kinek tetszik, meg-tekinthe-ti e' Haznál ma is az ő *Magyar Thecaját*, mellynek, a' két M. Hazákban, a' nálammal többet látott hallott em-berek-is meg-vall,ák, hogy vagy alig, vagy nints-is pár-ja:) és azon jó Könyvek-zeréent, véles de értelmes és igaz ki-magyarazással, minden rézekre lött hathatos meg-*disputálás*okkal-is; ugyan a' Bűnösököt meg-igazító KRISTUS Igazságát, vagy a' *Meg-igazulásnak Tudományát*, inkább-is jól meg-tanulván, abban ugyan meg-feneklett. Magára zabta.

d. Midőn felesetske napokkal ez-előtt, Testének ugyan erőtelenkedő, de Lelkének, ISTEN⁹ Kegyelme-által igen erős állapottyában, ezt a' *Materiat*, mellyet hallástokra fel olvasván, rólla eddig prédikállék, saját magammal fel-kerestetvén és el-olvasatván, mondá's meg-is hagyá, hogy annak idejében, ebből légyen felette a' Halotti szent Elmélkedés és Tanítás. Nekem ugyan, ak-kor nem állott egy szóval-is az iránt: ha én magam-é vagy kitsoda más prédikállunk? de alkalmasint által-ér-tettem, E' Bóldog Lélek hová tzelezzen. Magára zabta-

e. Midőn Koporsójának Tafota-gyóltsait, maga femei előtt zabogatván's zabogartatván, a' *Szemfedelere*-is Főtől, Lábaktól, job és bal Kezei-felől bizonyos Sz. Írásbéli *Locus*okot intézett-vala nyomtattatni; válastván általam-is jobb-Keze irányában való nyomtattatásra ísmét e' mostani Prédikátzionknak *Materiáját*; meit tudja-vala jól és el-hitte az ő meg-bóldogúlt Lelke azt, hogy ő,
Fegyese

Fagyese a' KRISTUSnak, a' KRISTUS Völegénye nékie, Ki is
 ötet, mint nagyon 'Sólt: XLV. 10. maga jobb keze felöl ál-
 litya aranyos öltözethen az-az; a' maga Melliafi Igazsága-
 nak fejez. Biborában. Söt hitte, hogy mindenkor az ő
 jobbjafelöl kézen áll a' KRISTUS, Ki ötet a' Mennyei
 Biró' Széki-elött meg-igazította, meg-igazitya Halálakor-
 is, avagy meg-igazítatottnak *deklarállyá*, ugy ama' Kö-
 zönséges Fel-tamadásnak nagy Napján-is. És hogy most
 több hasonló még ide tartozókat el-halgassak, Magára
 zabta azzal-is-

f. Mert Szép Uri maga Házában, e' Tudományt
 prédikáltatni igen szerette, Gyermekait Tselédjeit erre
 tanította 's ő maga-is oktatta; a' Könyörgésekben, mint
 igen nevezetes böl dog meg-özlattatásra való Kézületet,
 ezt bé-elegyítette maga, 's mások által-is ugy lenni akar-
 ta; nékem különösön-is, még a' közelebb múlt *Novem-*
berben, ISTENes szép kérésével a' lelkemre kötötte vólt,
 hogy Reggeli és Estvéli Könyörgéseinkben elegyítve, le-
 gyenek ISTENünkhöz buzgó Esedezések a' böl dog Meg-
 özlattatásra-való kézítésért; söt hogy az Udvari Titkel.
 Prédikátor-is ehhez zabja Könyörgéseit, azt-is általam meg-
 izente, 's én is jó idejekoránt a' Prédikátornak így a'
 Dolgot által-adtam vólt.

Oh Böl dog Lélek! Oh Te Bölts és ISTEN' Utái-
 ban jól meg-gyakoroltatott, KRISTUS' Igazságát eleven
 Hitednek Kezeivel meg-ragadott Lélek! Bezzeg meg-té-
 tzik már inkább-is előttünk, Kik Tégedet közelebről
 esmértünk, hogy fundamentumomon tanultad 's igazán
 hitted: a' *Bűnös embernek, ISTEN-elött-való Meg-igazulásának*
okát, módját, és hasznait. Valamint (fellyebb-is el-mondott
 Szovaim szerént:) Sz. Pálra nézve nem lehetett tsuda, hogy
 ő annyira kívánt meg-özlattatni és KRISTUShoz menni
 lakni;

lakni; zinte ehez-képest nem tsuda előttem-is, hogy Te leg kifsebbet sem irtóztal Halálotól, sőt a' menyiben meg-fentelertet Kívánságodon állott, ugyan fiettetted azt, Házadban naponként gyakorlott Imádságok-által is Kívántad és fiettetted, nem azért, mint-ha meg-untad volna a' Szenvedéseket, mert súlyos Nyavalyáidot-is igen békeséges-tűrő Lélekkel viselted, melly iránt főkan vagyunk Tanúbizonyosságaid; Nem-is azért, mintha a' KRISTUS' Oskolájában-való Kereftviseléseket és Hartzokot gyalázatodnak tartottad-vólna, mert bizonyára Te Édes Megváltódot magad-felett szeretted: Hanem azért, hogy a' bünös erőtelenségektől tökéletesen meg-fabadulván, a' Tégedet Teremtő, Megváltó és Megfientelő ISTENedet, még annal-is tökéletesebben szolgálhatsz oda fel az Égben. Kívántad és fiettetted Halálot, mert KRISTUS' Igazságának Köntösében valal fel-öltöztetve még Halálot előtt ennyiben, hogy a' *Diplomát kezvedbe kaptad*; tsak a' kívántatott, hogy ehez-képest *Státuáltasál is a' mennyei örökségben: Jam factum est!* már ez-is véghez ment! Vajha a' Kegyelmes ISTEN adná minyájunknak az ilyen *zent Resolútiót*, bátor és bátorító Kegyelmes Kézületet a' Meg-özlattatásra! de adja-is: adja pedig azoknak; kik hasonlatosképen e' Mennyei Tudományt bé-vévén, ahoz képest élnek. Tsúfos gyalázattýára is szolgálna az a' Kereftýén Vallásnak, ha Kereftýén Névét viselő ember, egész életében, rettegtő felelmekek-özt vólna a' Halál iránt. A' Halál, bizonyoson tsak eljö egyfzer mindennek, vagy akarná vagy nem: Sokkal jobb annakokáért akárkinék-is jó előre így *componálni*, barátságos fővetséget vetni a' Halállal, mint azt, ez URban boldogúl el-aludt, KRISTUS JÉ'SUS Mát-kája meg-tselekedte-vólt idejekoránt azzal.

B. Méltóságos, Róm. Sz. Bir. Gróff Széki TELEKI LÁSZLO Ur' Felséges Koronás Király Fejedelem Affonyunknak Kamerariusza, Belső Tanács Híve, Fő Pintze Mestere. E' Gyáfos Koporsóban Testére nézve csak most bé-záratott, Áldott emlékezetű nagy Heroinának, igen meg-keseredett Gyáfos Öze egy Férje. Kegyes Jó Pátronus Uram! Mit szóllyak már Tenéked? tudom, hogy nyilván a' mélységes bánatoknak nagy kelevénye vagon főkve Szívedre; tudom, mert, kivált XI. éftendőktől-fogva feles Példák-körül járván, úgy tapasztaltam, hogy az efféle, még csak erő-félben lévő kelevényt vagy ne-tapogatsa, se Papnak, se másoknak keze; avagy pedig, ha ki ahoz nyúl, zűkség, Vaj és Olaj kezei légyenek annak. Én mindazonáltal találtam volna, magam ítéletem szerént hathatos Flastromot, csak azt-is fzenvedhetné-el a' sebed: Reménlem-is ISTEN' Kegyelme által, haználni fog az, ha egyik órában nem, igen a' másokban, a' mikoron ISTENnek orvasló keze ragaktya ezt arra. Engedjed-meg azért, Nagy Méltóságú Kegyes Pátronus Uram! hadd befélgefsek valamit Hozzád, 's bártsak ezeket végyed töllem Füleidben.

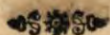
a. Kedves és ritka példája Tökéletes, Tégedet igazán fere-tett, leg-kissebb ellenkező Szellötskétöl-is féltett, 's igen meg-betsüllött Jó Feleségedtöl foftatál-meg! mindnyájan jóf tud-juk. De enyhítséd Magadot azzal: hogy e' Szeretetet, Hüséget, Tökéletességet Magad-is meg-bizonyítottad úgy Hozzája, mint Ö Hozzád, 's ezt-is tudjuk. Ha külön-ben lett volna, most már úgy fájhatna méltábban Szí-ved; de rajtunk kívül, a' Magad fáját Lelked, söt IS-TEN-is bizonyosság abban, hogy az Tölle el-vett jó köl-tsönt jó költsönnel fizetted a' kissebb Fillérig vízfza.

b. Nagy Theologa, Tudos, Jó Kerefnyen Feleségedet bostá-tád-bé e' Koporsóba! De főlgáljon e' tekintetben gyogyító

Vigasztaltatásodra az: Hogy valamint Benne meg-volt, 's Temagadban-is meg-van Szorgalmatos Tanulásaid által a' Sz. Theologiai Tudomány; éppen ehez képest az Ő 's e' Te Gyermekéitekben-is, ISTENes Szorgalmatoskodásaitok, Ezeknek-is Szorgalmatofságaik által mélyen és állandóul gyökeret vert ez a' Mennyei Tudomány; úgy hogy, már egyik sem zúkölködik Tájnek eledelénélkül, hanem ISTEN' Bezedének valóságos eledelével táplálnak, ahoz-képest, mint a' Sz. Pál *Sid: V. 12. 13. 14.* bezzéli e' dólgot.

c. Jó Dajkától 's ugyan Édes Anyától foktatál-meg! mert Ő még itt vala melletted, nem csak Kedves Magzataitokra, hanem Temagadra-is ki-terjedti vala apolgató kezeit; Sokszor Tanátsóltatásodra-is bafyált az ő Böltségsége. De vigasztald Magadot 's Uri Szerelmeseidet azzal: Hogy Gyermekéitek jó nevelés-alatt már Szárnyaikra költenek, Egyiken kívül; Az-is pedig Janyíra fel-neveltetett mind Kerestyéni igaz Hitben, mind a' tisztességes Erkölsökben, mind egyéb Jókban, hogy e' tekintetekben koros idejűnek méltán tarthattjuk őket. Gondot visel a' Kegyelmes ISTEN ezután-is Reája, mint zinte Reád-is.

*d. Közelebb múlt három négy napok alatt-is néhány izben hallám e' Szókat Tölled, Méltóságos Jó Uram, Patronusom! Mondván: *Ofirba menni 's onnan gazdagon visszafaz evezni fokott Hajóm süllyede-el most, jaj bizony el-süllyede!* Ugy van, mi-is kik a' dólgot közelebbről tudjuk, ezt így meg-vallyuk: hogy nagy kereső, és a' keresményt meg-takarító szaporító, ritka példájú drága Gazdaszóny vala Ez, egész Hazánkban: meg rakta Házadnak minden szegét lyukát, meg töltötte Kamaráidat, Bóltaidat, Ládáidat, Kerteidet Aklaidot, 's óh midet nem még! külömb-külobb féle Portékákkal, Gazdagságokkal.*

De enyhítsed ere-nézve-is azzal magadat : Hogy nem holt-meg Az, Ki *Ofir* Szigetét-is teremtetted, abban a' Gazdagságokat le-tette; bizonyára él Az, ki néktek az Életet tápláló fokokat törvényes igyekezeteitek-után adta, ugymint a' Kegyelmes ISTEN, Ez inkább-is akarja már ezután Édes Atyai Gondját Reád és Házadra vetni; és a' melly Atyai Szem eddig Menyből Kettőtökre nézett, az ennekutánna vigyáz különösféleg Reád.

e. Gondold-meg jól most ezeket-is: *Melly fok terhes nyavalyákat visele E' Te Drága Kintsed éjjel nappal, kiváltkézebb múlt Eftendő alatt, néha-néha alig pihoghatott.* Már meg-nyugodott, egészséges ö. Kerested életében mind Testének mind Lelkének nyugalalmát, 's ha lehetséges lesz vala, még akkor-is, mikor mellölle távozván egy két orátskáig, a' Királyi Gubernium Szólgálatya nevezetesben úgy kívánván, mondom, még akkor-is a' magad Szívedben ötet egészlen bé-zárva hordozod vala: Már adott ISTEN nékie tökéletes nyugalalmat. Mint előre való kézületei ki-jelentték, igen igen fietett Ö Édes JÉ'SUSsához az égbe, hogy Tölle, Meg-igazittatásának Drága Gyümöltseit el-végye; ímé Ez-is meg-van már, melly-is Örömmel inkább mint bánatnak oka. Ha eddig nékie annyira kerested kedvét, nyugalalmát; már minekutánna a' leg jobb nyugalalmat édes JÉ'SUSsának ölében meg-találta, Háladáfsal kellek ezen örvendeni a' Te Ötet fiserető jó Lelkednek-is.

f. De csak meg-vagyon a' nagy bajod, 's tudom, ezt mondod: *Nints Rádai Esterám, nints Drágább Kintsem, oda a' Szívem Lelkem; oda mindenem, jaj mindenemet el-bordá a' Halál, midőn Te, Én Drága Kintsem, Szerelmes Rádai Esterám meg-halál!* Vigasztald itt-is Magadat, és köztözetni engedjed Sebeidet azzal: Hogy a' nem holt-meg, mert

a' ki bifen az ISTEN' Fiában, ha meg-hal-is él az, Jno.
 XI 25. de Ő, mint a' Gyümölcsekből meg-bizonyította,
 hitt igazán. És így, most-is, midőn bé-tölténé itt való
 Sátorozásának XLVII. Vele való tizta és ártatlan Há-
 zafsági Életének pedig XXXI. Éztendeit 's még néhány
 Honapjait és napjait, (: Született ugyan-is 1716-dik Ekt.
 24. April. Költ Férjhez 1732. 24. Junii :) Tehát ezen
 folyóni kezdett 1764. Éztendőnek Pontban az elején, 's
 a' közelebb el-múlnak éppen a' végén, ugymint az Éjt-
 lakának közepén, nem másnak, hanem az Őtet Meg-
 igazító Édes JÉ'SUSSának, Hozzája botsátott buzgó Sü-
 rü Fohászokodásai-között, meg-adá Lelkét, meg-bizonyít-
 ván ezzel-is azt: Hogy Ő tellyességgel le-vetkezte az O-
 ságot, t. i. a' Bünt; el-kezderte pedig amaz Örök Böl-
 dogsággal tártos Uj-Éztendőt, Mellyet Magad-is ezen két
 három nap el-érf: Hogy oltán abban ketten tökélete-
 fen vígadjatok az ISTENnek ditséretével 's ditsőítésé-
 vel és Magatok' ki-bezélhetetlen Örvendezésekkel.

C. Méltóságos R. Sz. B. Gróff Széki TELEKI JO'SEF Iffju
 Ur' Idv. édes Afkony Anyádnak Szerelmes Fia, Felséges Ki-
 rályné-Fejedelem Afkonyunknak Arany-Kútsos Híve, nagy Ex-
 perientiájú, jó Remenséget nyújtó Ur, a' Hazának 's ISTEN'
 Házának egész díke! És a' Te Gyönyörüséges kedves Életed
 Párja, Mélt. Gróff Rbóth JO'ANNA Afkony, kit E. b. e. A-
 nya Afkony keretett, mintha Mébének Saját Gyümöltse 's tsak
 nem Egyetlen-egye lett volna! Mélt. Gróff Széki TELEKI EST-
 HER Iffju Ur' Afkony, és a' Te Hüségés Párad, Mélt.
 Gróff, TOROTZKAI SIGMOND Ur, kik mind Ketten (: ōb ke-
 serűség! mostan Bétsben-való mulatástok-miatt, Bútsuzásnak
 tsókjárvalis hatsak, nem illethetetek Mélt. Ur Afkony Néhai É-
 des Anyátok' Kezeit! Mélt. Gróff Széki TELEKI KLÁRA Ked-
 ves Kis Afkony. E. b. e. Édes Afkony. Anyának, Életben
 lévő

❁ ❁ ❁

Lévo Magzatai-között, leg utolsó Szerelmes Raja, kinek-is mind
 Lelked mind Tested jobban lebető állapottyára, oh melly for-
 galmatoson vigyáztanak Néhai édes Afzony Anyádnak mind két
 femei; alkalmason-is el-ért mindeneneket Benned egyen-kivül,
 azt is azért nem, mert időd eddig magával nem bozta! Te-
 kintetes Rádai RÁDAI GÉDEON Ur, ISTENnek sok drága 's
 különös ajándékaival ékeskedő nagy Heros. E' Néhai Mélt.
 Gróff Afzonynak kedves Testvér Bátya Ura, És oldalad-mel-
 lett lévo Hív Életed Párja, SZENTPÉTERI KATÁD. Ugy
 nagyra neveltetett Fiatok, a' Rádai RÁDAI GÉDEON Urfi!
 Ennyi fámmal egybe-kapcsolalak Titeket; mind azért,
 mert a' Vérség, Hit, Szeretet-is öfve-ólvaftott Ben-
 neteket; mind azért, mert még most nintsen Butsuztatás
 különös Uri Személlyeitektől; tsak Temetéskor fogják
 a' Sacer Oratorok tellyes dízességgel meg-adni ezen részét
 a' Dolognak. Minekokáért sietvén a' végre, tsak ezek-
 re kérek Szívem-zerént mostan öfveséggel Titeket: (1.)
 Adjatok Ditsőséget az UR ISTENnek, Ki eddig E' drá-
 ga jó Anyát, Napát, Hugot, Nénét, femeitek-előtt méltó-
 zattatva-va meg-marasztani. (2.) Foragjon fűntele-
 nül háládatofsággal jó emlékezetetekben az Ő Hozzátok
 bizonyított Jósága Kegyessége. (3.) Igen rajta légye-
 tek ' hogy a' Bünösököt Meg-igazító Messiási Igazságnak
 Sz. Tudományát, Ti-is mind végig álhatatoson köves-
 sétek, Idvességteket tsak a' KRISTUSban keressétek:
 meg-fogjátok hamar tapasztalni, hogy mostani Szomo-
 ruságotok-at is el-üzi ISTEN Jó kedvének sugározó Nap-
 jaiyal, és Néktek-is lézen, oh légyen-is, itt 's örökké
 is állapototok böldegül!

D. Közelebb és Távutabb lévo minden Atyafiak, Rokonságok,
 Jó-akarok, Barátságosok, és Te egész Halotti, Ezerekből álló
 Frequentia! Áldottai vagytok az Ur ISTENnek, hogy e'

Tiszteiséget nem fajnállatok tenni, Ennek a' Magyar Izrael-béli Tudos és Kegyes, az ISTEN' Frigy-Ládáját és Sátorát (: mint valami Obed-Edon 1. *Kronik*: XIII- 13, 14: :) maga Házánál tartani szokott nagy Anyának, Atyafinak, Pátronának ezen Koporsójában lött tételekoris. Kérlek Titeket, a' kiktől ki-telhetik, adjátok-meg a' hasonló Tiszteiséget El-remettetésekor-is: Hogy az Ur ISTEN-is tiszteljen-meg Titeket még annak-felette, mint vagy gondolhatnátok, vagy kívánhatnátok.

Utóljára már, Mélt. Gróff idvezült Jó Patrona Affonyom!
 Én-magam, ki-El-maradott Kedveseidhez eképpen állék Vigasztalásokkal, kérelmekkel 's ha tsak mi tsekély Tanátslásokkal is; én, mondom, Vigasztaló, Kérlelő, Tanátszó: Valamikor faját indulataimtól kérdek tanátsot, igen bánom 's keserülöm, hogy tsak valál és már nem vagy közöttünk. Azon pedig örvend Lelkem; és hálákat adok jó ISTENünknek, ki nekem tehetségeket adott, hogy sok jó Idők-alatt, és most halálos nyavalyáidban is melletted lehettem; éjjel nappal, Te-veled és Házad-népével együtt Magadért, a' Kegyelem' Széki-előtt, Közbenjáró 's Megigazító Krístusunk' Erdemében bízván, fűrűen esedezhettem. Meghajtom most is Lelkemnek térdeit azon Kegyelem' Sámolyánál ISTENünknek és Atyánknak, Ki néked, Maga Sz. Lelke-által jó előre Szív-dre adta vólt: Hogy mivel az ő Felsége változhatatlan Dékrétomához-képeft közelit Meg-ozlattanatá-fod' Orája, tehát kézüllhettél-is ahoz szorgalmatos Kerefztyényi Szent igyekezettel; söt Szívedben ilyen Szentül *resolválván* a' B. Szent Szüz Anya Szovaival: *Imbol vagyon az URnak Szolgáló-Leánya! légyen nekem az ő Befede ferént.* Luk. I. 38. mondom, ehez-képeft-is hűségesen kézüllhettél 's ké-
 hitethettél a' Magad boldog végedre el-juttató Idvesféges
 Éfzkö-

Ez közök által. Sír vala, zokog vala, néhány Orátskák-
kal Meg-özlattatásod előtt közelebb való Szerelmeseid-
nek és Tselédjeidnek Serege, 's ugyan bé-is töltik-vala
könyvező Zokogásaikkal a' Házat, midőn hallanák ezek:
melly Buzgóságodon, és óh melly bátorsággal! mondod
utánam, a' Tégedet KRISTUS' Itélő Székieleibe ál-
litó Könyörgéseket. Tsudálják vala Kedveseid, mi do-
log volna ez? (: lévén még ekkor azoknak Szívekben
életednek tovább-is nyúlhatása iránt valami reménység:)
de Te magad kétség-kivül jól tudtad 's én-is alkalma-
fint intéztem magad-vifelédhez képeft, hány Orakor
légyen?

Ez ezek Sz. K. H. mind így fojdogalának addig mig-
len végre, buzgó Imádkozásaink hallattatván ottán ot-
tan, az igen el erőtlenedett Testet tartó Két karjaim-kö-
zött, Édes JESUSának Vérével meg-váltott 's meg-i-
gazitattott Lelkét, ugyan az Ő Felsege Kegyelmes Kezei-
ben le-tevé. Már azért, ki-botsátlak én-is Tégedet, ál-
dott emlékezetü Nagy Méltóság! karjaim 's kezeim-kö-
zül. A' Te Lelked sok fáradozásai 's nehéz pihégései-után
nyúgozik most a' Mennyei tsendes Rév-parton. Vitet-
tetsék-el Tested-is Gernyezégi Jószágban: holott is, annak
idejében, Halotti nagy pompával réttetetsék Méhednek
feles fámü Gzümöltsei közé, a' Kriptába. Bizonyyal
meg-tiszteli Porodat-is Az, Kivel és Kiben tsak az én hal-
lattomra-is sokszor Lelked szerént áltsekedtél, ekképen
fólván Jóh: XIX. 25, 26. Én-is jól tudom, hogy az Én
Goelem Meg-váltom él. és hogy az utolsó Ember a' Földből
fel-támad, 's minek-utánna testemet a' férgek meg-rágják, azt-
is tudom, hogy fel-támadok, és ebben a' Testben látom-meg az
ASTENT. ÁMEN.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

A' maga Világi HARTZÁT meg-Hartzólt: PÁLLYAFUTÁSÁT el-
végezett és HITET meg-tartott JÉ'SUS' Igaz HIVÉNEK: ama' NA-
PON: amaz IGÁZ ITÉLŐ BIROTOL meg-adatandó

IGAZSÁG KORONAJA.

Mellynek El-nyerésének Mójjáról,

Midön amaz Áldott Emlékezetü KRISTUS JÉ'SUS'
Hüségés ATHLETAJA': ama' ritka Kegyességü: nagy
Böltsefségü: és éppen tsudára méltó KEGYELMEKKEL
Díveskedő Igaz HEROINA':

NEHAI MÉLTOSÁGOS IMPERIALIS GROFNÉ RÁDAI,

RADAI ESTHER

UR' ASZSZONYNAK Ö NAGYSÁGÁNAK,

Amaz ISTEN' Jobb-Keze Erős FÉRFIÁNAK: MÉLT. ROMAI
SZENT-BIRODALOMBÉLI SZÜLETETT GROF SZÉKI

TELEKI LASZLO

HURNAK Ö NAGYSÁGÁNAK Nyvtára

A' TSASZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLLYI FELSÉG' ARANY KÜL-
TSOS KAMARÁS UR HIVÉNEK: AZ ERDÉLLYI KIRÁLLYI GU-
BERNIUM' ACTUALIS BELSŐ TANÁTSOSÁNAK, ÉS UGYAN A-
ZON KIRÁLLYI FELS. ERD. FŐ-PINTZE MESTERÉNEK:
AZ ERDÉLLYI HELVÉTIKA KONFESSIO SZERINT RE-
FORM. MINDÉN ÉKLÉSIÁK', KOLLÉGIOMOK' ÉS OSKOLÁK' FÖ-
KURÁTOROKNAK SÖT ÉPEN ÉDES ATTJÓKNAK 's a' t' 's. a. t.

Szerelmes és igen Kedves 's ISTENÉT' Igazán Felő DRÁGA ÉLE-
TE' PÁRJÁNAK. Meg-Hidegedett TETEMI,
az Ideig való Nyugadalomra, a' GÉRNYESZEGI Templom mellett, Ál-
dott Kedves FÉRJE Költségével Fundamentomából UJJONNAN építte-
tett MAUSOLEUMBÁ. Fényes kézülettel, de igen SZOMORU Pompával
Hazánk FÖ-FÖ RENDEINEK Nagy öfve Gyülélekben bé-Tétetnének, U-
gyan a' meg-nevezert Mélt. Imp. Gróf ASZSZONYNAK Ö NAGYS. még
Életében ezen Matéria iránt tett Bölt Rendeléséből, és a' Magától ö NAGY-
SÁGÁRÓL ki-adatott Sz. LETZKÉBÖL a' GÉRNYESZEGI Gyáfos
Templomban, a' nála lévő Kegyelemnek tsekély mértéke érint tsak igen
Együgyüen Prédikáltott:

DEÁKI FILEP SÁMUEL.

A' Kolo'svári Helvétika Konfessio Érint Reform. Sz. Ekl. egyik méltatlan Lelki-
PASZTORA: és a' Kolofis Kalota-Éegi Venerab. Dioeceseiseknek Hites NOTÁRI-
USOK. 1764-dik Éftendőben: a' Hatodik HONAPNAK XVII-dik napján.

2. Tim. II. 5.

Hogy ha Tufakodik-is valaki, nem KORONÁZTATIK-meg kü-
lömben, hanemba igazán Tufakodik.

Jelen. II. 10. 11.

Semmit ne félj azokban a' mellyeket Szervedendő vagy - fégy
Hiv mind Halálig, és néked adom az Eletnek KORONÁJÁT.

Jelen. III. 10. 11.

Mivelhogy meg-tartottad az én Békeségre intő Befédeimet, azért
Én-is meg-fabadítlak tégedet a' Késértetnek idejéből, - - Imé el-
jövök hamar, tartsd-meg azt a' mi nálad vagyon, hogy senkő
el-ne végye a' te KORONÁDAT.

HALOTTI PRÉDIKATIO

AZ UR JÉ'SUSban Hívő Kerekyén Embernek Nemes Hartzáról, és ugyan ezen Nemes Hartznak Mennyei Jutalmáról, AZ IGASSÁGNAK KORONÁJÁRÓL.

SZENT LETZKE:

2. Tim. 4: 7. 8.

Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσamai, τὸν δρομὸν τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα. Λοιπὸν, ἀποκείταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κριτὴς, ὃ μόνον δεῖ μοι, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπήκοσι τὴν ἐπιφανεῖαν αὐτοῦ.

Magyar Fordítás:

Amá' nemes Hartzót én meg-hartzoltam, futásomat el-tel-geztem, a' Hitet meg-tartottam.

Végezetre, el-tétegettem énékem az Igasság' Koronája, mellyet meg-ád nékem az UR amá' napon, amaz igaz Biró, nem csak nékem pedig; hanem mindeneknek-is, kik váránják amaz Ő Dicsőséges el-jövetelét.

* * *
 Ásodik Filep felől, ama' Száz-Ötven Nemzetekből álló Mátyédoniának igen-Hatalmas Királya felől, ama' Négy Regnans Fejedelmeket nemzett Amyntásnak utolsó vagy
 F 2 Negye-

Negyedik Fia', a' hires Nagy-Sándornak Édes Attja fe-
 löl Jegyzették-fel a' *Historiák* emlékezetre; Hogy midön
 Ennek az ö Hadakozásokban és Hartzokban éppen telhe-
 tetlen Kivánsága, amaz akkor nagyon Virágzó Görög-Or-
 fág ellen igen igen gerjedezett volna, és hogy azt men-
 től hamarább és könnyebben Birodalma alá hajthatná,
 az iránt az *Oraculumtól*-is tanátsot kérdett volna; attól vá-
 lazul ilyen feleletet vett vala: Ἀργυρεαις λογχαῖσι μαχῆ, καὶ
 πάντα νικῆσι *Argenteis Hastis pugna et Omnia Vinces.*
 Arany Golyobifokkal hadakozzál, Ezüst Kardal vagy Dár-
 dákkal vagdalkozzál és ezekkel mindeneket bizonyofsan
 meg-gyözhetz.

De óh melly igen fokot különbözik e' Világi élet-
 ben a' Kerefztyén Embernek Lelki Hartzá az efféle A'
 rany Gollyóbifok és Ezüst Dárdákkal való Hadakozások'
 tól Sz. H. Kerefztyének! És bárne légyen-is e' Világon
 olyan magas Hegyen építettett erős Vár, olyan gyöz-
 hetetlen *Tzittadella* mellyet meg-ne lehessen venni az
 Ellenségnek, ha-tsak annyi keskenységü ösvény fözgál-
 is arra, a' mellyen egy által-vető Arannyal meg terhel-
 tetett Özvér avagy Szamár a' Várnak Kapujáig fel-me-
 het: De a' meg nevezett Lelki Hartznak éppen külö-
 mbözök az ö módjai 's eszközei, Kerefztyének, mivel eb-
 ben koránt sem a' süvöltő golyobifoknak fűrű repülések,
 nem-is a' tsattogó Fegyvereknek villámló fényességek,
 vagy a' Földet, és az erőfs épületeket-is meghaságató
 fözrnyü Ágyu dörgések, és mind ezeknél-is a' Várat
 hamarébb meg-vévő Arany Ezüst fegyverek, hanem az
 egy UR JE'SUS mellett való hüséges Állhatatofság és
 az ö benne meg-fundáltatott igaz HIT kívántatik-meg. A'
 melly Lelki Fegyverek olyan igen *Penetransfok*, olyan
 igen hathatofok, hogy ezek nem járnak soha hijába nem
 vetnek

vetnek soha-is tsalt, hanem a' mint régentén egy Királynak igen kedves főlgája a' maga Nyíl-vezéjére *Symbolumúl* ezt iratta vala: *Consequitur quodcumque petit*: El-ér ez, találé, mindent valahová botsáttatik lövetik. Ezek-is valahová fordittatnak, mindenkor 's mindenütt *Triumphálnak*, és nem e' földi el-pužtalandó és romlandó Várat, hanem a' Magas Égnek várát; és abban ama' Mennyei hervadhatatlan Koronának *Conservatoriumát* nyerek-el, foglalják-el 's vezik-meg, és ezt ožtán magoké-vá tévén, ehez a' Koronához ő magoknak örökös *Just-is* fereznek, arra a' gyözedelmi Énekre fokadván ök-is ekképpen-ki; mellyet amaz ő világi Lelki Hartzát ditsőségesen bé-vezzett Sz. Pál Apostol-is igen helyesen igen méltán ilyen főkkal éneklét: *Ama' nemes Hartzot én meg-hartzoltam: Futásomat el-vezéstem: a' Hitet meg-tartottam* 's a' t.

Magyar Kézíró Múzeum Fudományos Könyvtára

S. J. Fudványos

Melly Gyözedelmi Énekében a' Sz. Pál Apostól miodn ama' nevezetes *Actioban* ugy mint a' Lelki Hartzban és Pallyafutásban magokat gyözedelmefenn viselő, és tsak az egy Idvezítő igaz HITTEL mint gyözhetetlen fegyverrel hadakozó Híveknek *Statusokat* és azt bizonyoson követő jutalmokat hathatos főkkal írja-le, ezen fővaival egyzer'smind azokat, valakik ugy Hartzólnak mint ő maga-is hartzolt vala, tsalhatatlan jutalommal biztatja, mellyis Igazságnak Koronájának nevezete alatt vagyon le-rá-fóltatva; Igen illendő lézen; hogyha én-is ezeknek a' Sarkalatos Igaságoknak bővebben lejendő ki-fejezésekben a' következő *Punctumokra* Figyelmezem: *1. Elsőben*. Honnét vette az Apostol Sz. Pál ezt a' Sz. Letzkében elé adatott főllásnak formáját elé adom? *2. Másodszor*: A' Sz. Pál Hartzá, Futása, Hite meg-tartása miben állott légyen le-irom? és *3. Harmadszor*. Mind önön magának

❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

a^o Sz. Pálnak; mind pedig azoknak a' kik ö véle egy formában Hartzólnak; az ö Lelki HARTZOKBAN efütt diadalnokért adatandó jutalmokat rövid megmagyarázom.

A' melly Három nevezetesebb dologokat a' Sz. Pál Apostol szavaiban, míg egy rövid Orátskának elfolyása alatt Ti Veletek minden Rendben 's karban helyheztetett Sz. Sz. H. H. egy kevéssé közelebbről is szemléltetni igyekezem; hogy ekképpen ama' B. E. a' Maga Lelki Hartzát már meg-hartzolt, Futását el-végezett, igaz Hitét mind a' végig megtartott, és már az Egekben boldog Lelkére nézve a' Sz. Pál szavai szerént meg-is KORONÁZTATOTT, igaz *Athlétának*, igaz Lelki Vitéznek, Néhai Áldott Emlékezetü Méltóságos *Imperialis* GROFNÉ Rádai RÁDAI ESTHER Ur' A'z honynak Ö NAGYSÁGÁNAK itt e' földön érdemlett utolsó Tiszteségét, az én nállam lévő Kegyelemnek mértéke szerint Ti veletek együtt Sz. Sz. H. H. meg-adhassam, Oh vajha a' Jehovának Királyi Széki előtt Udvart álló Serafimok között egyik, amaz Oltárról el-véttetett Eleven Szénnel az én rebegő Nyelvemet is úgy illetné, hogy az én Szájamnak Szóllási ez órában mind az URnak előtte Kedvesek, mind pedig a' Ti Lelkeiteknek Hafznofok söt Idvesfégefek lehetnének; azért egy kevéssé Sz. Sz. H. H. kérlek légyetek Figyelmetefek!

N. A' mi az *Első* dologot illeti: Igen jövevény az a' régi *Görögök' Historiájok*nak olvasásokban; a' ki azt nem tudja; hogy a' régi *Görögöknek* a' több vitézi játékok között való négy játékaik t. i. az *Olympiai*, *Istbmiai Pyrbiai* és *Nemaeai* játékok között leg-nevezetesebb vala, leg-elsőbb 's leg fentebb-is vala, az *Olympiai* Játék, mellyet is a' *Görögök* között ama' *Thebás* Város-béli Hires *Hercules* az *Amphytrion*nak Fija állított vala-fel az *Olympiai Jupiternek* tiszteségére, és e lé-is fordul vala ez a' Játék minden

minden Ötödik Eftendöben, vagy mint *Lycophron* tartotta minden ötvenedik Honapban *Elea* Tartományának ugyan *Olympia* nevezetü Városában: A' melly *Olympiai* játékok-is, mivel a' Sz. Pál Apostol-is, a' kezünk alatt való Letzkében elő adott némelly föllásinak formájiban egyenesen erre nézett, le-kell írnom e' *Görögök' Historiájából* tsak igen rövideden előtettek, hogy Ez miképpen ment légyen véghez, meg-érthetsétek, és így oztán az Apostol ízvai között és az *Olympiai* játékok között mi-ben állott légyen a' hasonlatosság, annál világosabban es-mérhetsétek-meg.

Egy bizonyos Mezöben való síkságra mint valamelly *Palaestrara* ki-állítatnak vala ezenn vitézi játékokban ö magokat gyakorlani kívánó minden Görög Ifjak, a' melly *Palaestranaka'* végén fel-áfatott bizonyos Özlopra avagy Tzél-ra valának fel-függeztetve azok a' Jutalmok, mellyek a' Győzedelmeknek, vagy a' magok Futásokat mások felett dicséretesfenn el-végezteknék rendeltettek vala: A' Korónák pedig a' mellyek a' győzedelmeknek adattattak a' Győzedelmi jutalom ki-oztogatóiktól (*Βραβεῖαι* völt kiknek az ö nevek:) a' mellettek lévő *Tripusokra* mint föll-*Pausanias*, vagy erre az alkalmatosságra rendeltetett Három lábu Ástalokra tétetnek vala-le, hová tzelezott a' Deák Poétáknak Fejedelmek a' *Virgilius* amaz ö Ver-fetskéjében

Circoque locantur . . .

In medio Sacri tripodes, viridesque Coronae: Et Palmae pretium Victoribus &c.

Egyzer'smind és egy szempillantásban indulnak vala pedig-meg ezek a' vitéz Görög Ifjak a' futásban, hogy ekképpen oztán, a' Ki a' maga Pállya-futó Társát sebefs futással meg-háladván, meg-elözvén, leg-elsöben ezt a' jutal-

Jutalmat tartó tzélt el éri vala, Száz közzül is tsak azé vala a' fel-függeztetett jutalom, vagy a' *Brabeutesek*nél; a' Jutalom ki-adó Biráknál le-tézetett vagy el-tézetett Korona, a' melly Igafságot más helyen is említett az Apostól Sz. Pál midön *1. Kor. 9: 24.* ezt mondotta: *A vagy nem tudjátoké, hogy a' kik a' Tzélban futnak, jól lehet sokan futnak, de tsak egy vézi-el a' jutalmát. Amakokáért ugy fussatok hogy a' jutalmat el-nyerbessétek.*

A' Jutalmok a' Pallyafutoknak, a' Tzélra fel-függeztetett Olaj-fa ágából, Fenyő-fából, Méh-füből és Alma-fa ágából kézzitetett Koronák valának, *Archiasnak* ama' Versfeskéje zerint: *Ἄθλα δε τῶν κόπιος μῆλα, σελίνα, πίτυς,* az az: *Praemia sunt Oleae, Poma, Apium, Picea.* De ezen kívül Aranyból is vólt kézzitve Korona, a' mellyet a' Pallyafutoknak rendeltetett Birák a' gyözedelmeknek adnak vala, mellyeket *Pindarus* *χρυσσεφάνων ἀθλων:* *Auream pugnantium Coronam:* nevezett vala, és ez (: a' mint fellyebb is meg-értetek :) a' Birák lábainál lévő Af-talokra vala le-tézetve, több más jó illatu füvekből kézzült Kozorukkal egyben, és a' melly Aranyból kézzült Koronákra ez az Irás vala rajzólta: *ἀληθῶς νικῶντι. Juste et legitime Vincenti.* A' ki igazán fut pallyát, 's igazán gyözedelmeskedik ez a' Korona tsak annak adattatik.

Hallgatok már hánt-hándékkal azokról a' jutalmakról, mellyek ezenn *Olympionisek*nek rendeltenek vala, minémük valának a' Palma-fa ágakkal meg-varratott drága felső Köntösök *Togae Palmatae:* mellyek nékiek ajándekoztarnak vala: Azokról a' bizonyos summa pénzekről, mellyek Eftendöröl Eftendöre nékik adatnak vala. Azokról az Ozlopokról mellyek ezeknek emlékezetekre 's tisztességekre fel-állittatnak vala. Arról a' Méltóságról mellyel az ISTENhez hasonlittatnak vala, és semmiféle teréhvél, igával

igával, közlással, soha-is nem terheltetvén éppen ki-
 befélhetetlen tsendességben 's boldogságban élnek vala:
 Ugy-hogy, mikor *Plato* amaz ö minden ki-gondolható bøl-
 dugsággal tellyes *Respublicájának* fel-állittatásáról gondól-
 kodott volna, annak boldogságát az *Olympiai* játékokban
 gyözedelmeskedő Pállyafutóknak boldogságokhoz hason-
 litotta, és az ö *Respublicájában* valoknak Életeket *Vita*
illa Olympionicarum longe beatiorem et Excellentiore mon-
 dotta vala: a' mint azt a' *Socrates* ö felölle meg-írta.

De légyen elég ezeket eddig az *Olympiai* játékokról,
 's az azokban gyözedelmeskedő Pállyafutókról meg-jegy-
 zeni K. Sz. H. Kiknek-is az ö szokásoktól vette a' Sz.
 Pál Apostol a' kezünk alatt lévő szent Letzkében meg-
 jegyezett Igéket, és a' mellyek az Apostol szavainak
 meg-világosításokra, (: bár most többre szánt-szándékkál
 ki-ne terjeszkedjem-is :) éppen elégségek lehetnek; a-
 zért menjünk által a' *Második* *dologra-is*, és a' Sz. Pál
Apostolnak *Hartzá, Futása, Hite* meg-tartása, miben állott lé-
 gyen rövideden írjuk-le: *Ama'* nemes *Hartzot* (: ugy mond :)
én meg-Hartzoltam, Futásomat el-végeztem, a' Hitet meg-
tartottam.

Melly szovait-is míg a' Sz. Pál Apostolnak a' Magya-
 rázat szérint elő adnám, igen szükségesnek itélem,
 hogy annak-előtte egy kevésse ezeknek a' szoknak a' fel-
 lyebbektül való függéseket rövideden írjam-le: Szóllotta
 t. i. ezeket a' Sz. igéket akkor a' Sz. Pál Apostol, a'
 mikoronn az ö Lelki Fijának a' *Timotheusnak* ki-is ek-
 kor az *Éfesus-béli* gyülekezetnek Püspökje vala :) halála
 előtt egy kevésse az ö fogságának *Tömlöztéből* a' ma-
 ga dólgaít meg-írta volna, a' midön *Néro Tsáfártól* má-
 sodfiori halálos fogságban vettettetvén 9. Horapokig tar-
 tó fogsága után *Romában* Feje véttetett volna; KRISTUS

URunk' kületése után 67-dik a' Néró Birodalmának pe-
dig 13-dik Eftendejében, intvén ötet ezen Tömlöttz-
ből írott Levele által igen hathatos szókkal és kényszerit-
vén az ISTENnek és az UR JÉ'SUSnak jelen létének
az Élök' és a' meg-Hóltaknak meg-Ítéltetéseknek meg-
gondolására; hogy az ő munkás Fáradságát az ISTEN'
Orzága terjeftésében ne sajnálja; hanem predikálja az
Igét forgalmatoson mint ő-is tselekedett vala, intsen,
oktasson, feddődjék, dörgálodjék, tanítson mint ezen
Rész 2-dik ψ. meg-vagyon írva, okát adván ezen kérésé-
nek a' 6-dik ψ-ben midőn azt írja: "Εγώ ἤδη σπείρομαι
Mert én immár meg-Áldoztatom, az az: az Én Halálomnak
ideje közel vagyon: vagy én immár magamat nem sokára az
én JÉ'SUSOMnak fel-áldozom: A' mellyet-is annál nagyobb
készséggel tselekezem, mennél bizonyosabb vagyok ab-
ban; hogy Én ama' Nemes Hartzot meg-hartzokam 's a' t.
A' mi pediglen immár a' Sz. Pál Apostol Hartzát,
Futását és Hite meg-tartását illeti, illő lézen ezeket-is én-
nékem a' magyarázatnak rende szerént a' Sz. Letzkének
Máfodik Rézében előttetek bővebbetskén-is elő adni, és
miben állottak légyenek ezek világosságra hozni: A' Hartz-
nak nevezeti a' mellyel élt a' Sz. Pál Apostól ezen Gö-
rög szóval Ἀγων fejeztetik ki, a' melly-is tulajdonképpen
a' Testnek Futás, tufakodás, vagy pedig más valami vi-
tézkedésnek neme által való gyakoroltatását jelenti: A'
mi némü az Olympiai és más egyéb játékokban az az,
Istmiai Pitbiai és Némaei játékokban, vagyon ama' neve-
zetes Pentathlon nevü helylyben, Buzogányokkal, Futás-
sal, ugrással, Laptázással, és dúlakodással való magok
gyakorlások vala a' Görögök Iffjainak. De az Ékesenn szól-
lásnak Mestersége szerint Μεταφύσιως jelenti ez a' Hartz
az Embereknek e' Világi szenvedéseket, sokféle nyomo-
ruságokat,

ruságokat, és üldöztetések, e' Világgal a' Testtel a' Bünnel és az Ördöggel való Tufakodásokat, kütködéseket, és ezekben való magok gyakorlásokat, a' mellyeket-is minekutánna a' Halál által itt a' földön bé-vegezzük, *Hartzunkat meg-hartzoltaknak* helyesfen neveztetünk, és ezekben való nemes vitézkedéseinknek meg ígértetett jutalmával az Örök életet vagy más nével az *Igasságnak Koronáját* el-nyerni helyesfenn mondattatunk. *Hartznak* vagy *Vitézkedésnek* mondatik már ebben az értelemben a' Keresztýén ember egész világi élete. *Job. 7. 1. 6. és a' 9. R. 25. 26. 8. Halo izaba le Enos gnale arézt, Avagy nem Hartz nem Vitézségé az Embernek ideje itt e' Földön - - Gyorsabbak azok e' Takátsnak hamar forgó karikáinál, és reménség kívül majd el-múlnak. Sebesebbek ezek a' gyors Pál-ha-futónál és hamar el futnak. El mennek mint a' Tengereken könnyen kaladó Papiros Hajók, mint az eledelre repülő Saskeféljük, és a' világi jobban gyakrabban nimsen réfék.*

És ebben az utólsózi tekintetben szóllott már a' Sz. Pál Apostol a' mikoron ezt mondotta: *Ama' nemes Hartzot meg-hartzoltam.* Melly igen erős és véres Hartzokat tartott légyen a' KRISTUS JÉ'SUSnak ez az Igaz Áth-létája a' Sz. Pál Apostol az ő elébbeni Feneségéből az UR JÉ'SUSHoz lett meg-térése után; sok vólna mostan elé számlálnom azokat. Bizony a' Testtel az indulatokkal, a' Bünnel és az ujjá születetlen rézfél való maga Hartzát, a' Bünnök rabságában a' Halál Testének Arrestumába lett zárattatását, abból való ki-fabadulásának forró kívánságát, a' Rómabeliekhez írt ditsőséges Levelének 7-ik Rézfében; annakutánna mind ezeken való Triumpbusát, ugyan ezenn Levelnek 8-ik Rézfében olly hathatósan meg-írja, hogy azt a' Keresztýén és Kegyes Lélek mint egy ugyan repeső Szív nélkül éppen nem ólvashatja, miket

nem szenvedett ama' leg ártalmasabb Ellenségétől a' Sántától mikor ezzel való tufakodásában a' Sátány Angyala Ötet artzúl tsapdosá artzúl veré? 2. Kor. 12: 7. Hartzolt Éfésusban a' Fenebelstiakkal 1. Kor. 25: 32. üldöztetett Nérotól, tsufoltatott Festustól, gonofzal illettetett Örves Demetertől, Tertullus Prokátortól, Réz mives Sándortól. Küfködött a' Hazug Apostolokkal, a' Hamis Atyafiakkal, mind tsak a' KRISTUKRól való Igaz valás-rételért; Azt mondja maga felöll 2. Kor. 11: 24. *Én ugymond a' 'Sidoktól ötför szenvedtem 40. 40. tsapást egy biffán, Háromkor verettettem meg Vekfővel, egyfer köveztettem meg; Háromkor voltam a' Tengeren vefedelemben a' Hajo törés miatt éjjel és nappal, a' mélységben a' bahok-között küfködővén: vefedelmes utakban gyakorta forgottam, Follyó-vizeken vefekedtem, Latrok' Tolvajok miatt vefedelmeztem, vefedelemben voltam az En Nemzetségim miatt, vefedelemben voltam a' Pogányok miatt, vefedelemben voltam a' Városban, vefedelemben voltam a' Púftában, vefedelemben voltam a' Tengerem, vefedelemben voltam a' Hamis Atyafiak miatt fáradságokban, nyomoruságokban, és vigyázásokban gyakorta voltam, éhségben és komjuságban gyakorta, böjtölésekben gyakorta, hidegségben és mezítelenségben gyakorta, 4. 32. Damáskusban a' Népnek Tifitartója Ávétás Király képében Haddal őriztette a' Vároft, hogy engemet meg-fogna, de egy ablakon kosárban botsáttattam alá a' köfalon és ugy fahadulék-meg ő töle.*

Bérekefzi ezeket a' külömb-külob-féle fok tufakodásait és Hartzait, és ilyen *Confessiot* hoz-ki belölle: *Az ISTEN a' mi URunk JÉ'SUS KRISTUSnak örökké áldandó Atya tudja hogy nem hazudok* 2. Kor. 11. 31.

És ezek és több ezekhez hasonló és itt a' rövidségért elé sem számálatható Hartzok voltak Sz. H. a' Sz. Pál Apostol Hartzai, a' mellyekben való Tufakodásait és

Lelki

Lelki Hartzait *Nemes Hartznak* nevezi, *Nemes* pedig valószínűséggel ez a Hartz; akár arra nézve a' ki ennek Fő *Commandója* Fő Vezére volt, melly-is az ISTENnek néki ebben a' Hartzban erőt 's győzedelmet adott, Kegyelme és nem a' maga tulajdon ereje 's tehetsége vala, a' mellyet maga-is nyilvánágófenn meg-esmért, midőn ezt a' Győzedelmet nem a' maga tulajdon erejének tulajdonította; hanem egyenesfenn az ISTENnek és az ő Kegyelmének. *Az ISTEN Kegyelme által vagyok a' mi vagyok* 1. Kor. 15: 10. *És mindeneket meg-tselekedtetem a' KRISTUS által a' ki engemet meg-erősít.* Filip. 4: 13. De *Nemes* még továbbá ez a' Pál Apostol Hartzá azért-is, mert midőn a' több világi Hadakozások 's kemény Hartzok *in Pernitiem Generis Humani*, (: a' mint *Tibullus* kezreti állani :) az Emberi nemzet vezedelmére 's fogyatására rendeltettek 's naponként csak éppen arra-is kézzitettek, a' melly végre nézve-is nem ok nélkül mondotta régentén *Lucanus* ezt a' verset: *Nulla fides Pietasque Viris qui castra sequuntur!* Ezen APOSTOL SZ. PÁL Hartzá ellenkezőképpen abban fundáltatik és abban áll; hogy ez által ama' Setéség Fejedelmének az Ördögnek prédáló seregítől és ennek eleitől fogva gyilkos és vérengző Fegyverétől *Ján.* 8: 44. az igaz Hívek mind-meg őriztessenek, és a' kik ezek nélkül a' Lelki Fegyverek nélkül igen könnyen ama' Profétziai Lélektől meg-béllyegeztetett *Abaddon*nak veztegetőnek prédálónak és ama' híres *Apollion*nak puztítónak hatalmokban eshetnének, *Jel.* 9: 11; ez által a' Hartz által a' KRISTUS JE'SUS számára mind-meg nyeretethetnek, a' mint ezzel a' Sz. Pál Apostol 1. Kor. 9: 19-23. önnön maga igen méltán és helyesfenn ditsekedett. De *Nemes* az Apostol Sz. Pál Hartzá a' maga nemes jutalmára nézve-is, mivel ebben a' Hartzolónak

és e' Hartzban a' Diadalmaskodónak, nem mulandó földi Örökség, Titulus, Jóság, vagy Méltóság, hanem Mennyei Korona; Királyi Jus, és olly Bóldogság adatik a' melly ő tölle soha el-nem vétetik *Jelen. 3: 21. De Nemes* volt még végezetre a' Sz. Pál Apostolnak ez a' Hartzza, hogy egyebeket most immár el-halgassak annyiban is, a' mennyiben a' ki ebben a' Hartzban vitézkedik ha a' JÉ'SUS mellett le-tézi, el-vevzi-is a' maga életét, de azt vizontag meg-találja, és soha senki nem veltett ugy ebben a' Hartzban hogy fáz annyit ne nyert volna érette és az örök életet örökségül ne birta volna a' jövendő Életben: *Mát. 10: 39. Mát 19: 29.*

Második Réfe az Apostol Hartzának az ő Futásának elvégezése: a' melly-is mivelhogy a' mint feljebb meghallátok a' Görögöknek az ő vitézi játékokban gyakoroltatni szokott Pállya-futásoktól vétetett, nem itélem szükségesnek hogy e' szóllás formájának meg-világosításával több időt töltsék köztetek; hanem tsak éppen a' Sz. Pál Apóstol *Futása* miben végeztetett-el rövideden mutassuk-meg

E' világi életnek folyását ugy írják-le a' Sz. Irók mint valamelly *Palaestran* véghez vijendő Pállya futást, vagy játékot sőt *Cicero*-is az Ekefen-Szóllásnak Attja, e' Világi éltünket *Stadium*nak mondotta *in quo currimus* futunk és faladunk mind addig mig e' érünk a' tzelra. E' *Stadiumon* pedig oh melly sokan futnak de igen kevesen vészik nyerik-el a' jutalmat; hanemha ugy futnak mint a' Sz. Pál; *mint nem bizonytalanra, ugy Hartzólnak mint nem bijába vágván a' Levegő Eget.* mint az Apostol maga maga felől mondotta *2. Kor- 9: 26.* A' Sidókhöz küldött Levelében e' *Világi Életet* a' ki futásra adatrattott tzelnek nevezte, mellyben kell néznünk egyenesen a' mi Hitünk-

Hitünknek Fejedelmére és el-végzőjére az UR JÉ'SUS KRISTUSra *Sid. 12: 12.*

Es bizonyára maga a' Sz. Pál Apostol egész Élete, futása *Cursusa*, a' maga Évangéliumi hivatalának folytatása, abban az Idveségnek mind a' maga, mind pedig a' mások Idveségeknél dolgaiban való terhes bajoskodása, nyughatatlansága, ha ezeket vóltaéppen megtekintjük vallyon nem ISTENTől nékie az efféle *Futásra* ki-rendeltetett ki-mutatott *Stadiuma* vagy pedig mint egy *Metája* valaé? Mellyet valameddig bé-nem végezhetett addig az ő futása-is a' maga értelme fzerint-is *Cursus consumatus: Meta consumata* mint egy még nem lehet vala, mert hátra vala nékie mindenkor az az ő fel-tet tzelja, a' mellyet is csak azok mondatnak tökéletesen ki-futni, vagy pedig el-végezni, a' kiknek nints már sem mi egyéb hátra az ő Idveségeknél dolgaikban a' mit meg-nem tselekedtenek, meg-nem tellyesítettek volna, és a' kik el-merik azt egész erőben a' Sz. Pállal mondani: *Én ugymond nem futottam én nem munkálótam bójában! Filip. 2: 16.*

Es bizony valamelly Nemes vólta a' Sz. Pál Apostol Hartza finte olyan Nemes és az ISTENnek tsudálatos és mint egy különös gondja viselésével vólta öfve kötötve ez az ő futása, vagy futása'-folytatása, mert valamint hogy ő reája Évangéliumnak a' Pogányok és nem a' Sidok között való Predikállása vala bizattatva. *ut Gal. 2; 7.* meg-vagyon írva, ugy bizonytal ezt az ő reája az ISTENTől bizattatott *Cursust* ditsőségefenn-is *adornalta*, mert az ő futásának *Teatrumát* a' Föld kerekségének egy részét meg-járta, meg-visgálta, a' hová maga fzemelly fzerént nem mehetett-is; az ő Levelei, Irásai által azokban a' helyekben magát mind e' mái napig, sőt Világ

Világ végezetéig esmértefésé tette vala. El-kezdvén utozását Sidó Országban az Arabok közzé-is ki-ment vala, Gal. 1: 17. hogy a' Pogányokat engedelmeségre hozza: Rom. 15: 18. 19. és azokat a' jegyek és tsudateteleknek erejek által meg-téritse, 's amaz Igaz és Bölts Páfztornak a' JÉ'SUSnak az ő Aklába bé-vigye, vagy bé-hozza. El-járta *Antiochiát*, el-Tziprus-figetét, el-Görög Orzágnak nagy részét, el-Olaf-Orzágot, el-a' *Mediterraneum* nevü Tengert, és *Matzedoniát*-is Jéru'sálemig, és a' fozmzéd tartományoktól fogva mind *Illiria* Orzáig, és ezekben a' helyekben a' maga Évangyéliuma' Predikálásában való tífztét egézfén bé-töltötte, ott-is kívánván Prédikálni az Évangyéliumot holott nem vólt a' KRISTUS neve, vagy a' KRISTUS esmérte, hogy más Fundamentumán ne kellene nékie építenie, hanem Prédikallaná ott-is az UR JÉ'SUSst a'ból eddig Őtet nem es-mérték, és a' kik eddig ő felölle semmit is nem ballottanak, azok is tudakoznának ő róla Rom. 15: 20. 21. a' mint mind ezeket maga felől ő maga meg-vallotta.

Harmadik Réfje a' Sz. Pál Apostól Hartzának az ő Hitének meg tartása vala. Nyughatatlankodtanak némelly Sz Irás Magyarázók az Apostól ezen tavainak tellyes értelmek aránt, ezt tévén-fel kérdésbe; Hogy vallyen ezt az itt meg-emlitett Hitét a' Sz. Pál Apostólnak ezen ő Lelki Hartzában az ő Inperátorához a' JÉ'SUShoz való Fidelitására hüségére kelletik el-vinni, vagy pedig arra az ő Hitére, a' mellyel az UR JÉ'SUS KRISTUSst minden ő jó téteményivel együtt ő magához kaptsolja a' Kerefityén Ember? Némellyek az Első rendbéli Hitet, vagy Fidelitást és Hüséget értették, mellyet az Oskolákban *Moralis Hirnek*-is neveznek. Mások vizontag az ő Idvezítő Igaz Hitét vagy *Fidem Theologicam* vagy

vagy pedig *Salvificam* értettek. Egyikben fints semmi képtelenség, külön külön-is, de együtt-is meg-álhat ez mindenik, mert valamiképpen a' *Fidestől* jö ez a' fő-is *Fidelis*, ugy ezek a' két nevezetek *Fidelitas* és *Fides* Hit és Hűség, a' mint az *Oskolákban* nevezik, *Enunciationes sunt reciprocales*, és valamelly Vitéz a' maga *Imperatorához Fidelis* Hűséges, az a' Vitéz bizony azt a' Hitet-is mellyet az ő *Imperatorának* le-tett, mikor annak *Zafloja* alá bé-eskettetett *integre, illibate* meg-tartani helyesen ítéltetik.

Hűséges *Fidelis* vólt pedig a' Sz. Pál Apostol az ő Fejedelméhez a' KRISTUSHoz való állhatatóságának fő-rofs gyakorlásában-is, mert Hűséges és Hitit meg-tartott vólt a' KRISTUSTól vett igaz Tudománynak meg-tartásában, és ezt a' Hűséget semmiben inkább meg nem bizonyíthatta, mint ezen **Idvefséges Tudomány mellett** és azért, annak meg-eskütt **Ellenségivel való** tufakodásában, annak mind a' maga írási's **Levelei**, mind pedig **Befézd** által e' Világnak nagy részben való ki-hirdetetésében, terjesztésében, 's **Prédikáltatásában** és mind azoknak az Igáságoknak a' maga részéről való **Hitel-adásokban** és azoknak **valóságok aránt** való tökéletes *Adquiescentiájában* tellyes meg-nyúgovásokban.

De igaz vólt az Apostol **szava**, az ő KRISTUSban meg-fundált **Idvezítő** igaz Hitinek meg-tartására nézve-is, mert mikoronn **Ő a' meg-feküdtetett KRISTUS JESUS** *es nem egyebet akart tudni esmerni, és tsak arról-is akart tanítani* 1. Kor. 2: 2. a' mint erről világosonn láthatni; mind azokat a' Sarkalatos Igáságokat a' mellyeket foglal-bé az **Idvefségnek Oeonomiája** és az igaz Hit, ő magába kívánta a' **Hamis Tanítók** és a' **Tsalárd Atyafiak** ellen meg-erősíteni, és jól meg-állítani, a' minémüek már

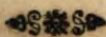
rövideden ezek: Hogy minden ide'stova való kapdosás nélkül, tsak az egy KRISTUS JÉ'SUS Alázatofsága által, Engedelmeisége által, Vére-hullása, Elégtétele, Érdeme, Igáfsága, Váltsága 's Esfedezése által, és mind ezeknek tökéletes el-hívések, 's Hitnek általa mi magunkra való zábasok által lehessen a' bünös Embernek bizonyos Idvefsége, és egéfsz Bóldogsága, a' mellyeknek-is a' Sz. Pál Romába, Korintusba, Galarziába, Éféfusba, Timotheushoz, Titushoz és a' 'Sidókhoz írott minden Levele világos bizonyosága: Még Pedig ugy, hogy ha valamellyik ezek közzül az Idvefségnek eszközei közzül ezen Idvefség' *Oeconomiájából* ki-marad, vagy pedig ezek helyett az Idvefség' dólában valami Emberr Erő, Érdem, Segítség, Elégtétel vagy tehetség tsufna-bé, már a' KRISTUS JE'SUSnak ezek a' ditsöfséges munkái főrnyü tsonkulást szenvednének, mert lehetne így a' Bünökben éppen meg holt Ember a' maga Idvefségének *Auctora* szerzője, adatnéka' JÉ'SUSnak nevéen kívül más névis az Emberek között, melly által lehetne a' bünösnek megtartatása, az ellena' mi van *Tsel. 4: 12.* a' KRISTUS JÉ'SUS egyetlen egy Engefztelő 's Kegyelem nyerő Áldozatjának nagy meg-motskolására *Sid. 10: 14.* és amaz Apostoli Első *sekulum*-béli tudománynak 's *regulának* meghamisítására: *Hidj az UR JÉ'SUSban és idvezülk, mind te mind pedig a' te Házad-népe Tsel. 16: 32.* a' mellyek-is képtelen dólgek, mivel hogy ezek nem egyebeket hanem az Idvefségnek *oconomiáját*, 's a' Váltságnak munkáját hogy ugy főllyak fenekeftől fogva fel-forgató *Imposturák* Tsalárdságok, egy főlval az együgyüeknek meg-tsalatásokra ki-gondoltatott tenyeres talpashazugságok.

Es ezekben állott immár Sz. Sz. H. a' Sz. Pál Apostolnak az ő Hite, a' meg-fefiztetett JÉ'SUSban való Hitről

Hitről ezeket az Igafságokat hirdette, tanította, és ezt a' KRISTUSban fundáltatott Hitet Halálíg meg-is tartotta, melly Hite meg-tartásáért és az ezt meg-előző Hartzáért, futásáért a' Sz. Pál Apostol minémü jutalmat várt légyen, illő léfzen hogy a' Letzke *Harmadik Réfében*, a' mennyiben a' féles Matériában lehetséges léfzen tsak igen rövideden hozzam világofságra.

1 Itt már a' Letzke ezen *Harmadik Réfében* minden töl-láfoknak formáji egézfzen a' Pállyafutoknak az ő Remén-ségektől, Jutalmoktól, azoknak a' jutalmoknak a' Vité-zi játék Igazgatására rendeltetett Biráktól, nem tsak egy- nek vagy másnak; hanem mindeneknek valakik gyöze-delmeskedtenek azoknak igaz és egyenes ki-adattatáfoktól vétettek, azért ezeknek elő adáfokban hogy hozzás légyek éppen nem fűkséges; hanem tsak éppen az Apostol fza-vai fzerént mi légyen ez a' maga Hartzát meg hatzolt, Pállyályát meg-futott és Hitit meg-tartott Embernek a-dattatandó Korona? Mitsoda Nap légyen az a' Nap a' mellyen ez a' Korona a' gyözedelmefeknek meg-adatik? Ki légyen az az Igaz Biró a' ki ezt meg-adja? És ezt a' gyözedelmi Koronát kiknek adja? ezeket tsak rövideden és két szóval hozzuk világofságra.

Ez a' szó *Végezetre* vagy a' Görög nyelv ereje fzerint *λίπτον* azaz a' mi már hátra vagyon, a' mellyel élt az Apostol rövideden tsak azt jelenti, hogy ebben a' Lelki Hartzban nem elég tsak futni, hanem el-kell elébb mindeneket a' Hartzolonak végezni, hogy légyen *certainen consumatum* és *plena victoria*, ugy lehet oztán a' Koronát akárkinek-is remélni: A' KRISTUS JE'SUS a' Lelki Hartzban Pállyafutóknak ezt a' *Regulát* önnön maga adta-ki, midön az ő Felsege Hívsége mellett való Hartzban így ferkengeti a' maga Tanítványit: *A' ki én*

meslettem végig meg-áll az meg-tartatik. Márk. 13: 13.

Koronát reméni pedig az Apostol az ő Hartzai után; a' melly az ő számára el-téetett vagy le-téetett: tzelózás-sal egyenesen arra a' Görögök fokáfora mellyről fellyebb szollottam vala, és mellyben a' Pállyafutásban gyözedelmeknek adattatott Arany vagy egyéb jó illatu füvek-ből kézfittetett Koronák a' Játékok igazgató Birák vagy Brabeütések mellett lévő Aftalokra valának le-téetve. Itt sem lépem-ki a' rövidségért a' Koronáknak eredetek-re, azoknak első találójára, *Auftorokra*, az azokkal való élésekre, a' Koronák által való tisztesség tételekre, ezek-nek *Triumphalis, Muralis, Obsidionalis, Castrensis, Vallaris, Navalis, Imperialis, Regalis, Principalis* 's több egyéb nevezetekre, el-fakaszt a' rövidségnek keresése mind ezektől most engemet, hanem tsak éppen ezt az egyet jegyezem-meg, hogy minden Földi és romlandó *Materiá*-ból kézfittetett Arany 's egyéb betses Koronáknak akár-melly fényesek 's drága kövesek légyenek azok, de tsak fekete az Árnyékok és olyanok minémü az *Antigonus* Matzédonianak Királynának Koronája vala, ki-is midön azt a' Koronát mellyel meg-Koronáztatandó vala, elébb a' kezében vévén fokáig el-femlélte volna, ilyen jeles fokra fokada: *O Nobilem magis quam Felicem Coronam! quam si quis penitius cognoscat, quantis sollicitudinibus haec sit obnoxia, me Hercule ne burni quidem jacentem tollere vellet.* az az: Hogy ha azok a' kik a' Koronákra vágyakoznak, jól meg-gondolnák mitsoda fok nyughatatlanságok, kifiztetek, 's háborúságok vagynak a' Koronás Fökben, vagy az ilyen Koronák alatt a' sárból sem vennék-fel azokat. De ez a' Sz. Pál Apostol Gyözedelmének jutalmául adattatott Korona, Igasság Koronája: *Hervadhatatlan Korona, Idvefég fonnyadhatatlan Koronája*, mint az Irás tanitja, és ama' Mennyei

Mennyei tökéletes Bóldogságot nekünk meg-ferző ditsőséges Korona, a' melly-is a' meg-nevezett minden Koronákat akármelly betsefek légyenek azok mint a' Valóság a' semmiséget, az Örökké-valóság az egy minutáig tartó *Mórát*, későséget annyira meg-haladja 's meg-dúlja, a' mellyet maga-is bizonyít az Apostol mikor azt írja: *A' kik a' Pállyafutásban tufakodnak, azért tufakodnak, hogy a' veszendő Koronát el-vegyék, mi pedig azért tufakodunk hogy a' rothadatlan Koronát nyerhessük-el, végyük-el.* I. Kor. 9: 25.

Igazságnak Koronájának neveztetik pedig ez a' Korona, mind azért mert csak az *igazán* Hartzolóknak, mind pedig azért mert nem mástól hanem amaz *Igaz* Itélő Bírótól a' JÉ'SUSTól adatik-meg ez a' ditsőséges Korona: Az *Igaz Bírótól* mondam hogy adattatik ez az *Igasság* Koronája 'nem azért mint némelleyek álmodoznak; mint ha ezt a' Koronát az *ö* Hartzu, Futása és Híre' megtartásáért a' Sz. Pál ISTENTől *igazán* vagy mint ök állatják, *de jure érdemlette* volna, és így ez a' Koronát meg-adó *Igaz* Bíró is az *Igasság* *ferint* annak meg-adására *Obligatus* köteles volna, mert *kitsoda adott valaha valamit először az ISTENnek hogy azt meg-adná az ISTEN* viszontag annak. Rom. 11: 35. De ellene-is mondott ennek az értelemnek világoson az Apostol a' *Filip.* 3: 9. midön azt mondotta: *Nintsen nekem igasságom melly a' Törvényből volna, ha pediglen nintsen ma az Embernek a' Kegyelemnek állapotjában Törvényből való igassága, mivel a' Törvény tselekedetéből csak egy sem igazulhat-meg.* Gal. 2: 16. nintsen tehát bizony az ISTEN részéről-is a' tselekedeteknek meg-fizetésekre való kötelesség 's adótság. Keressünk hát más *Igasságot* a' Sz. Pál Apostolban, mivel az elsővel bizony sem ö, sem soha senki ö utánna nem nyer Koronát magának, mert ugyan ö maga mondja: *Hogy ki-estenek a' Kegyelemből és a'*

KRISTUS-tól is ki-rekeftettek valakik az Törvényből vagy annak tselekedetéből keresik a magok Iávejségeket. Galat. 5: 4. azt mondja hát Filip. 3: 9. hogy a' mi Igassága nékie vagyon, az a' KRISTUSban való Hitnek általa való Igasság, a' melly Évangéliami Igasságnak a' KRISTUS által nekünk terez-tetett Igasságnak Hit által való meg-igazulásnak és Szentek meg-igazulásoknak neveztetett Rom. 3: 28. Gal. 2: 16. melly is nem egyéb hanem a' KRISTUSnak nekünk tulajdonított Igassága, és a' melly fzerint meg-igazulunk ingyen az ISTEN' Kegyelemből a' mint Sz. Pál Rom. 3: 24. világofon tanítja. Ha ez az Igassága vólt hát az Apostolnak, (: minthogy a' mint a' Filip. 3: 9. maga tanítja tsak ilyen Igassága is vólt:) a' mint fellyebb is meg-hallátok, tehát tsak e' fzerint is várhatta a' Korona' meg-adattatását, de mivelhogy ez az Igasság tulajdonképpen és *physice* nem miénk hanem ISTENnek ajándéka, még pedig kegyelemből való ajándéka, Efés. 2: 8. 9. Kegyelemből tartattatok meg Hitnek általa, és nem a' tselekedetekből, és ez nem ti tölletek vagyon hanem az ISTEN' ajándéka hogy senki ne ditsekedjék. Azért ezzel a' Koronát nem is érdemelhetted: képtelen dolog lévén valakinek valaminek Kegyelemből adatni, Kegyelemből ajándékoztatni még is azal a' mit mástól vett, és nem magáé, valamit érdemleni, 1 Kor. 4: 7. Mítsodád vagyon a' mit ISTENiöl nem vettél volna, és a' magadébol tudnál elé adni, ha pedig mástól vetted miért kevélykedel? És ennek a' maga igasságával ditsekedő képtelen tudományak el-fordítására tselekedte maga az Apostol Sz. Pál; hogy a' Tselekedeteket a' melyeket az érdem fundamentumának tehetne-fel az Ember, a' Kegyelemtől melly által nyerjük ezt az Évangélium fzerint való Igasságot egyenesfenn meg-külömbözterte, ezt mondván a' Rom. 11: 6. 8. A' mi Kegyelemből

vagyon

vagyon, a' nintsen tselekedetekből; mert úgy a' Kegyelem nem volna kegyelem, a' mi pedig tselekedetből vagyon, a' nintsen Kegyelemből, mert így a' tselekedet nem volna tselekedet.

És ezek fzerint immár a' Sz. Pál Apostolnak ezt az ő Koronáját ama' napon *mellyen az Egek nagy tsikorgással el-múlnak.* 2 Pét. 3: 10. *melly-is az egész Világnak a' KRISTUS által (: kinek az Attya minden Itéletet által adott, Ján. 5: 22.) mondom e' Világnak a' KRISTUS által lejendő meg-Itéltetésének rettenetes nagy Napján, megadó Itélő Igaz Bíró az UR JÉ'SUS, a' maga változlaatlan és igazságos Igéreti fzerint tselekkzik, és igaznak-is mondatik, midön az ő Felsége Hűsége mellett való Hartznak, Pállyafutásnak, és az ő benne vetett Hitnek jutalmát ezt az örökké tartó és éppen ki-beféllhetetlen Mennyei dítsőséges boldogságot; melly Koronának nevezete alatt fejeztetett-ki az egész Sz. Írásban meg-adja: Meg-adja pedig nem tartozásból, non ex debito Rom, 11: 35, hanem meg-adja az ő változhatatlan fogadása és igéreti fzerint, az övéihez ingyen való jó kedvéből 's Kegyelmeiből azoknak a' kik tsak az ő Sz. tettzése 's Parantsolati fzerint járunk melly értelem fzerint mondotta az Augustinus-is in Psalm. 32. az ISTENT fzeretőknek, az ISTENT Debitoroknak, adósoknak; a' mikor ezt mondotta: Dominus se nobis facit Debitorem non aliquid a' nobis accipiendo, sed ipsum diligentibus omnia promittendo. az az: Az ISTENT a' Hívek adósának nem azért mondhatja vagy tarthatja valaki, mintha az ISTENT valami adománnyal maga adósának kötelezhetné valaki, hanem a' híveknek, az ötet fzeretőknek tsak annyiban adósok az ISTEN a' mennyiben valamenyi Menyei és Földi jókat ígért egyfzer 's mázfzer azoknak, azokat ő nékiek változhatatlanul és igazán meg-telleyesti meg-adja.*

Igaz Itélő Bíró pedig ez az ő benne Hivőknek Koronájokat meg-adó UR, mind a' mint meg-hallátok a' maga ígéreteinek Változhatatlan bé-telleyesítésekben el-annyira: *Hogy könnyebb legyen az Égnek és a' Földnek egy fempillantásban nagy birtelen el-múlni, mint sem az ő fogadásának és be-Édének hibázni.* Mát. 5: 18. Igaz mind az ő Itéle-tének rendében-is; mert zemélyt ő nem válogat; hanem a' Királyt a' Koldussal, a' Fejedelmet a' Köz-rendel, a' Pompást Gazdagot a' szegénnyel egyaránt a' miben találja ugyan abban-is itéli-meg. *Jelen. 20: 11. 13.* A' jókat és az ötet szeretöket a' Mennyei Ditsőségsébe bé-vízi, a' gonoszokat pedig örökké tartandó kárhozattal bünteti. *Mát. 25: 34. 42.*

Nem csak a' Sz. Pál Apostolnak hanem *mindeneknek-is* Mennyei örök jutalmat ad ez az Igaz Itélő Bíró *vala-kik várják az ő Ditsőségségs meg-jelenését.* Azoknak t. i. a' kik e' Világnak halált hozó kívánságitól meg-nem tsalattatván, ennek mosolygó ugyan de vezedelemre vezető szépségéhez 's javaihoz úgy soha sem ragaszkodnak, azokhoz soha úgy nem enyveződnek és úgy nem-is tsátólatnak, hogy az UR JÉ'SUS amaz utolsó nagy Napra lejendő ditsőségségs meg-jelenésének forró kívánságát meg-fojtsák ezek ő benne, hanem akár mint mesterkedjék ő utánok a' Setétségsnek Fejedelme, akár mint kívánja a' JÉ'SUSnak szerelmétől ötöt el-fakasztani a' Bé-liál intselkedése, ígérjen ezért a' Koronáért minden kintset, Gazdagságot, Uraságot, Tifktségségs és Méltóságot ez a' tsalfa világ nékie, de mind ezeket a' JÉ'SUS szerelmének nagy vártáért tsak merő azon Kárnak Pornak és Ganéjnak álítsa. *Filip. 3: 8.* Sőt mivel nem Barátja ez a' Világ az ISTENT igazán szeretöknek, sőt azoknak ugyan mintegy meg-eskütt Ellenségségs; kívánjon *ebből tellyes*

telhes igyekezettel ki-költözni és a' KRISTUSSal együtt lenni, mivelhogy ez mindennél jobb Filip. 1: 23. És mivel kézen vagy az Igaságnak Koronája, az azt el-nyerni kívánó és annak meg-adattatására az UR JÉ'SUS-t hív-izakadva is váró minden Igaz Hivőknek, ne izakadjanak-ki soha is az ilyen ISTENT ézeretőknek Szívekből és Szájokból, ama' Lelki Völegényt az UR JÉ'SUS-t büntelen ohajtó Jegyefnek az igaz Anyafentegyháznak ama' buzgó forró kívánsági. *Jövel hamar és ne késsél! jövel URam JÉ'SUS!* Jelen. 22: 17 20.

T U D O M Á N Y.

A' ki az UR JÉ'SUS mellett e' világi Életében Hűségeselem Hartzól, Igazán fut Pályát, és a' Hitet mind a' végig állhatatoson meg-tartja; a' bizonyos lehet abban, hogy az Idvesség Koronáját az UR JÉ'SUS ö nékie is ama' nagy Napon bizonyosan meg-adja. Szekelyudvarhely

Nem tsak a' kezünk alatt lévő Sz. Letzkében erőfitette a' Sz. Pál Apostol ezt a' Tudományt, hanem erőfitette sok helyeken, 2. Tim. 2: 12. *Tudom kinek hittem és bizonyos vagyok abban, hogy az én nálla le-tett Kintsemet meg-tartatja ama' Napra.* Filip. 2: 16. *Ditsekedhetem a' KRISTUSnak Napján, hogy én nem futottam hijában; nem munkáldtam hijában.* 1. Kor. 9: 26. *Ugy futok mint nem bizonytalanra 's a' t.*

De bizonyára nem tsak a' Sz. Pál Apostol ditsekedett ezzel az ö Idvességének bizonyos vóltával Kerefityének, hanem mások-is valakik a' Sz. Pál Apostollal egy uton jártanak, a' kik mint ö *Hartzólt* úgy Hartzoltak, a' kik mint ö *Futott* úgy futottak, és a' JÉ'SUS-ban egyfzer vetett Hitekben mind a' végig állhatatoson meg-maradnak, azok-is valamelly bizonynyal várta a' Sz.

Pál Apostol a' maga jutalmát, fízte olly tsalhatatlan reménséget 's bizodalmat ferezhetnek magoknak, a' melly dolognak igazságát, valóságát ugyan a' Sz. Pál Apostol bizonyította a' mikor ezt a' Koronát mind azokéinak lenni mondotta. *A' kik híznek az UR JÉ'SUS KRISTUSban, és várják az ő ditsőséges el-jövetelét amaz utolsó nagy Napra, a' mint a' 8. p. m. v. i.*

De vallyon ki-is volna az a' ki ki rekezténé ebből a' tsalhatatlan bizodalomból 's reménségből az ISTENt ferező Hiveket, a' kikről a' Sz. Lélek maga teken. bizony-ságot az ő magok Lelkek esmérétével együtt, hogy azok a' Mennyei boldogságban tsalhatatlan részesek. Rom. 8: 16. 17. *A' kiket az ISTENi praesidium őriz és nem Emberi hogy Idvevséget nyerjenek, 1. Pét. 1: 5. A' kiket ugy adott az örök el-választás iránt való Békesség' Tanátsa ferezint az Atya ISTEN az UR JÉ'SUS KRISTUSnak óltalma alá, hogy azok el-ne veszhessenek, sőt fenki azokat az UR JÉ'SUS kezéből ki-ne ragadassa, hanem örök Élet adattassék bizonyoson nékik. Ján. 10: 28. És a' melly ellene mondhatatlan ditsőséges bizonyságokból ki-jő az minden bizonynyal a' mit a' Tudományban mondék Kerefztyények! Hogy a' kik a' KRISTUS JÉ'SUS mellett hűségesem hartzálnak, Pállyát futnak és híznek ő benne, azok bizonyosok lehetnek abban, hogy az UR JÉ'SUS az Idvevségnek Koronáját amaz utolsó Napon meg-adja ő nékik, és így azt-is tsalhatatlan consequentia ferezint el-mondhatják bizonyoson ő magok felöll; Hogy Ők Idvezülhetnek.*

Oh melly Idvevséges Hít! Oh melly ditsőséges *Confessio* 's Idvezítő Szent Vallás hát az Kerefztyének, a' melly ilyen bizonyos reménséget nyújt a' JÉ'SUS-t ferezőknek, és az ő Hűsége mellett fenyvedő minden igaz Hiveknek, vallyon nem ditsőséges dologé azért a' Tundo.

Tudományért *Confessio*ért és Vallásért szenvedni, azért gyaláz-
tatni, üldöztetni, e' gonofban tétetett Világ nyelvének sérte-
gető mérges nyilaitól lövöldöztetni? Egy szóval minden
gonofság tselekedőinek, ártatlanul, méltatlanul, zidal-
maztatni, a' melly a' magok Idvességek aránt a' JÉ'SUS-
ban Hivőket ilyen bizonyosokká teheti? Légyen hát
azé bátor e' Világi Pompa, Ditsőség és Boldogság, a'
ki azokat szereti! és a' ki azokat füntelenül keresi! Mi
pedig elégedjünk meg a' Sz. Pál Apostollal együtt az UR
KRISTUSÉrt való gyalazattal fegénységgel, a' melly
nékünk ama' nagy Napon örökké-való Mennyei jókkal
fizettetik ki. Ha a' Kisérteteknek világi külömb-külob-
féle keferüségnek sebefs. Ár vizei tsapdosnának-is
minker, ragafkodjunk a' mi Hírünknek erős Vas-mats-
kájához az UR JÉ'SUSHoz, hogy ő ezek között hajó tö-
rést szenvednünk ne engedjen bennünket. Ha meg-foz-
tatunk-is Szerelmesinktől, el-hagyattarunk Kedveseink-
től, Árvakká, Özvegyekké tétettünk-is az URnak za-
bados tettzéséből, a' kedvetlen dőlgekban nagyon ki-tün-
dökleni fokott ISTENI kegyelmes gondviselésnek meg-
gondolása mind ezek között-is el-tsüggednünk ne enged-
jen bennünket: Vigasztalván ezek-között-is a' Sz. Pál
Apostolnak ama' drága szavai az ISTENT szeretőket: *Hogy a'
mi nyomoruságunknak egy fempillantásig tartó könnyüsege, a' Di-
tsőségnek felette igen igen örökké való állandóságát szerzi mi-
nékünk.* 2. Kor. 4: 17.

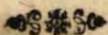

De nem vízem tovább immár együgyü elmélke-
défimet Sz. Sz. H. K. fietek az' eddig valoknak véget
vetni, és a' Sz. Pál Apostol szavainak igaz és valóságos
bé-tellyesedéseket tsak rövideden fel-keresni, Amaz UR
JÉ'SUS igen Hűséges *Athletájában*, igaz Lelki vitézésben

ama' gyászos Koporsóban meg-hidegedett tetemire nézve ugyan már bé-zárattatott, de bődög Lelkére nézve az örök bődöságra által ment és ott ama' Négy Lelkes állatoknak és ama' Jéhova Szent Ortzája előtt udvarló 24. Véneknek Ditsőségeiben által költözött, *Nemes Hartzát már ditséretesen meg-hartzolt, Futását el-végezett, és a' JÉ'SUSban vetett Hitét mind végiglen állhatatosan meg-tartott.* Méltóságos *Imperialis* Grófné Kajali RÁDAI ESTER Ur AÉzönyban ö Nagyságában: Ama' Tsáhári és Apostoli Királyi Felség' *Camerarius*ának az Erdélyi Királyi Gubernium *Actualis* *hujmus* *Confiliarius*ának, Hazánk Igafságot szerető és annak ki-folgáltatásában mind ez Oráig 's Éempillantásig-is soha se tétővázott nagy Özlopának, az ISTEN' Háza' egy kiváltképpen való feltő Kintsének, és éppen Édes Attyának Méltóságos R. Sz. B. Éületett Gróf Széki TELEKI LÁSZLO Urnak ö Nagyságának Élete Drága Párjában mostani Éómoruságunknak méltó *Materiájában,*

Ki-is e' Világi Életének leg-első Hajnalát Éemlélte, ezen mostan Ezer-féle zür-zavarral foljó *Seculum*nak 16-dik Éztendejében: Éármazván e' világra Édes Attyától, Néhai T. N. Rádai RÁDAI PÁL Urtól, amaz ISTEN jobb Kezének ritka Kegyelmeikkel és ajándékokkal bíró Férfjától: A' magyar-Orzági Reformata Eklefiáknak elefelejthetetlen buzgó kegyességü Néhémiásától, és ugyan azon Eklefiáknak buzgó Lelkü Fő *Kuratorok*tól, és Édes Annyától Néhai T. N. KAJALI KLÁRA AÉzönytől minden Mátro-nalis kegyességekkel és *Virtusok*kal bíró Édes Annyától. Kiktől-is midön Gyermekségétől fogva olly meg-Ézorittatott kegyességgel és ISTENi félelemmel neveltetett vala, hogy már akkor-is a' Menyei kegyelemnek Éikrátskái ö belölle nyilván ki-ründök-

tündöklöttek vala, egész virágzó Iffjuságának Életét mint némellyeknek fokások, nem a' testnek kívánságiban, nem a' Világnak tsalárd szeretében és annak által hozó javainak keresésekben; hanem ama' valóságos Ester Királyné Afzonyban az *Ásvérus* Király Feleségében ki-tündöklött Mennyei virtusokban a' tiszta Kegyeségben és ISTENi valóságos Félelemben töltötte el, a dattatván Házas-Társul tündöklő Iffjuságának éppen virágzó idejében, ezenn mostan foljó *Seculumnak* 32-dik Ezendejében, szerelmes Esterének meg-hidegedett tetemi felett igen meg-keferedett Lelket viselő Méltóságos R. Sz. Birodalombéli született Gróf és *Consiliarius* Urnak Széki TELEKI LÁSZLO Urnak ö Nagyságának; kivel való Életét az ISTEN 10. Magzatokkal gyümölszöttette-meg: Kik között Méltóságos R. Sz. B. Gróf Széki TELEKI JOSEF Ur ö Nagysága *Camerarius* Ur, amaz ISTENi kegyelem drága Edényének Méltóságos Grófné ROTH JOANNA Iffju Ur Afzönynek Kedves Férje: Mélt Gróf Széki TELEKI ESTER Ur Afzöny: Mélt. *Camerarius* Gróf TOROTZKAI SIGMOND Ur Szerelmes Házas-Társa, és a' tiszta és ártatlan szent Életnek feplő-nélkül való Kozóruját Fején viselő Mélt. R. Sz. B Sz. TELEKI KLÁRA Kis-Afzöny életben vagynak, Heten pedig már a' Mennyei Ditsőségekben a' Bárány Ur JÉ'SUS' Királyi Széke előtt örvendezve udvart állanak.

Alig kezdete pedig e' mi Áldott Eml. ESTERünk a' maga világi Páros Eletének jó moddal való folytatásához; hogy legottan amaz UR JÉ'SUS igaz *Athletájának* ki-rendeltetett Lelki Tufakodásoknak *Theatrumára* ki-fállá, és legottan Hartzólni kezdé ama' *Capitalis* négy Ellenségekkel a' *Világgal*, a' *Bünnel*, az *Ördöggel* a' *Testtel*, olly *Pertinax* és semmit-is az ö Lelki Ellenséginek nem

engedő Hartzal; hogy *succubuerit nunquam!* viaskodott de-
soha el-nem nyomatott, mert az a' Mennyei gyözhe-
tetlen Kegyelem; melly a' Sz. Pál Apostolt-is *győzedel-*
messé tette Filip. 4: 13. és a' melly által tselekedett mindent
a' mit meg-tselekedett 1. Kor. 15 10. Ötet-is ezen Ö Lel-
ki Hartzában győzedelmessé tette, nem futván soha Hi-
jában, és nem münkálódván soha semmiben-is bijába. Filip. 2:
16. Fel-öltözte t. i. még Gyermekségében az Igaz Hitnek
Mély-vasát, és az Idvefségnek Sifakját, és ezzel az ö Szí-
vét úgy óltalmazza vala; hogy e' Világnak semmi Stra-
tagemai, annyival-is inkább a' Tefiti kívánságoknak sem-
minémü nyilai oda bé-nem hathatnak vala, és ezt a'
Sifakot és ezt a' Paist tellyes világi életében olly Di-
tsőségefenn őrizte óltalmazta, hogy ezeket ő tölle so-
ha senki el-nem vehette, soha senki el-nem tsallratta, Kö-
vetvén ezenn tselekedetében ama' Sparta Város-béli az
egézfz világon leg-híresebb Matronának azt a' tselekede-
teiket; kik midön nagyra kületett Gyermeküket Hartz-
ra botsátják vala, azoknak egy egy Paist illyen Édes A-
tyjai áldást kívánó bútsuzó szokkal adnak vala: Ο ΤΗΚΟΝ Η
ΓΥ Η ΕΠΙ ΤΩ Ο Fili aut in Hoc, aut super Hoc! Édes Fiam vagy
Leányom a' te ISTENid légyenek te melletted mig e'
te mostani Hartzodat el vegezed, de úgy lásd-meg, hogy
ha a' Hartzban el-esel vagy e' Paisba téteffél, 's temet-
teffél-el, vagy pedig Édes Hazánkba győzedelemmel vi-
zfönt vízfza térvén, ugyan ezt a' Paist hűségefesen tartsad-
meg, és édes Házadba minden kár és sérelem nélkül
hozzad-meg!

El-vegezte pedig e' ditsőséges *Athleta* az ö Futását-
is, mellyet az ö JÉ'SUSSa mellett fel-vett vala egézfz
ferénységgel, úgy futván a' Sz Pállal *mint nem bizony-*
talanra, 1. Kor. 9: 26. úgy futván, mint a' ki nem
azokra

azokra nézett mellyek ö utánna, vagy háta megett vagy-
nak, *banem azokra igyekezővén a' mellyek elöl vagynek t. i. a'*
Tzél felé az ISTENnek a' KRISTUS JÉ'SUSban való Mennyei
bívatálnak jutalmának el-vételére Filip. 3: 14. & Oh melly
fokzór fut vala t. i. ez az Áldott ez a' Bóldog Lélek,
még akkor-is a' maga ISTÉNétől nékie ki-rendeltetett
Stadiumának, Metájának ki-futására, mikoron mások e'
világ' halált hozó szerelméhez Enyveződvén a' Lótnak
Feleségével a' bűnnek fertőjére ottan ottan tsak vízfűz
néznek vala! Semmi nem lévén nékie annál forróbb an-
nál buzgóbb kívánsága; mintha a' meg-Szenteltetés-
nek grádictsán minden naponként elébb elébb lépven,
közelebb eshetnék az ö fámára le-tétetett Mennyei Ko-
ronához, és A' ki bizonyára ugy igyekezi vala minden ö
napjait az ISTENi félelemnek és a' Kegyességnek határi
közzé szorítani és minden dolgait fámában venni; hogy
valamiképpen Titus Vespasianus Romai igen kegyes és A-
mor Deliciae Generis Humani neveztetett Imperator tseleke-
dett (: a' mint Svetoniustól ö felölle fel-jegyeztetett :) hogy
ha valami olyan Nap tölle el-talált múltni, mellyben a' ma-
ga jegyző táblájába valami nevezetes dolgot el-mulatott
fel-írni, mikor a' maga nyugodalmára az ö Ágyas-Házá-
ba fekünni bé-akart menni, mind annyifórá ezekre a' fok-
ra fokadott-ki. O Amici hodie Diem perdidit! Oh Bará-
tim be hijában töltenek-el én töllem e' mái napon az
én minden Oráim! Ugy ez a' hűséges Lelki Athleta-is
egy Napját sem akarta ugy a' maga feje felöll le-menni
mellyben a' maga Lelki Eletének Rationariumába az ö
Idvefségére tartozó dolgok közzül ne jegyzett volna-fel
valamit: Azt tévén-fel világi egéféz Eletében való Pallya-
futásában, mint egy tárgyúl és tzélúl ö magának a' mit
a' Sz. Dávid az 56-dik Soltárban jegyeztet-meg: Hogy
azok.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

Azoknak *számlálja-meg az ISTEN az ő minden futását, azoknak fedé tömlőjébe könyvullatását, azoknak jegyezi-fel a' maga La-istromába mindeennemű fiúkségeit; a' kik fentéssel keresik őtet, a' kik az ő nékie tett fogadásaikat meg teljesítik, és a' kik az ISTENnek elötte az Éloknak világosságában serényen kíván-
nak járni* *ψ. 9, 14.*

De meg-tartotta a' maga JÉ'SUSában meg-fundált igaz Hitet is, az UR JE'SUSnak ez a' Hüséges *Athletája Sz. Sz. H!* Kinek is e' világi egész Életében, semmi drágább dolga mellyre buzgóbban törekedett volna nem vala, mint ez; hogy ezt a' JÉ'SUSához való hüségét ő benne meg-fundált igaz Hítit, bizodalmit, reménségét sem boldog sem boldogtalan állapottól, vagy mint maga a' Sz. Pál Apóstol közli, *Rom. 8: 38. Sem élet sem haláltól: sem jelen-valoktól sem következendőktől, sem magoságtól sem mellyégtől: Egy kővel semmi teremtetett dologtól leg-kisebbben is meg-sértetni ne engedné ne hágná; hanem mind ezeket olly illibate tartsa az ő JÉ'SUSához, hogy kézebb legyen minden Világi javaitól egy szempillantásban meg-válni, kézebb e' gonozban tétetett világ nyelvének mérges nyílaitól lövöldözteni, sőt kézebb a' világtól tsuf-ságú ki-tétetni, mint sem az ő Lelke esmérétének az ő JÉ'SUSában fundált Hítin fel épített Várát a' JÉ'SUSon kívül valakinek akármelly teremtetett-Állat legyen is az; fel-adni, és az ő benne egyűzer meg-fundált igaz Hitével 's Idvezítő szent Vallásával akárki *respectusáért* is játszodni. Minden napon elméjében forogván ama' *Politico Theologica Regulat: Optimo Civi duo sunt summe necessaria, Esse Regi semper sincerum Deo autem Fidelem.* A' jó Haza tagjának egész világi életében leg fiúkségesebb dolga e' legyen; Hogy a' maga Királyához szin-mutatás nélkül való egyenességgel hívséggel, a' maga ISTENéhez pedig*

pedig büzgő és meg-másólhalatlan tisztelettel viseltetése
 züntelen. És bizony Ez a' magát mindenektől kedvel-
 tető Mennyei és Földi kegyelmekkel tellyes *Ester* Imperia-
 lis Grófné Rádai RÁDAI ESTER Ur Abfzony Ő Nagysá-
 ga, ezeket a' JÉ'SUSban meg-fundált igaz Hitnek *indici-
 umit* tsalhatatlan jeleit olly nagy hűséggel gyakorlotta,
 hogy ezek aránt ő benne hibát fenki se találhatna. Oh
 melly méltatlan *fenvedések* *Vexakon* és kedvetlen pro-
 bákön ment sokszor által, a' mellyek között nem egyéb-
 ben hanem az effélékben elégséges Mennyei kegyelmet
 és békefséges türo Lelket adó JÉ'SUSban bizik vala! Ő
 a' Keresztyén névnek motskát a' Hízelkedést gyomorból
 utálja vala, a' két-*finü* *Hipocrita* Emberrel barátságot
 fo ha is nem tart vala, Vallásában *Religiosa*, buzgó, a'
 Könyörgésekben forró, a' Jókkal való társalkodásokban
aperti pectoris egyenes és ki-nyílt szívét viselő vala; sem-
 mit is inkább kedves Gyermekének Szívében bé-nyom-
 ni mint az ISTENi-félelmet, és a' valóságos és *fin-
 mutatas* nélkül való Kegeyefséget nem kíván vala, Mélt-
 óságos Uri Férjét tökéletes szívvel Szerető, annak min-
 denekben engedelmeskedő, azt valósággal meg-betsüllő:
 Uri Méltóságos Házát Udvarát böltséfséggel *regaló* nagy
Heroína vala. Mikoron e' romlandó roth hitván Hazát
 már *fin*te *fin*te ide hagyná-is, melly világoson ki-tün-
 dőklött az ő JÉ'SUSban meg-fundált Hite bizodalma 's
 reménségének ereje? Midön buzgóság s Imádságok,
 Egeket által járó foházkodások, JÉ'SUSi Ohajtások kö-
 zött adá-meg bódlog Lelkét az ő Teremtőjének, minek-
 utánna *fin*relemes és kedves Grof Férjével 32. Éftendő-
 ket, Világi Életében 47-Éft. bódlogul el-töltött volna.

Igy nyerte már Ma-el Sz. Sz. H. a' JÉ'SUSnak ez a'
 Hűséges *Athletája* az ő Világi Hartzai. Pályafutási, és

Hite' meg-tartása' drága jutalmát az *Igasságnak Koronáját* amaz igaz Itéző Birónak a' JÉ'SUSnak kezéből: mellynek meg-ferzésére világi egész Életében híven törekedik vala, és a' mellyért magára minden terheket, szenvedéseket, bajokat 's kísérteteket fel-venni, sőt azokat békefészes tüdő Lélekkel el-is viselni mindenkoron kéz vala. Ez már ma Oh JE'SUSód szerető Áldott Lélek a' Te Világi eddig való szenvedéseidnek jutalma! Ennek elnyerésére töllított Tégedet az UR JE'SUS ö magához, hogy e' mellé a' Korona mellé köttetett romolhatatlan Országot nyernél már ma te-magadnak az örök Boldogságba! Kicsoda kívánhatná hát már ma a' Te világi Életedet? Ki kívánhatná e' világra való vízfűz jöveteledet? Sőt ki nem kívánhatná e' Te mostani Boldogságodba követni már Tégedet! Midőn amaz Emberi szemtől még eddig soha sem látott, fültől még nem hallott, és az *Emberi szív*től ingyen meg-sem gondolt dicsőségben a' meg-dicsőített boldog Lelkek seregében már ezután örökkön örökké és véghetetlenül Örvendezz.

Hazánk 's az ISTEN Háza' féltő Kintse M. R. Sz. Birodalombéli született Gróf Széki TELEKI LÁSZLO Ur! A' Tsázári és Apostoli Királyi Felség' *Camerarius*sa, az Erdélyi Királyi *Gubernium Actualis Intimus Consiliarius*sa. &c. &c. Illy Menyeyei és Földi drága *Virtusokkal* és Kegyelmeikkel ékeskedő szerelmes kedves Párodát botsáto-d-el fêmeid előll, midőn ezenn Te édes Nemzetének javát szerető igaz ESTEREDET ma a' Földnek az ő Gyomrába bé-réteted. Mélt. R. Sz. Birodalombéli Gróf Széki TELEKI JO'SEF Ur a' Tsázári és Apostoli Királyi Felség' *Camerarius*sa! Hazánk Bizodalma, Remén-sége, 's a' t. Mélt. R. Sz. B. Gróf Széki TELEKI ESTER Ifjú Ur Azzony! és Mélt. R. Sz. B. Széki TELEKI

TELEKI KLÁRA Kis. Asszony! Ilyen Titeket mint a' maga Lelkét ugy szerető, benneteket még a' fuvó féltől is oltalmazni kívánó, a' Ti kegyességben 's ISTENI félelemben lehető fel-nevekedéstecken büntelen fáradozó Kedves Édes Asszony Anyátoktól szakadtok ma-el midön ezen bódog Lélek Sár-házát fêmeitek elöll el-botsátjátok! Kedves és szerelmes Vérei, Uri Attyafiai, Rokonsági! ilyen hozfabb időre méltó és Ti hozzátok buzgó szeretetet mutatott Uri Asszony Atyátokfiáról váltok most-el, midön ötet fêmeitek elöll majdon el-falasztjátok!

Méltóságos *Imperialis* Gróf Ur, Hazánk' és az ISTEN Háza' igen nagyon felthető Drága Kintse! Vigasztaljalak-én most ezen Szomorúságodban Tégedet, a' Kinél tele vagyon a' Mennyei elégséges vigasztalásoknak Tárháza! Tanátsot adjaké Tenéked én a' JÉ'SUSnak egyik igen gyenge Tanítványa, főlgája, a' ki egy egész Országnek vagy Tanáts Ura! Biztassalaké ezen Te mostani szomorúságodban Tégedet, a' ki már sok Eftendöktől fogva oh melly sok le-tsüggedet karokat Emeltél-fel, o! melly sok refkető és tántorgó Lábakat erőfítettél-meg e' fegény Magyar Hazában! Bizony Méltóságos *Consiliarius* Ur, sokkal többet tanúltál Te a' JÉ'SUS' Lábai mellett a' KRISTUS Oskolájában mint *jam veteranus CHRISTI Miles*, hogy se mint rend felett meg-háborithassad a' Te kedves Eftered' tölled való el-távozásában Lelkedet: mikor jól tudod *Conditionem Generis Humani*, az Emberi Nemzetnek azt a' közönséges forsát, mellyet Ádámtól fogva Enokon Illyéfen kívül, Tsáfár, Király, sem semmi Monarcha, egy szóval senki sem kerülhetett-el. És más feől azt-is meg-tudod gondolni; hogy a' Te állapotod sokkal nyomorultabb mint az Övé, mivel Te Méltóságos

❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

Imperialis Gróf Ur! ISTEN tudja e' világon mitsoda ké-
sértetekre és próbákra tartatál-meg; Ő pedig a'
Mennyei változhatatlan Ditsőségnék örökké-való bírásá-
ra már ezután mind örökké Örvendez, és ha én egyet
nem fóllok is, bizony nem kételkedem én abban leg-kis-
febbet-is, hogy a' Tégedet meg homorított kent tet-
tzésü Jehova meg-is vigasztal még hathatóson Tégedet,
a' ki-is tartson-meg a' maga Házának és e' Házának örö-
mére sok időkig Tégedet, mennyenek-fel a' Te ISTEN'
Házához sokszor meg-biznyittatott jó téteményid az IS-
TENnek eleibe kedves Áldozatul oh buzgó Lelkü Né-
hémia Tenéked, hogy a' Te Felséges Királyodhoz va-
ló egyenes Hűségednek főlgálatodnak, Édes Hazád mel-
lett való fáradozásodnak érdemlett jutalmát itt a' földön,
ISTENedhez való buzgó keretetednek Mennyei jutalmát
pedig nyerhesd-el, Oh nagy Héros oh ISTEN' Házá-
nak féltő kintse az Egekben!

Méltóságos *Camerarius* R. Sz. Birodalombéli Gróf Széki
TELEKI JOSEF Ur, nagy *Experientiája*, méltó látó, és éles
Tudományu, Édes Hazádat igen nagyon díszítő Méltóság,
Méltóságos Gróf Iffy Afzony Méltóságos R. Sz. Biro-
dalombéli Gróf Széki TELEKI ESTER Afzony és Méltó-
ságos Sz. TELEKI KLÁRA Gróf Kis-Afzony! E' meg-
hólt v. az URban bődögl el-alutt kedves Édes Afzony
Anyátoknak minden világi Kintsnél sokkal féltőbb Kin-
tsei! Hazánk' Ekeségei Méltóságos Grófi Familiátoknak
gyönyörűségei, dízei. El-válik már végképpen a' Ti
kedves Édes Afzony-Anyátok Tölletek, De arra kér É-
des Anyai utolsó szavaiban Titeket, hogy a' mint Édes
Afzony Anyátokhoz világi Életében Igaz engedelmes-
séggel viseltettetek. Ugy Hóltá után-is ebben való en-
gedelmességteket kívánja már Tinéktek, Hogy az Igaz
Atya

Atyafiui Szeretetet, egy más között semmiben-is fo-
 ha meg-ne fértsetek, *mert ott parantsolja a' Jehova hogy lé-
 gyen öröm áldás élet és békeiség mind örökké a'bol az Atyafi-
 aknak együtt lakások békeiség.* 'Sólt. 133: 1. 3. E' mel-
 lett pedig a' Ti Édes Atyatoknak ISTENét olly egye-
 nefséggel olly tisztán tiszteljétek, hogy annak igaz gya-
 korlásától sem e' tsalárd Világ, sem az Embereknek
Respectusok sem az Igéreték Adományok fo-
 ha is el-ne for-
 ditsanak Titeket. Hanem *Sacramentum inviolatae et Deo
 Debitae Fidelitatis* a' Ti JÉ'SUSTokhoz egyfűz le-kötelez-
 tetett Hitereket 's Hűségteket mind a' végig sőt ha az
 ISTENi szent tettés magával ugy hozándja; mind a'
 vérig-is ugy tartsátok-meg, hogy annak a' Koronának a'
 mellynek magát a' ti Áldott emlékezetü Nagy Atyátok
 RÁDAI PÁL Ur, ama' válogatott Könyörgésekkel és IS-
 TENi buzgó Énekekkel tellyes *Lelki-Hódolás* nevü Köny-
 vének a' *Titulusában* Tagjának lenni mondotta, és a'
 mellyet a' mint az Apostol ízavaiból meg-értétek tsaka'
 Hitben állhatatosok nyerhetnek-el, ugyan annak Ti-is va-
 lósággal Örökösí légyetek.

Méltóságos TELEKI Grófi Familiának minden Uri
 Tagjai, Hazánknak Ékeiségei e' Méltóságos Grófi Ház-
 nak Vérei: ugy a' RÁDAI Ur Familiának e' Méltósá-
 gos Grófi Házhoz köttetett minden Rokonsági! Sirásá-
 tok ezen Ti kedves Atyátok-fiát, Véreteket, a' ki Tite-
 ket egész Eletében zim-mutatás nélkül való igaz Atya-
 fiui Szeretettel Szeretett, bótsáfsátok-el Áldás kívánáfsal
 ötet, viseljétek az ő drága példa adását mindenben e-
 löttetek; mert tanulhattok ettől mind Kegyességet, mind
 Bőltseiséget, mind jó Gazda-Azfonyságot, mind ISTE-
 Ni félelmet, mondjátok: *Hogy az ő Áldott Teteminek po-
 rai ama' ditsóséges nagy Napig tsendesen nyugodjanak-meg!*

Minden Karban, Tízteségben, Méltóságban, helyezett Sz. Sz. Halgatok! Oda vagyon RÁDAI ESTER Ur Afzony! amaz Izrael-béli nagy Heroína nagy Anya! Nem féltek-é hát Ti, hogy ha meg gyuladhat a' nyers fa, mint nem járhat a' fázaz-fa? Ha a' zöldellő Pálmák-is az UR haragjának felétől le-töretnek; vallyon a' Puztában meg-aggott Hanga-fák miként nem rettegetnek? Ti-is ugy eljetekek; hogy az ő bódlog Halálával halhatsz meg, és az ő Tölle már el-nyert Bódlogásnak jövendőben sorfosi lehetsz!

Te pedig oh Bódlog Léleknek Sárháza! Még egy kevés ideig e' Gyászos *Theatramon* nyugodjál-meg, míg a' Te érdemlett utolsó Tízteséged e' mai napon megadattnak tenéked, majd egy kevés idő múlva bé-tétel a' nyugodalomra abba a' Temető Bóltba, a' melly a' Te Tégedet tökéletesen fzerető Áldott Emlékezetű jó Férjedtől Fundamentomából ujjonnan építettett Tenéked, Magának és utánna lévő kedves Szerelmesinek, és a' mellyben mind addiglan békességesen aludjál, valameddig ezen helyben fel-támasztja a' Te JÉBUSod özve omlott Sátorát a' Te romlandó Testednek, egyesíti azzal ama' ditsőséges nagy Napon meg-bódlogult Lelkedet, és bé-vízen abba a' Mennyei Bódlogásban Tégedet, a' mellyen o! Fájdalom még mi tsak kívül járunk, még kívül vagyunk, és még igen távul 's mezfze vagyunk, de a' mellybe oh bódlog Lélek vagy elébb vagy késöbre Mi-is Te utánad menni igyekezünk, a' melly bódlogásban meg-látunk abban a' Ditsőségben a' Te Gyözedelmes Koronádba Tégedet, a' mellyben a' Gyözedelmekkel együtt a' Bóltsek fénylenek mint az Égnek fényesége, és a' kik másokat az Igáságra vezetnek mint a' tündöklő Tsillagok Örökkön örökké ÁMEN.

HALÓTTI ORATIO.

A'

KEGYESSÉGNEKE' VILÁG ELLEN
VALO KESERVES PANASZSZAIROL.

Mellyet

Amaz Világ győző Hittel, és különös Mennyei A-
jándékokkal ékeskedő Nagy Kegyességü Ur Azzonynak,

NÉHAI MÉLTOS. GROF, RÁDAI

RADAI ESTHER

ASZSZONY Ö NAGYSÁGÁNAK,

MÉLTOS. R. SZ. B. GROF, SZÉKI

TELEKI LASZLO

UR Ö NAGYSÁGA,

Fels. Királyné Azzonyunk Arany Kúltos Komor-
nyikja, Erdélyi Fő Pohárnakja és Belső Tanátsofa, nem
külömben az Erdélyi *Reform. Ekléfiák, Collegiumok* és
Scholák Háfnos Kegyességü Fő Curatora, 's a' t. Néhai
Élete Kegyes és Hív Párjának, Utolsó Tíztefség-tételé-
nek Napján elmondott

I N T Z E I S T V Á N.

A' Gernyezegei Szomorú vastag Gyázzal bé.bóritta-
tott *Reform* Templomban, MDCCLXIV. Éztendőben,
Szent-Iván Havának XVII. Napján.

Ján. XV. 19.

Ha e' Világból valok vólnátok, e' Világ a' mi övé feret-
né azt, de mivelhogy nem e' Világból valók vagytok, hanem
én válaftottalak titeket e' Világ közzül, azért gyűlöl titeket
e' Világ.

1. Tim. IV. 8.

Ház-Reszó Múzeumi Tudományos Könyvtára,

Székelyváros hely.

Az ISTENi Tíztelet mindenre hasznos, mellynek igéreti va-
gyon e' Világon és a' más Világon való meg-ajándékozásáról.

1. Tim. VI. 6.

Bizonyára pedig nagy kereskedés az ISTENi szolgálát az
elégséggel.

Erdélyi Hazánknak és Magyar Nemzetünknek Hafnos Ékeségei, Méltóságos Urak, és Tekintetes Haza-fiai!

Külső fépséggel és Belső Ajándékokkal egyaránt tündöklő Akadémiai Rendnek díkes Serege!

ISTÉN Akarattjának a' Nép előtt Meg-magyarázói, Tudományal és Kegyelességgel ékeskedő Tiszteletes Ifjúiak!

Minden Renden lévő Szomorú Halmatőim!

H mely igen boldogtalan Tsillag alatt űr-
 lettetett kerentsetlen Orator vagyok-én!
 Bizonytal tudom, hogy e' mái napon, ez
 Siralomnak helyén, e' szomorú Gyászfal
 béborított Cathetrában, rendes Oratori
 Hivatalomnak semmiképpen meg-nem felelhetek. Azt
 tartom ugyanis az illetén rendes Partokon kívül járó
 terhes Keserüségnek közepette, a' Termézetnek nem
 tsak, hanem a' Kegyelemnek Oskolájában-is a' Mennyei
 Felségnek bölts útairól való jozanabb gondolkodásra meg-
 tanit-

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

tanított Kerefzyén *Oratorok*nak leg-főbb kötelességeknek: Hogy a' mint egy felől ez alaton Földről el-költözött és a' Mennyei Örökös Hazában vidám hárnnyakkal bé-repült Meg-bóldogúlt Lelkeknek világi életekben ki-tündöklő és követésre méltó drága Ajándékjait az É-lőknek háznokra és serkengetésekre eleven fizekkel le-raszolják, és egyfersmind könnyen változó és hamar el-enyéző Földi Pálya-futásokról-is őket meg-emlékeztessék: Ugy más felől ezeknek az el-költözött Lelkeknek el-válásokon siránkozó és terhes fájdalomokkal küzködő ke-fergőknek el-bágyadott fizeket meg erősíteni és hatatos vigasztalásaikkal előbbeni vidám állapottyokra mint egy vízfa hozni kívánnyák. Én pediglen ez zomorú gyáznak vastag fellegeivel bé-borított fetétes *Theatrum*ra tekintvén, olytén meg-keseredett szívü, vég nél-kül siránkozó, és előbbeni vidám napjaiknak vízfa for-dulásokról továb immár semmiképpen nem gondolkoz-ható kesergő zeméllyeket látok itten: Vélle egy fizevet, egy Lelket, egy indulatot viselő Hív Társának el-vála-sán el-felejtethetlenül kesergő nagy Uri Férfiat: Példát ritkán található Kegyes jó Anyától meg-fosztatott zo-moru Árvákat, hogy mostan a' több kesergőkről ne em-lékezzem: A' kiket-is én ha vigasztaló befédeimmel biz-ratnék, bátoritanék, serkengetnék, és mintegy *Orator*i *auctoritas*ommal élvén a' keserves siránkozásoktól el-tiltani kívánnék, azt mondanák kétség kívül énné-kem amaz kesergő *Poétá*val együtt:

Exigis, ut nulli gemitus tormenta sequantur,
Acceptaque gravi vulnere, flere vetas:
Ipse perillaeo Phalaris permisit in aere
Edere mugitus, et bovis ore queri:
Cum Priami lacrimis offensus non sit Achilles,

Tun' flet us inbibes durior hoste meos?

Azt kívánodé tölem Te házfortalan Orator, hogy keserves fájdalmaimat nyögéseimmel ne jelentsem? Maga az kegyetlen Phalaris is sörnyű kínok között lévő Embereknek, a' kemény Érvü Achilles Priamusnak, meg-engedték az síránkozást: Valhjon azért el-tiltatnál-é Te engemet, keményebb sírvet viselvén a' kegyetlen ellenségnél, méltó síralmaimtól, avagy keserves fájdalmaimnak ki-jelentésektől?

Intempestive qui monet, ille movet:

Ha alkalmatlan időben valaki mást inteni kíván, a' megsebesítetett sívnek terbes fájdalmaít meg-mérgešiti inkább, mint sem hogy azokat háfrosan orvasólbainá. De nagyobb-is mondhatok ennél Sz. H. Nemo dat quod non habet: Senki-is azt másokkal nem közölheti, a' mi nélkül maga-is fűkölködik. Már pedig én méltatlan zemélljemhez mindenkoron egyenes szívvel viselő kedves emlékezetü jó Patrona Ałtkonyomtól meg-foztatván, magam-is mostan másoknak vigasztalásoknélkül nem kevésé fűkölködöm. Söt még ennél-is nagyobbat mondhatok immár Sz. H. Nem annyira sajnállom én magam tulajdon káromat, mert tudom azt a' Bölts Senecaval együtt: *Desciscit a' pietate dolor, cum ad utilitatem respicit*: El-távozik legottan a' Kegyeségtől az ollyatén fájdalom, mely valakinek maga tulajdon kárának érzésén fundáltatik. De nem annyira sajnállom én e' szomorú *Theatrumon* tsak nem ketté hasadó szívvel síránkozó zeméllyeket-is, ámbar bizony fánakozásra méltó Kesergő zeméllyeket. Sajnálom inkább magának a' KEGYESSÉGNEK méltatlan forsát, és szomorú fatumát. *Victa jacet Pietas*: El-nyomattatott imé, ki-vágatott, el-költözött mi közüllünk, maga a' KEGYESSÉG! mind annyifor maga a' KEGYESSÉG hagyván-el bennünket, valamikor az illyetén Kegyes Lelkek, a' millyennek

el-költözésén mi most siránkozunk, el-távoznak mi tőlünk, és szabados utat nyervén mintegy a' Halál által, e' Földnek meg-fertéztetett golyobisárol, mellyen hóhzás időkig semmiképpen nem múlatozhatnak, magok tulajdon állásokra, a' több Kegyes Leleknek örvendező társaságokban, felettéb hirtelen által költöztetnek.

Erre tekintvén, és ezért való siránkozástól sem magamat, sem Titeket méltán el-nem tilthatván, nem-is vigasztallak azért hazontalan Titeket: Nem serkengetem hijában magamat. Sirjatok, ha úgy tetszik, vég nélkül sirjatok: Szíveteknek gyászát avagy tsak soha le-ne vetkezzétek. Keservefen fajnalljátok velem együtt a' KEGYESSÉGNEK mind annyiszor elő-fordulo el-költözését, valamikor az illetén Kegyes Lelkek, letévén hirtelen földi hajlékoknak sátorát, idő-nap előtt mintegy, mikor még tovább múlatozhatnának itt, el-repülnek mi tőlünk, és a' Magok kellemetes társaságoiktól keservefen meg-fosztanak bennünket. Tsak éppen ezt az egyet mondom, avagy ettől az egy dologtól tilthatlak-el méltán Titeket Sz. H. hogy a' Mennyei Felség ellen avagy tsak, ki az ő Választott Szenteinek Életeket és Halálokat böltsen rendeli, valamiképen ne panaszkodgyatok, mint ha ez méltatlan dolgot tselekednék az KEGYESSÉGGEL, midőn ennek e' Földnek hitván szemetei között sokáig való múlatozást engedni nem kíván: Igen terhes és keserves panaszai lévén t. i Sz. H. a' KEGYESSÉGNEK e' gonofban tétetett Világ ellen, a' mellyekre-is tekintvén a' Mennyei Felség, és meg-sajnálván mintegy a' KEGYESSÉGNEK méltatlan szenvedését, annak sok időkig tartó múlatozását e' gonofban torkig bé-merült világon semmiképpen meg-nem engedheti.

A' mel,

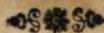
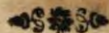
A' mellyet-is hogy annál világosobban által érthes-
fetek, és velem együtt a' KEGYESSÉGNEK méltatlan
Szenvedéseit hívesen sajnálhafsátok, egyfersmind ezen
Kegyes Léleknek-is, az én mostani kesergő *Oratziots-*
kámnak túlajdon Tzéllyának, tsak fél *Seculumnak* elfo-
lyását-is magában nem foglalható rövid múlatozásán e'
világi életben ne tsudálkozzatok: Szenvedjétek-el, kér-
lek Sz. H. hogy ez fómorú alkalmatossággal nem va-
lamelley más *Materiaról* hanem á' KEGYESSÉGNEK E'
VILAG ELLEN VALO KESERVES PANASZSZAIROL,
egy keveset rövideden avagy tsak befélgefsek Ti
előtretetek.

A' melly *Materiaról*-is annakokáért midön immár egy
keveset befélgetek, olyan véggel, hogy én-is kesergő
Oratziotskámmal ez előttünk lévő fóm. Koporsóban zá-
rattatott Kegyes Ur Afzonymnak, Néhai Méltós. Gróf
Rádai RÁDAI ESTER Afzonymnak, Méltós. R. Sz. B.
Gróf Széki TELEKI LÁSZLO Ur ö Nagyságának, Fels.
Királyné Afzonymunk *Camerariussának*, Erdélyi Fő Pohár,
rokjának, és *Gubernialis Actualis Intimus Consiliariussának*,
nem külömben az Erdélyi *Reform. Ecclesiák*, *Collegiumok*
és *Scholák* örök háládatosságot érdemlő hafnos Fő *Cura-*
torának, példát ritkán található Élete Hív Párjának, di-
tséretesen folytatott Világi egész Életében az igaz KE-
GYESSÉGNEK, és ezen tízta Kut-föböl fázrmazó drága
Vistusoknak, és Mennyei Ajándékoknak valóságos Eleven
képének, Utolsó Tízteséget tégyek: Kedvezzetek én-
nékem Sz. H. és az én fómorú *Oratziotskám*-at-is illen-
dő figyelmetességgel halgafsátok el. Söt ha úgy tettzik
Tinéktek Sz. H. ne kedvezzetek énnékem, mert az én
Oratziomnak tsekéllysege ezt meg-nem érdemelheri: ha-
nem kedvezzetek inkább magának a' KEGYESSÉGNEK,

a' mellynek-is olytán méltó *Panaffai* léznek hogy az *Exponens Orator*nak akármelley nagy gyengesége-is a' figyelmetes halgatástól femmiképen el-ne tilthafson beneteket.

A' **KEGYESSÉGNEK** nevezeti alatt érteni szoktuk közönségesen Sz. H. azt a' drágalatos *Virtust*, avagy az Emberi Léleknek azon meghatározott áthatatos zándékát és akarattyát, melly szert az minden ő dolgait és tselekedeteit a' Mennyei Felségnek tzélja, tettzéfe és akarattyá szert folytatni, és ekképen magát egészen annak Ditsőségre szentelni kívánnya. A' mellyre-is ha a' Jozan okofság indittyafel ötet, a' Mennyei Felségnek nagy Hatalmának, véghetetlen Böltsefségének, Jóságának, Szentségének, Igafságának, és egyéb Tökélleteségeinek meg-gondolásából; *Philosophica Pietas*nak, avagy Természeti okoskodáson fundáltatott *Kegyességnek* nevezetik. Ha pedig egyzfersmind indittyafel erre ötet a' szent Irásban ki-jelentetett, és a' Szent Lélektől az ő Elmjében jobban-is bé-nyomottatott nagy *momentumu* Igazságnak, mint az Atya ISTENnek tsudálatos szerménének, KRISTUS el-jövetelének, Váltság munkájának, a' szent életre való különös el-hívattatásnak, Feltámadásnak, Utolsó Iteletnek, következendő Böldogságnak, és egyéb farkalatos Igazságoknak meg gondolása; *Christiana Pietas*nak, avagy Kerezftyényi *Kegyességnek* szokott neveztetni. A' mint hogy ez immár leg-tökéltefebb *Kegyesség-is*, mellyre nézve a' Mennyei Felségtől e' világnak mostani vezettségekben az elsőnek kipótolására böltsen-is rendeltetett.

Ugy tartom Sz. H. hogy a' **KEGYESSÉGNEK** tsak ezen *summás* le-írásából-is könnyen láthattyátok immár hogy ennek a' *Kegyességnek* nevezeti tehát fokkal többet fog-

foglallyon-bé magában a' *Virtusnak*, avagy *Jóságos tselekedetnek* nevezeténél. A' *Virtus* ugyanis azt kívánja tőlünk, hogy a' mi tselekedeteinket folytassuk, vagy elmúlassuk *ob intrinsecam Honestatem, vel Turpitudinem actionum ipsarum*, magoknak a' tselekedeteknek Természeti Jóságokért, lépségekért, és illendőségekért; vagy ellenben Természeti ruttságokért és illetlenségekért, melly egy szóval *Intrinseca Moralitasnak* is szokott neveztetni. De az *Kegyesség* sokkal többet kíván mi tőlünk, hogy t. i. mindeneket tselekedgyünk *ISTENért*, és *ISTENre* nézve. Az honnan-is *Cicero*, ámbár *Pogány Böltségeknek Oskolájokban* tanittatott *Ember*, világosan ezen *Definitioját*, avagy *summás le-írását* adta a' *Kegyességnek*: hogy ez rövideden légyen, *Justitia adversus Deos*; avagy a' mi *Éros kötelességünknek* azon része, mellyet *ISTENért* és *ISTENre* nézve *kelletik véghez vinni* minékünk.

De továbbá nyilván láthattátok azt-is immár *Sz. H.* hogy ha szintén ennek a' *KEGYESSEGNEK* nevezeti fokot különbözzön-is a' *Virtusnak* nevezetétől, a' menyiben t. i. ez a' *Virtus* magában gondóltatik; minden igaz *Virtusoknak* szülő-anya mindazonáltal ez a' *Kegyesség*. Mert a' *Kegyességnek* természeti tulajdonsága ebben áll, a' mint mondám: hogy minden dólgainkat és tselekedeteinket a' *Mennyei Felségnek* tzellya, tettzése és akarattya szerint folytatni, és ekképpen magunkat egészen az ő *Ditsőségre* szentelni kívánnjuk. De a' *Mennyei Felség* azt kívánja mi tőlünk: hogy józanon és szentül, szeliden, jámborúl, ártatlanúl, az *Igazságnak* egyenes finor-mértéke szerint folytassuk egész életünket: az ő *Ditsőséges Képét* viseljük mintegy, avagy *Virtutes ipsius Morales*, az ő *Szentségét*, *Igazságát*, *Böltsétségét*, *Jóságát*, és egyéb *Tökéletességeit* minden módon, a' men-

a' mennyire lehet, helyes magunk viselésével ki ábrázolni kívánnjuk. Ugy annyira, hogy ez szerint immár ez a' *Kegyesség* olytatén *Generalis*, avagy közönséges *Virtus* légyen, melly minden Jozan okofságot és Kereftýén valláson fundáltatott drága *Virtusokat* magában foglaljon; és egyenesen ellenében tétettsék minden féle Bűnnek, Gonofságnak, és ISTENtelenségnek, valamelyekre a' *Kegyességtől* és ISTENI félelemtől meg-fosztott bódogtalan Emberek hanyat homlok foztanak róhanni. A' melly szélesebb értelemben vézem en-is mostan a' *Kegyességet*, midőn ennek e' *Világ* ellen való *Keserves Panakkait* rövideden immár fel-tött tzelom szerint elötökben kívánom terjeszteni Tinéktek.

Leg-elsőben-is pedig ezt a' terhes *Panakkát* emlitem én a' *Kegyességnek* e' gonofban tétetet *Világ* ellen Sz. H. hogy ennek az *meg-betsülhetetlen* drága *Virtusnak* felettébb kevés követői *vadnak* e' *Világon*. El-halgatom immár az ISTENnek válaftott szent Embereinek, sőt magának-is a' Mennyei Felségnek erről való keserves *Panafozkodásait* az szent Irásnak hibázni nem tudó *Leveleiben*; mert ez talám *Oratori Spartámhoz* nem-is annyira illenek. Magok a' *Termézet Világánál* tapogatodzó *Pogány Böltsek-is*, ámbár az igaz *Kegyességnek* valóságos szépségét nem annyira tudhatták-is, keservesen enlegetik mindazonáltal fokfor ennek a' drága *Virtusnak* ritkaságát, avagy kevés *betsületét* e' *világon*. Le-írván régentén *Ovidius Poeta* e' *Világnak* Arany, Ezüst, és Réz ideje után következett *Vas Idejének* útálatos ábrázattyát, azt mondja ezen Időről:

Fugere Pudor, Verumque, Fidesque:
In quorum subiere locum Fraudesque, Dolique,
Insidiaeque, et Vis, et Amor sceleratus habendi:
Et fa-

El-faladtának u. m. e' Földről az Hit, Igazság, Egyenes-
ség; és ezeknek helyekben Ravaság, Tsalárdság. Intselkedések,
Erofsak-tételek, és az Embereknek átkozott telhetetlen kíván-
ságaik következtenek. Végezetre ezzel rekeztibé oltán
ezen fekete finekkel kézzitterett le-rajzolását: *Victoria ja-
cet Pietas: Elnyomottatott a' KEGYESSÉG*, avagy nin-
tsem helye ennek a' Kegyességnek e' Világon.

*Omnibus in terris, quae sunt a' Gadibus usque
Auroram et Gangem, pauci cognoscere possunt
Vera Bona.*

Ez egész Földnek kerektségén, u. m. Juvenalis Poëta, Nap-
nyugottól fogva mind Délig és Nap-keletig, kevesen tudnak
helyes ítéletet tenni, az igaz és valóságos jó dolgokról, avagy
az én magyarázatom szerint, a' Kegyességnek hafnos Vir-
tussáról.

*Rari puppe Boni, numero sunt vix totidem, quot
Thebarum portae, vel divitis ostia Nili:*

Ritkán találtnak ugyanis valóságos jó Emberek, kiknek
számok elig éri-fel Tbéba Várofsának VII. Kapuinak, vagy a' gaz-
dag Nilus vizének Tengerben szakadó VII. folyamainak kevéssé
számokat. El-áradott ellenben mindenféle Gonofság e'
Világon.

Scelera dempto fine per cunctas domus

Eunt, nullum caret exemplo nefas,

Minden Házakat vég-nélkül el-járnak a' Vétek, és nin-
tsem olyan gonofságnak neme, u. m. Seneca, mellynek pél-
dája ne találtnék. Vagy a' mint Catullus Poëta-is erről
panaszólkodik:

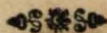
Tellus scelere est inbuta nefando,

Iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt:

Meg-fertéztetett e' Földnek golyobissa minden-féle gonofság-
gal, és az Igazságot elkergették minnyájan az Emberek magok
elméjékből.

M

Sunt

*Sunt qui in fortunae jam casibus omnia ponunt,
 Et nullo credunt mundum Rectore moveri:
 Est alius metuens, ne crimen poena sequatur
 Hic putat esse Deos, et pejerat:*

Vadnak, kik mindeneket a' vak szerencsének tulajdonítanak, és nem hiszik hogy a' Menyrei Felség igazgatná e' Világot, (: hogy t. i. minden féle gonofsagra annál-is batrabban vetemedhesenek, :) Vadnak ellenben, u. m. ismét *Juvenalis Poëta*, kik félnek *ISTEN*nől, és annak következendő büntetésétől, még is a' felül hamisan esküfnek. Sőt annyira elhatalmazott mindenféle gonofság e' Világon, hogy a' lig lehessen ebben immár tóvább menni az Embereknek.

*Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat,
 Posteritas:*

Alig lehet immár jövendőben, a' mivel nagyobbra nevedhesék az Embereknek megveszett erköltsök. Vagy ha valamit változik-is ezután *Izoidöknök* ábrázattya, kétségekivül még sokkal rosszabbra változik: a' mint ezt *Horatius Poëta* a' maga idejéről jövendöli vala: De úgy tettezik magunk-is hasonló jövendölést tehetünk:

*Aetas Parentum, pejor Avis, tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem Vitiiosorem:*

A' mi Atyáink rosszabbak lévén a' mi Nagy Atyáinknál, minket sokkal rosszabbakat hoztanak e' Világra, a' kiknek *Maradékunk* talám még nállunknál-is sokkal rosszabb léken ennek-útánna. De nyilván vagyon ez Sz. H. és nem fűkség a' Kegyeségnek ezen méltatlan forsát és kevés betsületét e' Világon ahoz illendő fekete zinekkal hózzásafában le-rajzolni Ti előttetek.

Második terhes *Panakkára* megyek azért a' Kegyeségnek e' gonofban tétettetett Világ ellen, a' melly ebben

áll: Hogy azok között az Emberek között is kik ezen drága *Virtussal* tündökölni láttatnak, felette igen kevesen vadnak, kik a' Mennyei Felségnek tzellyával pontban meg-egyező igaz és valóságos *Kegyefséggel* ékeskednének: Vagy t. i. a' *Kegyefségnek* tsak külső áll-ortzáját tsalárdul viselvén: Vagy helytelen és ártalmas rofz dolgokban helyhéztetvén a' *Kegyefséget*: a' kiket is azért *Hypocritáknak*, avagy Kép mutatoknak; vagy ellenben *Supersticiosusoknak*, avagy Ertelem nélkül való vak buzgó Embereknek szokunk közönségesen nevezni. Nyilván vagyon az *Elsöbbeckről* Sz. H. hogy ezek a' *Kegyefségnek* tsak külső fínes áll-ortzáját tsufosan viselvén, nagy bofzuságára és kisebbségére fíólgálnak az igaz *Kegyefségnek*: hasonlatosok lévén ezek a' *Meg-fejérettett Koporsókhöz*, mellyek belöl meg-büföhödött vagy el-fáradott tsontokkal és holt tetemekkel rakva vadnak: Vagy, hogy *Lucianus*, elmés *Philosophus*, hasonlatofságával éllyek, hasonlatosok lévén ezek a' régi *Aegyptiusoknak* kívülröl ugyan drága Márvány-kövekböl tzifrán és pompáson rakattartott Templomaikhoz, de a' mellyekben ha bé mentél vólna, útálatos Majomnál, Golyánál, vagy Matskánál egyebet azokban nem láthattál vólna. Söt a' mi leg keservefesebben eshetik a' *Kegyefségnek*, szokor fel-véfik ennek tsalárd képét még az Emberi nemzetnek romlására fíülettett leg-gonoszabb Emberek is, és a' *Kegyefségnek* tulajdon tzellya ellen, melly a' Mennyei Felségnek Ditsösége, ezen drága *Virtust* a' magok világi *Intereséjeknek*, vagy világi átkozott *Politica*joknak ezközéül fordittyák. Mert vallyon nem taláttatnak-é szokor, kik *Religiosa Devotiot* avagy különös nagy buzgóságot, Hazájokhoz vagy *Ecclesiájokhoz* való egyenes hívséget nagy fíórgalmatofsággal mútatnak, Templomokat

gyakorolnak, Papokat vagy Szerzeteseket betsülnek, gazdagon alamisnalkodnak: De mind ezeket alattomban *pro Arcano dominationis et Instrumento cupiditatum* tartják, avagy világi meg-vezett kívánságaiknak bé-telleyesítések végett tsalárdól tselekezik. Gyakorta nagy buzgósággal láttatnak ezek könyörögni, de alattomban ebben áll rövid summája minden ö könyörgéseknek:

Da mihi fallere, da Sanctum, rectumque videri:

Adgyad, hogy másokat meg-tsalbassák, vagy világi fél tött zélomnak elérésére Kegyes és jent embernek mutogathassam magamat! De nyilván vagy az *útolsokról-is Sz. H.* vagy Erteleim nélkül való vak buzgó Emberekről, hogy nem különben keserves bőzúsággal illetik ezek a' *Kegyesség*-get: olyatén házontalan és ártalmas vélekedéseket formálván magoknak a' *Kegyességről*, avagy ISTENI tizteletnek és ISTENI félelemnek módgyáról, mellyek a' *Jozan Okofsággal* és a' mennyei Felségnek tökélleres böltseségével zemtől zemből ellenkeznek: az honnan-is következik oztán hogy e' világnak kevély Böltssei egyben zavarván ezt az *Superstitiot* az igaz *Kegyességgel*, bálul itéllyenek az *Kegyességről*, mint a' melly a' tanúlt és okos Emberekhez semmiképen illendő nem volna. A' millyen *Superstitiot*, avagy helytelen babonás ISTENI tizteletnek módgyát tartanak vala a' régi Pogányok, a' kik felöl-is hallottátok kétség kívül, hogy majd minden *Religiosa Devotiot*, *Kegyesség* gyakorlását, helyheztenek vala holmi házontalan gyermeki *Cerimoniáknak* követésekben, pompás ISTENI tizteletnek módgyában, magok költött ISTENEiknek vagy régen meg-holt nagy érdemü *Herofoknak* álló-képeiknek fel-állításokban, arannyal 's ezüsttel tündöklő tizifra Templomokban, azokban fel-függeztetett *Donariumokban*, temjénezésekben, áldozat

tete-

ételekben : el-múlatván e' mellett , vagy kevésben hajt-
ván a' Kegyességnek velejét és lelkét , u. m. a' Mennyei
Felség Tökéletességéinek tisztá és szent élet által való
ki-ábrázolását , vagy annak tzellya , tettzése és akarattya
kerint való életeknek folytatását . A' mint azért fur-
tsán tsúfollya-is öket *Perfius Satyricus Poëta* , ámbár Po-
gány Poëta :

Dicite Pontifices, in Sacris quid facit Aurum?

Nempe hoc, quod Veneri donatae a' Virgine Pupae:

Quin damus id Superis, - - -

Compositum jus, fasque animi, Sanctosque recessus

Mentis, et incoctum generoso pectus honesto:

Hoc cedo, ut admoveam Templis, et furre litabo:

Monágyátok-meg Papok, mit tsinál a' Templomokban az
Arány, avagy fényesen villogó tzifraság? T. i. tsak an-
nyit, mint a' Leánykáktól *Venus Isten-Akzonynak* ajándékozta mi
fokott apro *Bubátskák*: Adgyuk meg inkább az *ISTENeknek*, a'
mit azok kívánnak, Igazságnak és egyenességnek keretetét, El-
meneknek belső indúlatinak tisztaságát, és meljünkben ugyan
belé főzött jó dolgokra való vágyakozást: Ezekkel leg hafno-
sabban lehet tisztelni az *ISTENeket*. Vagy a' mint ezt rö-
videbben is ki-mondotta *Ovidius Poëta*:

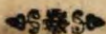
Casta placent Superis, casta cum mente venire:

Tisztaságot keretnek az *ISTENek*, tiszta elmével kellekik
azért közelíteni azokhoz:

De illő lézen, hogy *Harmadik* terhes *Panaekvát* em-
littsem a' Kegyességnek e' gonofban réttetett Világ el-
len, a' melly rövideden e' lézen: Hogy vadnak ugyan
kevés hámmal avagy tsak, kik valóságos Kegyességgel é-
keskedni kívánnak. De mit tsinál ezekkel e' gonofban
torkig bé-merült Világ? Tsúfollya, neveti, motskol-
lya, gyalázza, üldözi, kergeti ezeket; és a' mennyiben

rajta áll, e' világi életre tartozó Jokat, Tízteségeket, Méltóságokat, mellyek igaz juffon őket illetnék, ezekkel közleni semmiképen nem kívánnya. Tekintsetek, kérlek Sz. H. az fzent Irásnak hibázni nem tudó Leveleiben feljegyeztetett *Kegyés Embereknek* terhes *Panafölkodásaikra!* Keservefen úgy írják-le ezek magokat, mint a' kik *Tsudaúl* tétettének ki e' Világnak, (: *Ésa.* VIII. 18. :) e' *Világ' seprei, bolondok, gyalázatosok, mindenekről el-vetettek,* (: I. Kor. IV. :) *meg-útáltattak,* (: *Sólt* XII. 3. 4. :) e' *Világ előtt gyűlötségesek,* (: *Ján.* XV. 19. :) *Érdalom fömfédségeiknek, nevettség és tsúfolás, azoknak, kik ő környüllöttek vadnak,* (: *Sólt* LXXIX. 4. :) *bitván fergetskék,* (: *Ésa.* XLI. 14. :) *kiknek tört vetnek föntelenül a' gonofak, és Lelkeket mintegy markokban bordonozzák mindenkoron* (: *Sólt.* CXIX. 109. 110. :) De nem fúkség Sz. H. *Oratori Spartannak* termézeté ellen mintegy a' fzent Irásnak fok hasonló fontos *fzavait* rakásra hordanom. Nyilván vagyon ugyanis a' *Kegyéségnek* ezen méltatlan forfá és gyalázatos állapottya e' Világon. Mert vallyon tulajdon fremeitekkel nem láttátok-é, vagy tulajdon füleittekkel nem hallottátok é fokfzor? Hogy mikor a' *Kegyés* emberek *Templomot* gyakorolnak, buzgón imádkoznak, fzent Irást olvasnak, gazdagon alamisnálkodnak; gyakorta tsúfosan ki nevettetnek, és fizes kép-mutatással vádoltatnak : mikor *ISTEN'* Ditsöfsége mellett bátrán föllanak, és ferényen munkálkodnak; értelem nélkül való vak buzgó Embereknek tartattatnak : Mikor *Kerefztyényi kötelefségek* fzerint másokat meg-intenek, vagy e' világnak meg-vezett fokásáról helyes ítéleteket téfnek ; reájok nem tartozó dolgokban pifzkáló és hafontalan gántsat kereső zabolátlan nyelvü Embereknek

mondat-

mondattatnak: ha mikor e' Világnak ISTENTelen Fia-
 nak és Leányinak ártalmas társaságoktól elvonnyák ma-
 gokat; magoknak való, komor kedvű, dúrva Emberek-
 nek neveztetnek. Sőt közönségesen elhatalmazott balga-
 tag vélekedések lévén ez e' Világnak meg-tébolyodott
 Böltseinek, hogy a' nagy Tudomány és Böltseiség a'
 nagy *Kegyességgel* semmiképen együtt nem műlatozhat-
 nék, többire a' Kegyes Embereket fégeény *simplex*; os-
 toba, a' túdatlan kölséghez vagy könnyen hívő Öreg
 Afzonykákhoz hasonló bődögtalan Embereknek fokták
 tartani. Alkalmatlanoknak ítélik ezeket, kik az Or-
 szág igazgatásának kormányja mellett haznosan ülhes-
 senek, vagy valamelly nagy *momentumu* dólgot a' Közön-
 séges Jóra ditséretesen véghez vihesenek. Az honnan
 következik az-is immár Sz. H. hogy látván a' *Kegyesség*-
 nek illy gyalázatos állapottyát, még azok-is, kik egyéb-
 aránt a' *Kegyességre* hajlandók volnának, fégeyenlik ezt
 ki-mutatni az Emberek előtt, a' *Kegyesség*nek én töllem
 soha eléggé ki-nem fejezhető keserves bőzfűsűségével Ki-
 vált e' Világi Tíztessegeknek magofabb póltzán ülő Em-
 berek ugyan különös forgalmatofsággal kívánnák el-
 távoztatni, hogy a' nagy *Kegyesség* felől valamiképen
 gyanúságban ne essenek. Homályos éjrtzakának idején
 kívánnak mintegy *Nicodemussal* együtt társalkodni a' KRIS-
 TUSSal. Az Ördögnek-is, úgy mondanak, némellykor
 Lámpást kell tartani, Emberek között kell élni, nem
 lehet idő-nap előtt e' Világból ki-költözni; és a' melly
 hasonló tzifra palástokat magoknak kézitenek. A' mel-
 lyel-is nem lehet ki-mondani, melly keserves károkat
 okoznak az ő példájok után vigyázó fégeény Kölségnek.

Scilicet in vulgus manant exempla Regentum:

A Kölség t. i. maga elöl-járóinak példáját fokta többire
 követni.

követni. De igen keserves károkat okoznak magoknak-
 is; nyilván *Proscribálván* a' Mennyei Király az illetén
Félelmeseket az új Jérasálemnek kö-falai közzül, és vilá-
 gosan ki-mondván a' *Sententiát*, hogy a' kik fégyenlenék
 ötet az Emberek előtt, ö is fégyenlené azokat maga
 válastottinak esmérni az ö Mennyei szent Artya előtt.
 De nyilván vagyon a' *Kegyesség* terhes *Panaffának* azon
 része is Sz. H. hogy ennek Követői többire az alatsor
 porban hevernek, kevésben hajtatnak, és fok méltatlan
 szenvedésekkel ostromoltatnak. *Pietatis Sacrameeta sunt*
Bona facere, et Mala pati: Tulajdon petséttje mintegy és meg-
 esmértető jele a' *Kegyességnek*, hogy az fok *Fót tselekedjék*,
 és azért fok *Rófkát* szenvedgyen.

Impia pars mundi parti est infesta Piorum:

Az Emberi nemzetnek *ISTEN*elen része annak *ISTEN* felő
 részével *szüntelenül* ellenkezik. Ha mikor meg-esmérik is a'
Kegyess embereknek háznos *Josagokat*; *Probitas lauda-*
tur, et alget: A' *fégyeny* *Kegyesség* csak a' *dítsérettel* marad,
 és *jútalommal* nem igen *melengettetik*. *Latet obscuris condita*
Virtus clara tenebris: *At peruersi resident celsis* *Mores solio*,
sanctaque calcant colla nocentes: *Nil perjuria, nil nocet ip-*
sis *Fraus mendaci compta colore*: *Sötétes* homályban ül, u. m.
Boëthius, a' *fényes* *Virtus*; ellenben a' *foslett* *erköltsök* ma-
 gós *fékekben* ülnek, és a' *Kegyess* embereknek *nyakokat* *kevélyen*
rapodgyák: *Hamis* *esküvések* és *tsalárd* *szimmel* *jeslett* *raoaksán-*
gok *semmi* *ártalmokra* nem *szólgálván* ö *nékiek*.

De még ennél-is fokkal keservefebb *Panaffát* emli-
 tem immár *Negyedker* a' *Kegyességnek* Sz. H. Nem csak
 kevésben hajtya, tsúfollya, morskollya a' *Kegyességet* e'
 gonofban *téretett* Világ, hanem *örnyü* méltatlan vá-
 dolásokkal is terheli, mintha ez az Emberi nemzetnek,
 és ebben kivált a' *Közönséges* *Társaságoknak* terhes
 károk

károokra, romlásokra, és veszedelmekre fölgáltatna alkalmatofságot: a' mellynél-is lehetetlen dolog nagyobb *injuriát*, avagy keservefebb bőftuságot szenvedni az ártatlan *Kegyes*ségnek. Azt mondgyák ugyanis e' Világnak kevély Bőltsei a' *Kegyes*égről, hogy mennél inkább elragadtatik ettől valaki, annál róztabb tagja a' Közönséges Társaságoknak: el-vonnyá az ilyen Ember magát e' Világtól, komor kedvű, másokkal nem társalkodik, nem fok gongya vagon Háza-népére, *Res publicára*, túnyán 's restesen folytattya minden dőlgait, és kezeit öfve tévén, ez jelen való életben föntelenül tsak föunnyadozik. De kiváltképpen e' Világi Méltóságoknak magofsabb póltzán ülő Emberekben felette igen veszedelmesnek tartják ezt a' *Kegyes*éget. Ha az Országoknak vagy Tartományoknak kormányja mellett ülő Királyok és Fejedelmek ettől a' *Kegyes*égtől feletébb el-foglaltatnak, vezett akkor a' *Res publicának* állapottya, úgy mondanak: Az *Ecclesiára* vigyáznak inkább ezek az Igazgatók, mintsem az Orzágnak virágzó állapottyára: Papok tanátsok után halgatnak, a' mellynél-is nem fokott lenni egy veszedelmelebb dolog. Ha az Orzágnak Fő Rendei, vagy *Ministerek*, Belső Tanátsosok, Hadi vezérek, nagy *Kegyes*éggel tündökölnek; ne bizzad ezekre, úgy mondanak, az Orzágnak terhes dőlgait, elmés *Delineatiok*nak végben vitélet, titkos Követtségeket, régi fokáfoknak háfnos változtatását: minden kitsin büntől, ravaságtól, félnek az ilyen Emberek, a' dőlgokban pifkálnak, gántsot keresnek, és a' jó Lelki-esméretnek rémájára kívánnak venni mindeneket: holott egy kis ravaság vagy igazságtalanság nélkül lehetetlen nagy *momentum*u dőlgokat véghez vinni. *Habet omne magnum Exemplum*, azt tartják

Tacitussal együtt, *aliquid ex iniquo, quod contra singulos utilitate publica rependitur*: Minden nevezetes példa, vagy nevezetes változás, egy kevés igazságtalansággal vagyon egyben köttetve, de a' mellyet oktan sokkal nagyobb hákon eléggé ki-potolhat. Sőt természetü tulajdonsága lévén a' Kegyelességnek, a' mint balgatagúl mondgyák, hogy ez naponként nagyobbra nevededvén, végtére *caeca* és *Crudelis superstitio*vá, avagy minden józan Okofságtól meg-fosztatott vak és kegyetlen buzgósággá vállyék, azzal vádollyá e' gonofban tétetett Világ az ártatlan Kegyelességet: hogy ebből a' Kút-főből származtanak eleitől fogván *Tutores Antiochi Epiphanis, Decii, Diocletiani*, a' kegyetlen üldözőknek zörnyü dühöfségek; izonyú vér-ontások, villongások, puftulások, a' mellyek-is anyni keserves károkat tettenek e' világon. De közönségesen-is az Emberek között ebből a' Kút-főből származnak, azt mondgyák, az fok vízfa-vonások, ellenkezések, ördögi gyűlölségek: mennél buzgobbak lévén az Emberek magok Vallásokban, annál inkább uralkodván benne ezen ártalmas indulatok, sokszor a' Közönséges Társaságóknak keserves károokra és utolsó puftulásokra.

Tantum Religio potuit suadere malorum!

Emyi és ilyen terhes károkat okozhatott, úgy mondanak, *eleitől fogván a' Vallás, vagy Kegyelesség e' Világon!* És ez az oka immár Sz. H. hogy e' világnak kevély Böltsei ezen a' Fundamentumon *Proscribálni* avagy fámkivetésben küldení kívánnják-is tellyesféggel az igaz Kegyelességet, leg alább a' Királyoknak fényes Udvarokból, a' Fő Rendek közzül, sőt közönségesen magok világi háznokat szerető minden tanúltabb és okofabb Emberek közzül. Az Uralkodóknak háznos Vallásának tartyák tsak éppenamaz híres *Ratio statust*, melly szerint

ferint is fére tévén alattomban minden *Kegyességet*, hi-
 teket meg-fegjék, a' gyengébbeket el-nyomják, és
 mindeneket bátran tselekedgyenek, valamelyeket ma-
 gok hasznokra vagy birodalmoknak meg-erősítésére fük-
 ségesnek ítélnék. A' Fő Rendeknek valamely különös
 Vallást, de minden valóságos *Kegyességtől* meg-fokta-
 tott Vallást, *Commendáltak*; mellyet is kevély *Titulu-
 sokkal Religionem prudentum, Spirituum fortium, Religionem
 Politicam, Statisticam*; Okos Embereknek, Erős Leleknek, jó Poli-
 ticusoknak, Hasznos Elöl-járóknak Vallásának fiktanak nevezni.
 Vagy comendállják leg-alább minden tanult és okosabb Em-
 bereknek amaz híres *Indifferentismust*, melly ferint is alat-
 tomban semmi Valláshoz vagy *Kegyességnek* modgyához
 nem ragaszkodván valaki, úgy fordittya a' Köpenyeget, a'
 mint ezt maga hasznára vagy bátorságára nézve leg-jobbnak
 itéli. A' mint ezen Vallást egy balgatag *Anglus*, egy balgata-
 gúl írott Könyvében, balgatagúl így adta elő: *Ego colo De-
 um talem, qualem Princeps vel Respublica me jubet. Si
 Turca, Alcoranum: Si Judaeus vetus Testamentum; Si Christi-
 anus, Novum Testamentum veneror. Papa si Imperans, De-
 um credo Transubstantiatum: Si Lutherus, Deus mihi in, cum,
 et sub pane circumvallatus: Si Calvinus, signum pro Deo
 summo. Qualis ergo regionis Deus, in qua vivo, fictus Theo-
 logicus, Politicus, vel Statisticus, talis et ille mihi placet,
 ac placere debet: Én u. m. olyan ISTENT tekintek, a'
 millyet a' Király vagy Ország parantsol. Ha Török, az Al-
 korannal: ha 'Sido, O-Testamentummal; ha Kerektény, Új-
 Testamentummal tartom. A' mint Pápa, Lutherus, vagy
 Calvinus uralkodik, az ferint Kenyérből által változott, Ke-
 nyérrel együtt lévő, vagy Kenyér által jelentetett ISTENT tik-
 telek. A' millyen léken azért valamely Orzágnak Theologu-
 sokiól, vagy Politicusokiól bé-vézetett ISTENE, olyan ISTEN*

tettzik énnékem-is, és tettzeni-is kell.

De nagyobb az Sz. H. mellyet immár a' *Kegyesség*-nek terhes *Panaffái* között *Örödför* vagy leg utóljára említek: hogy ezt a' *Kegyességet* nem csak terhes vádokkal ostromolják e' Világnak kevély Böltsei, és leg-alább a' Fő Rendeiket és Igazgatókat el-akarják ettől idegeníteni: hanem vadnak ollyatén átkozott Emberek-is, kik ezt a' *Kegyességet* egyenesebben-is meg-támadgyák, és közönségesen minden Embereknek szívekből tellyességgel ki-gyomlálni kívánnják: a' kiket-is *Atbeufok*nak, *Deisták*nak, *Epicureufok*nak, avagy ISTENnek lételet, Gondvifelését, a' *Kegyességnek* Természeti szépségét és szépséges vóltát balgatagúl tagadó Embereknek szoktunk közönségesen nevezni. És hogy csak igen rövideden folylak a' *Kegyességnek* ezen terhes *Panaffzáról*: nem a' Tüdatlanságnak temérdek sötétségében fetrengő Pogányok között; nem *Asiának*, *Africának* vagy *Americának* az Évangéliomnak *Szöveteke* által még eddig meg-nem világosított *Tartomány*aiban, nem titkon és alattomban: hanem ezen mi *Tudomány*al és *Böltsefséggel* híres *Europánkban*, magok között a' *Kereftrények* között, nyilván és kevélyen, ostromolják sokan ilyen formán a' *Kegyességnek* erős bástyáit és köfalait: és fé-lő, bizony fé-lő, addig ostromolják, mig nem ez végképpen el-is költözik mi közzülünk, és ollyan helyekre mégyen, az holott-is nagyobb háládatófsággal fogadgyák az Emberek. Vóltanak ugyan régentén-is, kik a' Mennyei Felségnek *Majestasa* ellen fegyvert kötöttek, vagy annak *Túlajdonságairól* balúl ítéltenek: mint *Epicurus*, *Protagoras*, *Diagoras*, és mások. De csak ugyan kevesen vóltának ezek; a' *Kegyességnek* amaz nagy *Doctorának* a' KRISTUSnak el-jövele előtt éltenek: ennek felette

felette titkon és alattomban lövöldözik vala balgatag okoskodásaiknak mérges nyílaival a' *Kegyességet*. Mint egy *Stilpo* nevezetű Philosophusról írják: hogy meg-kérdetvén egykor közönséges Ország-úttján az ISTENek felől, ezt felelte: *Noli me fatue in Via de his rogare, sed solum et seorsim: Ne tudakozzál baba az ilyenekről tőlem az Ország-úttján, hanem mikor különösön és csak magunkra léjük: balgatagúl itélvén kétség kívül az ISTENekről, de csak ugyan balgatag vélekedését nyilván ki jelenteni nem bátorokdván. Mostan pedig Sz. H. olyatén meg-vezett és az ISTENtelenségnek leg felsőbb pontjára lépett böl dogtalan időkben élünk, a' mikoron-is bátran meg-támadgyák fokban a' Mennyei Felséget, annak Gondviseletét, *Kegyességnek* zűkséges voltát, Lélek halhatatlanságát, és az igaz *Kegyességnek* tanítására ISTENTől nekünk ajándékozott *egész Keresztény* vállást: nyilván hozzás Könyveket botsátanak-ki ezen sarkalatos Igazságok ellen, bátran állanak fokban ezekről, nem félnek senkitől, ugyan ditselkednek sokszor balgatag vélekedésekkel, be-tsületben, tisztességben tartattanak. És a' mint *Cicero* állott vala régentén amaz atkozott és ISTENtelen *Catilinaról*: *O tempora! o mores! senatus hoc intelligit, Consul videt, hic tamen Catilina vivit. Vivit? imo vero etiam in senatum venit, fit publici consilii particeps*: azt mondhatom én-is ezekről: O meg-vezett idők és erköltsök! Ezeket az atkozott *Catilinákat*, a' Mennyei Felségnek, annak Ditsőségének, és minden *Virtusoknak* meg-esküdt ellenségeit, láttyák sok helyeken az Országoknak kormánynya mellett ülő Fő Rendek és Elöl-járok, tudgyák ezeknek ISTENtelen fándékokat, élnek még is ezek az *Emberi* nemzetnek útálatos *Pestisei*; De nem csak élnek, hanem a' Tanácsban is el-mennek, Tíztségeket*

vifelnek, magos póltzon ülnek, igazgattyák a' dolgokat, és mások-is sokszor ezek után halgatnak. A' mellynél-is lehet-e a' *Kegyességnek* nagyobb méltatlanságot szenvedni és keservefebb bözúsággal illetetni, Ti magatok ítellyétek-meg Sz. H. De a' mint a' *Kegyességnek* több keserves *Panaffkairól*, úgy ezen terhes *Panaffkáról* is hántzándékkal nem kívánok én mostan hozzálábbban befélgetni Ti előttetek.

Rövid *summában* foglalám ekképpen a' *Kegyességnek* e' gonofzban torkig bé merült Világ ellen valo keserves *Panaffkait* avagy tsak terhesebb és nevezetesebb *Panaffkait* Sz. H. De vallyon mitsoda *Virtus* az, a' melly illyetén keserves panafzkodásokra fokadni kéntelenítették? Az a' *Virtus* Sz. H. a' mellynek ellenben meg-betsülhetetlen drága Hafznai vadnak e' világon. A' mellyekről-is azért illendőnek tartom nem külömben rövideden immár emlékezni Ti előttetek, hogy a' *Kegyességnek* említett *Panaffkodásainak* terhes voltokat annál-is inkább észre vehessétek; nyilván lévén t. i. az mindenek előtt, hogy mennél nagyobb *meritumi*, avagy drágább jó réteményi vadnak valakinek, annál nagyobb az *injuria*, keserves bözúság, ha még-is az motskoltatik, tsúfóltatik, és Ördögi gyűlölségből indúlt hamis vádolásoknak mérges nyílaival tüntelenül ostromoltatik.

Leg *elsöben*-is pedig ezt a' *meritumát*, avagy Hafznát emlithetem én a' *Kegyességnek* e' Világon Sz. H. a' melly tsak egyedül-is elég lehetne ez gonofzban torkig bé merült Világnak törnyü háládatlanságának meg-mutatására: Hogy ez egész Világ mostani fenn-állását, mind eddig való meg maradását egyedül ennek az *Kegyességnek* közhönheti. Nem kevély vélekedések ugyanis az a' *Theologusoknak*, hanem az zent Irásnak ellene mondhatatlan

auctori-

auctoritásán fundáltatik: hogy a' Mennyei Felség e' Földnek meg fertéztetett göllyobílsának, e' gonofzban téretett Világnak, tsak éppen a' *Kegyességért*, avagy a' maga válaftott fenteiért kedvez: már régen el-telvéen egyéb aránt az Embereknek fel halmozott gonofzságoknak miatta az ISTEN hozzú türesének és békefséges várakozásának eztendei, ha ez a' *Kegyesség*, kevés részetskében avagy tsak e' Földön meg-maradott *Kegyesség* nem tartoztatná ötet. Valamiképen régentén az Özön-viz előtt az Emberi nemzetnek közönségesen el-áradott gonofzságára tekintvén, ilyen fomorú *sententiára* fokadott vala-ki a' Mennyei Felség: *Bánom én hogy teremttem az Embert*, (: 1. Mos. VI. 7. :) kétség kívül meg-bánná mostan-is az ő Teremtését, méltán fel-gerjedett búslásában el-törlené az egész Emberi nemzetet, ha ez a' *Kegyesség*, a' mint mondám, az igaz *Ecclesia*, az ő válaftott fenteinek kevés számból álló serege, nem tartoztatná az ő fel-vont karjait. De maga-is a' Józan okosság nyilván tanittyta ezt: hogy a' Mennyei Felség, *Ipsa suis pollens opibus*, magában is elégséges boldogsággal gazdag Mennyei Felség, nem egyéb végre teremtette e' nagy roppant Világnak mesterségesen kézfittetett alkatványát, hanem hogy ebben az okos teremtett állatok az ő tökéletességeit szemlélhetnék, és ő nékie Ditsőséget tulajdonitanának. El-esvén azért a' Mennyei Felség ezen tzellyától, ha minnyájan az Emberek keveset gondolnának a' Mennyei Felséggel, *Sublata causa, tolleretur effectus*, meg-füüvén a' Teremtésnek oka, meg-füünek minden kétttség kívül a' Teremtett dolgoknak fenn állása-is, avagy ez egész Világot méltán fel-gerjedett búslulásában a' Mennyei Felség vizont az ő előbbeni semiségére egy szempillantásban vizfza térítené.

De tó-

De tovább mégyek Sz. H. és Másodkor azt mondom
a' Kegyességről: hogy ezen drága *Virtus* nélkül az Embe-
ri nemzetben fel-állított közönséges Társaságok-is,
semmiképpen meg-nem maradhatnak: Szörnyü hálá-
datlanságok lévén ez fozint azoknak az kevély *Politico-*
soknak, a' kik még-is ezt terhes ártalmakkal ISTENte-
lenül vádolni szoktak. Mert tegyétek fel, kérélek, hogy
valamelly *Respublicának* Tagjai minden *Kegyességtől* és
ISTENi félelemtől meg-foztatott Emberek légyenek.
Kitsoda mehetne ezekkel bizonyos kötésekre, *Contractu*
sokra, meg-egyezősekre, mellyek nélkül lehetetlen élni
a' közönséges Társaságokban? Alattomban avagy csak,
nem félvén az Emberektől, minden féle gonofságra
hanyat-homlok szoktanak rohanni az illyetén ISTENte-
len Emberek. Nem lehetne hinni semmiképen a' *Ke-*
gyességtől meg-foztatott ember befédének:

Ore aliud, taciteque aliud sub pectore versat:

Szájával egyebet szól, Szívében ismét egyéb gondolatokat
forral az illyen Ember. Nem lehetne hinni kemény eskü-
vésének-is, *Tibullus* Poétának ezen *Versetskéjét* válaft-
ván maga *Symbolumának*:

Non jurare time, mentis perjuria venti

hrita per terras, et freta longa ferent:

Ne fély semmit az hamis esküvésektől, mekke helyekre
el-fúván ezeket a' fél, vagy semmi ártalmok ezeknek nem
következhetvén. Sőt mennél nyájafabban hizelkedné-
nek ezek, annál inkább lehetne félni az ő állok mes-
terségektől:

lipia sub dulci melle venena latent:

Atkozott méreg lappangván az ő mézes befédék alatt. De
nem bizhatná fenki ezekre az Ország boldogságát-is:
mert ha valamelly különös haznot remélhetnének, *Fam*
Scelere

Scelera ipsa, nefasque Hac mercede placent: Hazájoknak, Nemzeteknek, jó Királyoknak vezedelmével-is akármelly nagy gonofságra jó ízvel vetemednének. És óh melly sokszor csak kevesen-is terhes károkat okoznak ezek a közönséges Társaságoknak, és azért oltán sok helyeken kevesen-is emlegetik ezeket:

*Vendidit hic Auro Patriam, Dominumque potentem
Imposuit, fixit Leges Pretio, atque refixit:*

El-árulta ez Penzért Hazáját, kemény uralkodokat kerzett, és futalomért új Törvényeket írt, a' régieket pedig változtatta: (: Kétség kívül a' Publicumnak kárával, mert egyéb aránt a' Törvényeknek háznos meg-újjírása ditséretet érdemel inkább:) a' mint ezekről *Virgilius* *Porta* emlékezik, még pediglen, a' melly megjegyzésre méltó dolog, a' sötétes Pokolban méltó gyötrelmeket szenvedő ISTENTelen Embereknek *Catalogusában*. Az honnan-is merő azon balgatagságnak tartom én tsak kérdésben is tenni azt, a' mit némellyek kérdésben tettek: *Utrum Respublica ex puris Atheis constans sit possibilis? Vallyon tífia tsupa Atheusokból, avagy minden ISTENi félelemtől meg-fokztatott Emberekből, álló közönséges Társaság lehetne-é Világon?* Söt tsak nem hasonló bolondtsággal vádolhatom erre nézve amaz régenten *Plutarchustól* fel-tétegett, azután pedig *Petrus Baelius*, híres nyúghatatlan elméjü Embertől meg-újjírtatott kérdést is: *Utrum Atheus an Superstitiosus melior Civis diendus sit in Republica? Vallyon az ISTEN nélkül való, vagy ellenben feltétebb vak buzgó Embereket lehetne-é jobb Tagjainak tartani a' közönséges Társaságoknak?* Hellyben hagyván leg-alább a' *Superstitio* az ISTENi félelmet, a' melly nélkül lehetetlen volna meg-maradni az Emberi közönséges Társaságoknak. Bizonyos inkább az, és ellene mondhatatlan

Igazság, a' mit Cicero mondott: *Pietate adversus Deos sublata, Fides etiam, ac societas generis humani tollatur, necesse est: El vétetvén a' Kegyeesség az Emberek között, fiükség, hogy azoknak egyben köttetések-is, avagy az Emberi közönséges Társaságok, egyférsmind el-bomollyanak, avagy semmivé légyenek. El-halगतom immár Sz. H. hogy meg-útáltatván valamelly Hazában, vagy Nemzetben a' Mennyei Felség, fokáig annak boldosagát, vagy megmaradását épen nem-is szenvedheti. Ugy annyira, hogy fok virágzó Tartományok romlásnak okáról gondolkozván, azt modhatsuk többire azok felől, a' mit Horatius Poëta mondott vala némelly Nap-nyugoti Tartományokról: *Dii multa neglecti dederunt Hesperiae mala luctuosae: Az meg-vettettett ISTENek fok terbes veszedelmeket bótátottanak az Nap-nyugoti boldogtalan Tartományokra.**

De többet-is mondhatok még az Kegyeességről Sz. H. és Harmadkor azt említem: hogy Különösön-is minden Emberekre nézve meg-betsülhetetlen drága haszna vagyona ennek a' Kegyeességnek. Mert ha éintén semmi egyéb jutalma nem volna-is ennek, vallyon mi lehet az Embéri Léleknek egy nagyobb boldogsága e' világi életben, mint az a' vidám Tsendesség, belső öröm, nagy bátorság, jó Lelki esméret, mellyet egyedül a' Kegyeesség, és azért a' Mennyei Édes Atyának jó kedvének érzése érezhet az Emberi Lélekben?

Quaenam summa Boni? Mens, quae sibi Conscia recti: Mi leg jobb e' világon? az Emberi Elmének azon vidám állapottya, melly éerint az tudgya maga helyes tselekedeteit,

Hic murus abenus esto:

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa:

Erős kö-fal gyanánt lehet tartani azt, ha valaki nem vádolhattya magát semmi terbes bünnel, és azért nem félhet a' büntet-

büntetéstől. De ellenben tekintetek, kérlek, a' *Kegyesség*től meg-főzött ISTENtelen Embereknek valójában boldogtalan és nyomorúlt állapottyokra! Keserves nyughatatlansággal vadnak többire ezek, és az Emberi Elmének vidám tsendességében igen kevés rézek vagyon.

Quos divi conscia facti

*Mens habet attonitos, et caeco verberare pulsat,
Occultum quatiente animo tortore flagellum:*

Kiknek elméjekben forogván gonofságok, *szüntelen* való *furdalásaival* korbátsollya mintegy őket a' magok *Lelki-esméretek*. El-halgatom itt-is immár, hogy gyakorta a' *Mennyei Felségnek* példás büntetése külső képpen-is e' világi életben nyilván utól éri ezeket. *Raro antecedentem Sceletum Deseruit pede paena claudo*: Ritkán történik az u. m. *Horatius Poëta*, hogy az *ISTEN*telen gonof Embereket, *ámbar sántikáló lábakkal*, utól ne érje a' büntetés. Leg alább *maradékjoknak* állandó boldogságok nem igen fokott lenni. *Male parva male dilabentur*: Álnok mesterséggel keresett Jószágaik és egyéb világi szerentséjek hirtelen ismét el-enyéznak. Holott ellenben a' *Kegyességnek* még e' *Világi Életre* nézve-is drága Igéretei vadnak, (: 1. Tim. IV. 8. :) *Bizonyára nagy kereskedés az ISTENi fölgálat az elégséggel*. (: 1. Tim. VI. 6. :) a' mint erről a' *Szent-Irásnak* hibáznai nem tudó *Leveli* ellene mondhatatlan tanubizonyságot téznek.

De mind ezeknél-is, mellyeket eddig emlegettem, fokkal nagyobb mondhatok immár *utóljára* a' *Kegyességnek* haznáról Sz. H. Hogy t. i. ez a' *Kegyesség* az, melly egyedül az Embereket ez alaton Földnek hitván *femeti* közzül a' magos Egeknek fényes Palotáiban, mind örökké tartó' és soha többé semmi változást nem szenvedhető nagy boldogságnak és örvendezésnek tulajdon helyé-

helyére, jövendőben fel-költöztetheti. Bizonyos lévén az Sz. H. (: kérdgyétek-meg bátor a' Ti magatok érzékenységteket, :) hogy ez a' nemes Lélek, melly mostan romlandó Testünknek nyomorúlt alkotványában múlatozik, nem ez Világi tsak egy arafnyi rövid életre, hanem örökké-valóságra teremtetett, és ahoz képest örökké tartó bódogsága, vagy bódogtalansága lézen ennek, a' mint *in hoc statu Probatório*, ez próbáltatásnak helyén, a' Mennyei Felségnek fel-tött tzellyával élete meg-egyez, vagy pedig azzal ellenkezik. De más felől bizonyos lévén az-is Sz. H. hogy az említett örökké tartó Bódogságra tsak egyedül ez a' *Kegyesség* kézfitheszen egyenes utat az Embereknek: magának a' Mennyei Felségnek minden motsoktól és tisztátalanságról természet kerint irtozó Szentsége, Igazsága, Böltsefsége, Böltsefségével nem ellenkezhető Jósága, és minden egyéb Tökéletesegei, ezt fűkségesképpen úgy kívánván, hogy tsak azoknak engedhesen a' Mennyei Sionnak fényes Várában, közelebb ő magához, örökké tartó szállásokat, kik e' Világi életnek *Theatrum*án ő nékie kedvét keresték, fel-tött tzellyával meg-egyeztének, es ekképen továbbra is az örökké-valóságban az ő ditsöitására alkalmas vóltáról mintegy ellene mondhatatlan tanu-bizony-ságot tettek. Ez a' *Kegyesség* tehát az Sz. H. melly tekintvén ezen következendő nagy Bódogságra, e' gonofban tétetett Világnak akármelly terhes ostromlái között-is ditsöfségesen *Triumphalhat*, söt ugyan örvendezve ditsekedhetik. És hogy *Silius Italicus* jeles *Poeta*nak favaival tégyem-ki végezetre a' *Kegyesség*nek ezen örvendező ditsekedését; ez a' *Kegyesség* az, melly vidáman mindekoron azt mondhattya maga felől; azt mondhattya Sz. H. akármint tsúfollya-is ötet, motskollya, kevésben haj-

hajtsa e' gonofzban tétettetett Világ:

Mecum honor, et laudes, et laeto Gloria vultu:

Et decus, et niveis Victoria concolor alis:

Me cinctus lauro perducit ad Astra Triumphus:

Casti mihi domus, et celsi stant colle Penates:

Én velem vagyok a' Tifkesség, az igaz ditséret, a' vídám ábrázattal fénylő Ditsőség, tifta fejér fárnnyakkal ékes Győzelem: melly Győzelem zöldellő borostyán koforut tévén fejemben, a' magos Tsillagok közzé fel-emel engemet, az holt-is minden motsok nélkül való gyönyörűséges Lakó állások kéfittetnek énnékem.

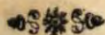
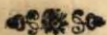
Élő-bezéllem ekképen a' Kegyeség drága Virtusának kellemetes hafnait-is Sz. H. A' mellyekre tekintvén annál-is inkább láthattyátok immár e' gonofzban tétettetett Világnak főrnyü háládatlanságát, melly fterint az kevésben hajtván, vagy meg-fem esmérvén a' Kegyeségnek ezen drága Hafnait, fűntelenül ezt motskollyá, tsúfollá, és terhes vádolásainak mérges nyilával keservefen ostromóllyá. Nem-is tsuda tehát Sz. H. hogy ez a' Kegyeség-is, meg-unatkozván e' Földnek megfertéztetett gollyobifsán fokáig múlatozni, maga tulajdon állására, a' több Kegyes Lelkeknek Tárfaságokban fűntelenül vágyakozik. *Virtus recludens immeritis mori Coelum, negata tentat iter via, Coetusque vulgares, et udam Spernit humum fugiente penna:* Meg-nyitván mintegy a' magos Egeknek kapuit ez a' Kegyeség, (: mert tsak egyedül ezt a' Virtust illeti ez, :) ez mindenféle gonofságokkal nedves Földről nagy indulattal fel-emelkedni kívánkozik. De nem tsuda, hogy maga-is a' Menyei Felség, fajnálván a' Kegyeségnek illy méltatlan fenvedéseit, ezzel tündöklő Kegyes Lelkeket idején koránt közelebb ő magához, örök védelmezésének kegyes

Éárnyai alá föllítani kívánnya. Nem tsuda tehát Sz. H. hogy nevezetesen ezen *Kegyés Lélek*-is, mellynek mostan el-költözését fájnallyátok, tsak fél *Seculum*nak el-follyását-is igen hófzás időnek tartván, a' Mennyei E-des Atyának kedvezéséből, illy nagy hirtelenséggel mi közzülünk a' magos Egekben gyorsan repülő Éárnyak-kal által költözék. u. m.

Ez Éomorú Koporsóban meg-hidegedett Testére néz-ve zárattatott Néhai Mélt. Gróf, Rádai RÁDAI ESTER AÉfzony Ö Nagysága, Mélt. R. Sz. B. Gróf, Széki TELEKI LÁSZLO Urnak, fellyebb említett ditsőséges *Ti-tulusokkal* ékeskedő Nagy Uri Férfiunak, példát ritkán található egyenes hívséggel és különös buzgó indulattal tündöklő Néhai Elete Ézerelmes Párja, mig közöttünk kevés ideig mulatozhaték, az igaz KEGYESSÉGNEK, és ezen tizta Kút-föböl Éármazni Éokott drága *Virtu-soknak*, és Mennyei ajándékoknak valóságos Eleven Képe.

A' kinek is immár régi fényes Uri *Familiájának*, ditséretesen folytatott világi egész életének, de kiváltképen példát ritkán található drága *Virtusainak* le-rajzolását tsak igen kevés linéákból álló keskeny határok közzé Ézorítani kéntelenittetem: mert ezeknek hófzás emlegetésekkel kárt tennék kétség kívül Tinéktek, nem kevésse nevelvén t. i. ezen *Kegyés Léleknek* el-költözésén való mostani keserves fájdalmaitokat.

Származott vala ezen *Kegyés Ur AÉfzony*, a' mint minnyájan tudgyátok, a' ÉomÉéd Magyar Hazában régi fényességgel tündöklő, és Éok nevezetes *Herásokkal* és *Heroinákkal* termékeny Rádai RÁDAI Uri *Familiákból*. A' mellynek-is régi fényességét és virágzását rövid *summában* foglalva ha Éemlélni kívánnyátok, tekintetek avagy tsak ez *Siralomnak* helyén fel-függefettett Éomo-

Éomorú *Chartáknak* homlokára, az holott-is ez keskeny *Linéák* közzé szorítatván, ahoz illendő *zín*ekkel le-rá-jzoltatott. Én pediglen még annál-is rövidebben csak éppen azt említem, (: azoknak kedvéért t. i. ha kik a' *Éomzéd Magyar Hazában virágzó Uri Familiákkal* nem annyira esmértefsek :) Hogy az XII. *Seculumnak* kezdete táján, *COLOMANNUS* Magyar Király idejében, költözött vala-bé az *Éomzéd Magyar Hazában Olof-Ország*nak *Apúlia* nevezetű Tartományából, abban az időben igen híres és sok nevezetes *Herofokkal* termékeny Tartományból, *RATOLD* nevezetű *Heros*: melly *RÁTOLD*tól származott a' XII. *Seculumnak* vége felé *II-dik RÁTOLD*, *Fejér-könek* és *Bárkánynak* Földes Ura, és *III-dik BELA* Királynak egyik ferény *Hádí Vezére*: a' kitől-is vette nek őztán eredetet a' *Éomzéd Magyar Hazában* sokaig virágzó *RÁDAI* és *HÁSZNOSI fényes Uri Familiák*: világosan neveztetvén ezek a' régi *Levelekben de Gene-re Ratold*, avagy *RÁTOLD* Nemzettségéből származott *Uri Familiáknak*. Az *HÁSZNOSI Familiában* tündökölnek vala kiváltképpen a' *XIV. Seculumban*, *CAROLUS ROBERTUS*, *SIGMOND*, és *MÁRIA* Magyar Királyoknak idejekben *HÁSZNOSI DOMOKOS*, és *HÁSZNOSI JÁNOS*, az *első Nemes Magyar Ország*nak fényes méltósággal tündöklő *Palatinusa*, a' másik *Judex Curiae Regiae*, avagy *Ország Birája*. A' *RÁDAI Familiában* pedig virágzik vala nevezetesen a' *XIII. Seculumban* *RÁDAI BALÁS*: kitől származtanak őztán a' *XIV. XV. XVI. Seculumokban* *RÁDAI JAKAB*, ennek Fia ismét *RÁDAI BALÁS*, ennek Fia *RÁDAI GERGELY*, ennek Fia *RÁDAI BÁLINT*, ennek Fia *RÁDAI ISTVÁN*. Kik között-is *II-dik BALÁS MIHÁLY* Fiának Unokája ezen mi Erdélyi Hazánkban költözvén által, azt tselekedte hogy a'

RÁDAI

RÁDAI Uri *Familia* itten virágzó, vagy virágzott SZALÁNTZI, BARTSAI, TÖRÖK, Nagy Váradi HORVÁT, és más Uri *Familiákkal*-is Leány Ágon fozos vérséggel egyben köttettség. De hogy vizűza térjek az *Utolsó*ra, RÁDAI ISTVÁNNAK im ezen *Három* jeles Fiai valának u. m. RÁDAI GÁSPÁR, kiről mindgyárt ismét szólok. *Második* Fia RÁDAI MÁTÉ, *Vice Judex Curiae*, avagy Ország Vice-Birája, és N. *Posony* Vár-megyében *Devény* Várának Fő Kapitányja: a' ki-is amaz híres *Baboltsa* várát abban az időben főrnnyen dühösködő Török Fél Hóldnak ártalmas sugáraitól, avagy kemény ostromlásától, *Forti et infracto Anima*, a' mint fellöle iratik, erős és győzhetetlen bátor fível fzerentséfen meg tartván, és egyéb jeles *Meritumokkal*-is tündökölvén, azt tselekedte, hogy az RÁDAI Uri *Familiá*-nak UNIKORNISSAL ékes Tzimere újjabb GALAMB Tzimerrel-is meg-ékesítették, a' mint hogy ezzel mind e' mái napiglan-is fényesen ékeskedik. ISTVÁNNAK *Harmadik* Fia vala RÁDAI PÁL, ki-is ezen mi Erdélyi Hazánkban költözven által, MÁTYÁS Fia által Nagy Attya volt DÁVIDNAK, *Fogaras* Várának ditséretes *Commendánsának*. De hogy vizűza térjek immár ezen Testvérek között az *Elsőre*, RÁDAI GÁSPÁRNAK Fia vala a' közelebb elfolyt XII *Seculum*ban RÁDAI ANDRÁS, ennek Fia ismét RÁDAI GÁSPÁR, ennek Fia oztán RÁDAI PÁL, im ezen Kegyes Ur Álfzönynek áldott emlékezetü Édes Attya, minden ditséreten felyül tétetett, nagy Tudománnyal és nagy *Kegyességgel* egyaránt ékeskedő igen jeles Uri Férfiú. Á' kinek-is Édes Hazájához és Magyar Nemzetéhez való egyenes hívségét a' mint egy felől amaz híres *Szathmári Transactio*, fok *Regia Commissiok*, és egy néhány közönséges Ország Gyülé-

* * * * *

Gyűléseiben hasznoson folytatott Követségei nyilván bizonyítványok; ugy más felől Világ győző igaz Hitének és Mennyei tüzzel gerjedező buzgó Kegyeiségének örök-ké meg maradandó dicsőséges *Monumentum* a léfzen, több Világosságot érdemlő jeles Írásai között, amaz kisedet Könyvetske ugyan, de arany betűkre méltó Könyvetske, melly **LELKI HODOLÁSNAK** *Titulusa* alatt minnyájunk előtt esméretes: alkalmas Könyvetske bizonyára, hogy akár melly kö fívet is meg-lágyíthasson, és diadalmasan vívta vervén e' gonotban tetetett Világnak *Kegyeiséget* lövöldöző merges nyilait, a' Mennyei Felségnek kéz engedelmes-ségére voltaképen *meg-hodolathasson*. És ezen Kegyes Uri Férfiutól, és ennek Kegyes Elete Párjától, nem külömben régi fényességgel tündöklő Uri *Familiá*ból származott **KAJALI KLARA** Ur Asszonytól, származtanak tehát immár Mélt. *Rádai* **RÁDAI GÉDEON** Ur, a' homféd Magyar Hazának, és abban meg-telepedett Magyar Izraelnek különös drága Ajándékokkal tündöklő igen hasznos Ékes-sége: ismét Néhai Mélt. *Rádai* **RÁDAI PÁL** Ur, de a' ki Ifjúságának fíntén dél fímben rogyogó leg jobb idejében a' Bóldog örökké valóságra hirtelen által költötetett: az Leányi Renden pedig im'e' Szomorú Koporsóban zárattatott Kegyes Ur Asszony, Néhai Mélt. *Rádai* **RÁDAI ESTER** Asszony Ő Nagysága, a' kinek én mostan szomorú *Oratió*skámmal utolsó Tiszteiséget téftek.

Születtetett vala nevezetefen ezen Kegyes Ur Asszony az említett Kegyes Szüléktől a' homféd Magyar Hazában, **LOSONTZON**, e' mostan folyó *Seculum*nak **XVI-dik** Éftendejében, *fent* György Havának **XXIV-dik** Napján. Mihelyt pedig rengő böltsőjéből ki-kelhetet, leg ottan szépen ki-nyílni kezdett **Tavaszi Virág-fál**

módgyára a' Terméztől engedtetett és naponként a' Kegyelemtől jobban-is meg-erősítettett különös kellemetes Ajándékokkal mindeneknek tsudájára kedvesen illatozni kezdett. A' mellyeknek-is drága illattya naponként nevededő idejével együtt naponként nagyobbra nevededvén, és el-járván az egész Magyar Hazát nem csak, hanem ezen mi Erdélyi Hazánkban-is béhatván, azt tselekedte, hogy több Uri Iffiak között im ezen kefergő Mélt. Gróf Uri Férfiu-is, de akkor magát Arany időkkel méltán biztatható Kegyes Uri Férfiú, ezen Angyali Képnek zemlélésére sebes szarnyakkal sietett legyen. A' mellyet-is mihelyt meg-láthatott, és drága Ajándékjait közelebbről zemlélhette, a' *Kegyeféségnek Kegyeféséggel való titkos Sympathiáját*, és mint-egy *Magnesi erejét* nyilván érezvén, leg ottan ezen Kegyes Szüzet ennek Kegyes szüléitől Házasági Páros Életre ki-kérni kívánta. A' mint hogy végtére fel-tött szándékában zereintsésen-is gyözedelmeskedett: Páros életre lépven ezzel e' mostan folyo *Seculumnak XXXII. Éztendejében, szent I-ván Havának XXIV. Napján.* És óh melly igen áldott napok és kellemetes drága idők valának-is azok, a' mellyeket ezen Kegyes Pár, Két meg-egyező Szív egymáshoz hasonló egyenes indulattal gerjedező Társak, mindgyárt zöldellő Iffiúságoknak kezdetében kedvesen együtt tölthetnenek! Ugy annyira, hogy ha szintén ezen Kegyes Ur Afzonymnak Kegyes Férfjének Erdélyi Hazánkon kívül való akkori múlatozásának napjai némü-némüképen hasonlatosak vólnának-is amaz *ISTENT-gyöző Férfiúnak*, a' *Fákobnak* bújdosásának napjaihoz; vidám szível vólt mindazáltal a' fok vizontanságok között-is, ottan ottan örvendező ditsekedéssel ezt mondván mintegy amaz Paraditsomban ártatlanúl örvendező leg első Férfiúval együtt:

együtt: *Találtam magamhoz hasonló Tárfat.* (: I. Mos. 11.:)
Ha fíntén fok kedvetlenséget szenvedek-is, de csak ugyan találtam, bizonyára találtam magamhoz hasonló, és engemet hathatósan megvigasztalható Kegyes Tárfat! Meg is áldotta vala a' Mennyei UR ezen Kegyes Ur Afkzonymnak Páros Életét az Házassági tizta Elecnek X. drága Gyümöltseivel. A' kik között-is *Hetenugyan*, a' PÁL, DÁNIEL, LASZLO, GEDEON, BENIÁMIN, SIGMOND KRISTINA, réz fzerint zöldellő Ifiúságoknak kezdetében, réz fzerint kífsebb, vagy igen gyenge idejekben csak hamar el-enyézének, és idejénkoránt e' Világnak ISTENTelen Fráinak és Leányínak feregéből az Egekben örvendező Kegyes Lelkeknek Tárfaságokban által-költöztetének. De *Hárman*, JOSEF, ESTHER, és KLÁRA, a' Mennyei Felségnek különös kegyelmességéből életben vadnak, és erős bizodalmon, vagyon a' Mennyei Édes Atyának Jóságában, hogy Melt. Gróf Kesergő Édes Atyoknak *Consolatiojára*, és egyfersmind a' Közönséges Jóra továbbra-is életben maradnak, és minnyájunknak örvendező *Adplaususunk* között fokáig virágoznak.

Mitsoda drága *Virtusokkal* tündöklött légyen immár ezen Kegyes Ur Afkzony Szerelmes Férjének Házában, söt világi egéz életében, elégtelennek tartom én magamat azoknak illendő fínekkal való le-rajzolásará. Mindeneket rövid *summában* foglalok, ha azt mondom, hogy ezen Kegyes Ur Afkzony mindenkorom és minden dőlgainak folytatásában valóságos KEGYESSÉGGEL ékeskedett légyem. Ez a' KEGYESSÉG tselekedte ugyan is azt, hogy ISTENTől ő melléje rendeltetett fzerelmes Férjét épen különös nagy buzgó indulattal fzerette, és olyan meg-égyező Páros életet tartott véle, a' mellynek én ugyan ezen má Erdélyi Hazánkban párját alig talál-

találhattam. Tűdgyátok minnyájan, valakik Páros É-
letre léptetek, és az Añznyi Rend körül a'hoz illen-
dő *Experientiát* ferezhettetek, melly különös *Prudentia*,
nagy Böltsétség kívántatsék a' Férfiakban, hogy tsen-
des és vidám jó Házasági életet tarthassanak. Azt mon-
dotta vala régentén az Öreg *Cato*, és bizony úgy tet-
tzik, helyesen-is ítélt: *Majorem esse laudem Boni Ma-*
riti, quam Boni Senatoris. Hogy sokkal nagyobb ditséretet
érdemel egy jó Férfú a' maga Házában, mintsem egy jó Ta-
náts-Ur az Ország Házában. De tekintvén én ezen Ur
Añznyinak éppen különös nagy *Kegyességére*, kéntelen-
nítettém *detrabalni* mintegy ennek Kegyes Férfjének
méltó ditséretéből. Mert ha azt kérditek, mi az oka,
hogy olyan ritka és példát alig található drága Páros
Életet tartott ez maga Kedvesével, annyira kereste ennek
kedvét, és tsak leg kisebb kedvetlenséget-is méfzte ki-
vánt tiltani ő tőle? *In promptu causa est:* könnyü ennek
okát adni: mivelhogy ez ő hozzája épen hasonló nagy
KEGYESSÉGGel tündöklék vala. De a' KEGYESSÉG tse-
lekedte azt, hogy ezen Kegyes Ur Añzny Páros Éle-
tének ISTENTől nyert drága Zálagjait-is, maga Kedves
Gyermekeit, olly böltsen, okosan, kegyesen nevelte,
mingyárt Tsetsemő gyengeségektől-fogván az URnak
útaiban való áthatatos járásra szoktatni, és mindenek-
nek felette ISTEN' Ditsőségére kézfíteni kívánta: úgy
annyira hogy a' mint fokzor hallottam, még Életeket-is
ezeknek, a' mellyhez egyéb aránt az fegény Édes A-
nyák annyira ragafzkodnak. nem más *Conditio*val kíván-
ta, hanem hogy ezek ISTEN Ditsőségére fenteltetett
valóságos Kegyelemnek Edényei lehessenek. A' KE-
GYESSÉGG tselekedte továbba azt, hogy ezen Kegyes
Ur Añzny az fent Irásban meg-ditsértetett *Bölts és*

Okos

Okos *Azfény*-állatoknak példájok szerint egyfersmind te-
 rény és szorgalmatos Gazd'azfényossággal-is ékeskedni ki-
 vánt legyen: hasonló lévén az ollyaten gazdag kereske-
 dő Hajokhoz; mellyek a' fél-vezes tengernek kemé-
 nyen ostromló hajjai között-is hasznos és kellemetes
 nyereséget hajtani meg-nem fűnnek. De ez a' KE-
 GYESSÉG tselekedte azt, hogy ezen Kegyes Ur-Azfény
 maga Kegyes Jóságának és könyörölő indulattyának drá-
 ga gyümölteit közönségesen mindenekre-is, de kivált-
 képen az ISTEN Házára, abban a' Profétákra, azoknak
 Fiaira, és sok szegény *Ecclesiákra* gazdagon ki-terjesztet-
 te legyen: úgy annyira; hogy tekintvén Kegyes Anyai
 indulattyára, Magyar Izraeliinkben egy valóságos jó
 Anyának elenyézését minnyájan mostan keservesen írat-
 hásuk. Tudgyátok ennek felette Sz. H. (: sőt ebben
 immár magára e' gonofzban tetettetett Világra-is bát-
 ran *Provocat*hatok, :) tudgyátok, mondom, ezen Ke-
 gyes Ur Azfénynek mindenütt és mindenkoron min-
 den fin-mutatás nélkül való bátor KEGYESSÉGÉT,
 Mennyei tüzzelgerjedező búzgoságát, e' Világnak meg-
 vezett fokásától, minden utálatos büntől, fertelmesség-
 től, álnok tsalárdságtól, mintegy természet-szerint való
 idegenkedését, és a' KEGYESSÉGNEK tizta kút-fejé-
 ből származni fokott sok egyéb *Virtusait*, és ritka Ke-
 gyelem-béli Ajándékjait.

Illyen drága *Virtusokkal* tündökölvén ezen Kegyes
 Ur-Azfény, kitsoda ne fájnána tehát a' mi különös
 szeretetünknek ölelgető karjai közzül mostan immár illy
 nagy hirtelenséggel való el-költözését. De nem vala
 méltó arra e' gonofzban tetettetett Világ, hogy illyen
 Kegyes Léleknek sokáig szállást engedhesen. Mellyre-
 nézve tettzet-is a' Mennyei Felségnek ezen Kegyes

❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

ket az igaz Hitnek és *Kegyességnek* vidám Tóllaiból füzött fárnyakkal ez alaton Földről idejénkoránt a' *Kegyességnek* örökös szállására által költöztetni. A' mint hogy végképen el-is költözék ez immár mi közzülünk e' mostan folyo MDCCLXIV. Eztendőnek mindgyárt leg első Napjának leg első Orájakor, igen szép tsendefen: fok terhes nyavalyáinak egymást nyomban követő sűrű ostromlásai között-is igaz Hitből származott buzgó Könyörgéseivel zörgetvén züntelenül a' *Kegyelemnek* ajtaján és végtére le-hajtván mintegy fejét az ő Édes Idvezítőjének ölében, és ottan tsendefen el-nyúgodván: melly *Euthanasia*, avagy Tsendes Halálnak módgya, a' mint leg utolsó, úgy igen kellemetes gyümöltse fokott lenni e' földi életben a' *Kegyességnek*: Világi Életének tsak fél *Seculumot*-is bé-nem tölthető XLVIII. Páros Életének pedig fíntén az előtt VI. Hónappokkal és VI. Nappokkal kezdődött XXXII. Eztendejében.

Oda érkezővén ekképen, hogy *Kegyés Társádnak* vég-ső el-költözéséről emlékezzem: mit mondgyak immár Tenéked szomorú vastag gyászban öltözött, és sívednek vastag gyászát soha többé le-sem vetkezhető Mélt. Gróf Nagy Uri Férfiú, énnékem örök háládatosságot érdemlő jó *Patronusom!* Szomorú dolog! mennél ritkább Páros Élettel áldott vala-meg tégedet a' *Mennyei Felség*, annál inkább nem lehet mostan énnékem hathatos balsamom olajot találnom a' Te *Szívednek* érzékeny se-beinek meg-enyhítésére. Rövid summában alig láttam én szebb *descriptioját* a' jó Házassági Életnek, mint a' mellyel le-írja, *Cor: Tacitus* az ő Ipjának és Napájának Házassági életüket: *Vixerunt mirâ Concordiâ, per mutuan charitatem, et invicem se ante ponendo: Tsudálatos egyes-ségben éltenek, u. m. egymást hasonló indulattal szeretvén, és egyik*

egyik a' másikat magánál fellyebb betsülven. Ritka Házaság az Illyen. De a' Ti Házaságtokról-is akárki elmondhattya: *Vixistis mirâ Concordiâ*. Eppen tsudálkodásra méltó nagy egyességben éltetek együtt, minthaugyan mint egy Szív, egy Lélek, egy indulat lakozott volna Ti bennetek. De oh űzomoru fájdalom! Mostan immár vége vagyon ezen kedves, és sok *Seculum*oknak elforgások alatt-is példát alig található drága Páros Életnek. Nem-is fáraztom azért hazontalan magamat, hogy el-tiltsalak Tégedet az siránkozástól. Hanem tsak épen azt mondom a' bölts *Seneca*val: *Fluant lachrymae, sed eadem et desinant: trahantur ex imo pectore gemitus, sed iidem et finiantur*: Follyanak könyvhullatásoknak patakjai a' Te fremeidből, de azok oztán fűnnyenek-is meg: botsásfs keserves sohajtások a' Te Szívedből, de azoknak oztán vége-is légyen. Vége légyen, mondom: mert hogy igazán meg-vallyam, maga-is a' Mennyei Felség annál inkább meg-kivánnya ezt Te tölled, mennél nagyobb Kegyelemre méltóztatott Tégedet. De kiváltképpen meg-kivánnya ezt Te töled a' maga Ditsőségére és a' közönséges Jóra nézve: hogy továbbra-is bátor fízvel és vidám elmével folytathatsz nagy méltóságu Hivatalaidat *publicum*nak hasznára, és az ő válaftott Izraelének különös *Consulatio*jára. A' mellyre-is a' Te nálad le-tézetett Kegyelemnek kettős mértékének hathatos munkálkodása tégyen alkalmatofsá Tégedet!

De Tinéktek-is illő lézen meg-fűnni immár a' felettébb való kesergéftől ezen Kegyes Ur Aűzonymnak a' Mennyei Felségnek kegyelmességéből minnyájunknak vigasztalásunkra maga urán életben hagyatott Kedvesei: Mélt. Gróf Egyetlen egy JOSEFje! Mélt. Gróf Kedves Leányai! Söt hogy Titeket-is egyfersmind említselek;
Mélt,

Mélt. Kedves Testvére! Több Szerető Attyafiai, minden Szerelmesei, Jó-akarói, és valakik ezen Kegyes Léleknek tőlünk való el-repülését véllem együtt keservefen sajnállyátok! Illő lézen, mondom, hogy Ti-is minnyájan a' Mennyei URnak bölts tettzésén és szent akaratyán tsendes elmével meg-nyúgodgyatok. Annyival is inkább, mert tudgyátok ezen Kegyes Léleknek mostan immár a' Mennyei Sionnak fényes várában való múlatozásá, az holott-is jövendőben ötet, haaz ö példáját követitek, a' több Kegyes Lelkeknek örvendező Társaságokban minden kétség kívül fel-találhattyátok.

Véget vetnék immár eddig elfolyt tsekély *Oratio*s-kámnak Sz. H. De a' *Kegyesség*nek egyik nevezetes tulajdonsága lévén hogy az mindenkoron másokhoz-is buzgó szeretettel gerjedezen; én réám bizta imé ezen Kegyes Ur *Azfony*, hogy az ö Szíves kívánságait-is Végső Bútsuzásában rövideden kiöntsem Ti előttetek: a' mellyre-is azért nem különben légyetek egy kevésfényfigyelmetesek.

1. Leg elsöben-is pedig Te hozád fordúl a' Te^mNéhai Kegyes Társád Mélt. *Imper.* Gróf Széki TELEKI LÁSZLO Ur, fellyebb említett fényes *Titulusokkal* ékeskedő, de mostan Kegyes Társádnak el-válásán elfelejtetherlenül kesergő Nagy Uri Férfiú! Jól tudgya imé a' Te Kegyes Társád, és egyenes indulattal meg-is esméri azt, hogy annak a' ritka és példát alig található tsendes Páros Életnek, mellyet szintén XXXII. *Ez*réndöknek el-folyások alatt Te veled tartott, az *ISTENI* Kegyelmeség után a' Te Kegyes indulatod és mintegy veled született Természeti Jóságod volt leg főbb oka és fundamentoma. Háládó szívvel köszönvén azért mostan-is útollyára ezen Te nagy *Kegyesség*edet, felidő
jóságod

jóságodat, áthatatos titka kerelmédet, és azon Te kedvező indulatodat, melly tekint csak leg kisebb kedvetlenségtől is nagy szorgalmatossággal őrizted Ötet; mindenkoron, és leg közelebb hózzás időkig tartó terhes nyavalyában is ő körülötte való hív dajkálkodásodat; azt kívánnyá imé Teneked: hogy amaz szelid Bárány, amaz könyörülő Fő Pap, az Idvezítő JÉ'SUS, tekintsen könyörülő szemekkel Te reád: minden Emberi reménség felett Mennyei vigasztalásainak balsamom olajjával enyhíttse a' Te szenvednek terhes fájdalmait: vigasztalásodra meg-hagyatott Kedveseidnek virágzó állapottyok által pótollyaki mostani siralmaidat: a' *Kegyességet* ostromlani szokott irigy Nyelveknek mérges nyilait, és minden egyéb veszedelmeket megfektetiltson Te tölled: ISTEN Ditsőségre és a' közönséges Jóra szélező minden dőlgaiddnak zerentsés elő-meneteleivel szeressen Tégedet: végezetre pedig oztán költöztesse fel Tégedet is ez alaton Földről a' *Kegyességnek* tulajdon helyére, a' több *Kegyés* Lelkeknek örvendő Társaságokban, az hová ő immár VII szerelmeivel egyben a' *Kegyesség*ből füzött vidám szárnyakkal felrepült Te előtted.

2. Mennél nagyobb indulattal gerjedez vala mindenkoron Ti hozzátok ezen *Kegyés Lélek*, annál nagyobb indulattal állit-meg imé mostan utólyára is Titeket ezen *Kegyés Ur Áhkonynak*, mint Edes Anyának, el-hagyatott Kedvesei, és igen Feltő Kintsei: Mélt *Imperialis Gróf és Camerarius Anticus Széki TELEKI JOSÉF* Ur, minnyájunknak szeretetét, és a' *Publicum*nak is, ha tudgya betsülni a'

Q

Tudo

* * * * *

Tudományt, és Böltségséget, különös *Adplausus*át
érdemlő ritka Uri Férfú! És hogy egyzersmind
meg-föllírta a' Te Szerelmes Párod-at is, és Ti
töletek hármazott egyetlen egy Kedves Unokátská-
ját Mélt. Gróf Király-falvi ROTH JOHANNA jeles
Ur Afzöny és Méltos. Gróf Széki TELEKI JOHAN-
NA Kedves Kis-afzönyka! Ismét Méltos. Gróf Széki
TELEKI ESTER Kegyes Ur-Afzöny, a' kinek imé
rávol létedben-is könnyen képzelheti mostani fíralma-
idat, és a' Keserűségnek fűsti miatt jobban is meg-
homájosodott homoru napjaidot! És ennek Élete
Hiv Párja, ő nékie kedvét kereső engedelmes Veje,
Méltos. Gróf és *Camerarius Aulicus* TOROTZKAI
SIGMOND Ur! Ismét Méltos. Gróf Széki TELEKI
KLÁRA, vidám napokat érdemlő, de mostan to-
morú Árvaságnak vastag gyászában öltözött Ked-
ves Kis-afzöny! Oh, melly igen sajnálva rézen-le
egy felől Titeket, az ő Anyai vigyázásának
kedvező öléből! De tsak ugyan tekintvén más
felől a' Ti kegyes neveléstekre mellyet nyilván
meg-fentelt az Ur, erős bizadalommal hágy-el Ti-
teket. A' minthogy ezen erős bizadalommal le-
borúl imé a' Kegyelemnek Széki előtt, mellyhez
mostan közelebb járúlhatott, és ilyen áldást mond
Édes Anyai indulattal mind egyen egyen Ti reá-
tok: hogy amaz Mennyei Ur, ki a' maga Válasz-
tottinak *Kegyessége*kben leg inkább gyönyörködik,
minden földi áldások felett a' maga drága Kegyel-
meivel ruházzon-fel Titeket, hogy az Embereknek
meg-vezett erköltsök között-is ki-tettrő példás *Ke-
gyességgel*, ISTENI félelemmel, és szent étellel ál-
hatatosan tündökölhessetek: légyen a' JOSEF világi
élet-

Életére nézve is, mint a' forrás mellé plántáltató; Ter-
mő-ög, és az ő Attyáinak áldásai legyenek mind örökké az ő
Fején, mint az ő Attyafiai közül kiválasztatottnak fején: lé-
gyenek ennek Házában a' JOHANNÁK magok Nevek-
nek tulajdon ereje szerint valójában *Gratiosák*, avagy IS-
TEN és Emberek előtt egyaránt *Kedvesek*: nyújtsa-ki a'
Mennyei Király maga Irgalmasságának *Arany Vekfőjét*,
sőt nyújtsa-ki a' maga Orvosló kezét is a' kelid ES-
TERRE, és szerelmes Férfjével egyben vidámabb és fé-
nyesebb napoknak emléklésére méltoztassa őtet: a' Ked-
ves KLÁRA *Tisztá Kegyeséggel*, és a' külső Ékéség mel-
lett Mennyei ajándékokkal továbbra is kedvesen illatoz-
zék: egy fővel, légyetek mind egyen egyen Áldottak az
URtól, míg nem végezetre fel-költöztetek Ti is az Egek-
ben örvendő Kegyes Lelkeknek seregében, az holott-
is oltán ő véle együtt mind örökké vég nélkül örven-
dezhesetek.

Házassó Magyar Fejedelmek Között
Szekelyudvarhely

3. Ezen Kegyes Ur-Afzónynak Egyetlen egy Ked-
ves Testvére, de a' kit ő sok Testvéreknek hámos sere-
généi is fellyebb bertsült vala, és azért mindenkoron külö-
nös tisztelettel és indulattal is szeretett, Mélt. Rádai RÁ-
DAI GÉDEON Ur, nagy Tudománnyal és nagy *Kegyes-
séggel* egy-aránt tündöklő Uri Férfi! És ennek Élete Ke-
gyes Párja, Mélt. SZENTPÉTERI KATA Afzóny!
és ezeknek egyetlen egy Kedvese, Mélt. Rádai RÁDAI
GÉDEON Ur, a' homkéd Házában bújdosó Magyar
Izraelnek lépen zöldelleni kezdett Ékésége és igen nagy
Reménsége! Háládó hível közönvén ímé mostan immár
utóllýára is azon Ti kelid Jóságtokat, és nagy *Kegyes-
ségetek*, melly szerint az ő buzgó szerelmének, és Ti
hozzátok való különös nagy indulattyának mind ez ide-
jiglen

Őglen hasonló nagy indulattal és buzgó szeretettel meg-
 felelni kívántatok, igaz Atyafiúi indulattal azt kívánnyá
 Tinéktek: hogy amaz Menyeyi UR, ki szereti az ő
 Választott Híveinek *Kegyességeket*, adgya-meg gazdag ju-
 talmát a' Ti *Kegyességekteknek*-is, mellynek e' Világi Élet-
 re nézve-is drága ígéretei vadnak: légyen továbbra-is a'
 nagyobbik GÉDEON nem csak, hanem a' kisebb GÉ-
 DÉON-is az Ur jobb Kezének választott erős Férfia, ki
 által nagy dolgokat tselekedgyék az Ur az ő Választott
 Izraelének vigasztalására: de kíváltképen végezetre oltán
 adgya-meg Tinéktek a' *Kegyességnek* amaz leg drágább
 jutalmát is, a' *Kegyességeknek* Menyeyi hajlékokban
 való bemenetelt, az holott-is mennél nagyobb ostrom-
 láfokat szenvedett a' *Kegyesség* e' világon, annak győ-
 zedelmi Pálmája annál dicsőségesebb légyen.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

4. Ezen *Kegyességeknek* Ur-Afzónynak áldott emlékezetű
 Édes Attyának Kedves Testvérétől, Néhai Rádai RÁ-
 DAI ILONA Ur-Afzónytól, Néhai THUSSAI GYÖRGY
 Ur Élete Párjától, Három Leányai által házalmazott min-
 den Kedves Attyafiai! Sőt ezen Leányok között Kettő-
 nek életben maradt *Kegyességeknek* Férjei, FÁJI ISTVÁN,
 és FÁJI SÁMUEL Urak, u. m. a' kiket egyfersmind
 Kedves Attyafiaiinak-is esmér vala! De közönségesen-is
 Néhai Idős Rádai RÁDAI ILONA Ur-Afzónytól ház-
 mazott minden igaz Attyafiai! Nevezetesen pedig azok
 között Néhai DARVAS JÁNOS, és DARVAS GÁBOR
 Uraknak életben hagyatott Kedvesei! Ugy életben lévő
Consiliarius DARVAS JO'SEF, és DARVAS FERENTZ
 Urak, és ezeknek szerelmesei! Nem különbenezen Ke-
 gyességeknek Ur-Afzónynak igen Kedves Attyafiai, Fels. Ma-
 gyar Udvari *Cancellarián* lévő *Consiliarius* TÖRÖK JO-
 'SEF

SEF Ur! Ennek szerelmes Párja, és több Kedvesei! Sőt közönségesen valakik ezen Kegyes Ur-Azfénynek Nemes Magyar-Országban virágzó RÁDAI, VAJI, FÁJI, DARVAS, BARTZAI, és ezen mi Erdélyi Hazánkban fénylő HORVÁT, BARTSAI, és más Uri *Familiákban* is igaz Attyafiai valátok! Egyben foglal mind egyen egyen ezen Kegyes Ur-Azfény Titeket, mivelhogy Ti is minnyájan ötet meg-egyező ízével és nagy indulattal szerettétek, és közönnvén eddig való Kegyes Jóságokat, azt kívánnya Tinéktek: hogy a' Mennyei Felség, kinek kezében vagon az Áldás és az Ostor, minden kellemetes jó áldásaival bőv mértékben koronázzon-meg Titeket, és ellenben minden veszélyt megfesse tiltson-el Ti tölletek, és fordítsa azt inkább a' Ti gyűlölöitekenek nyakokban: végezetre pedig ostan amaz ő leg nagyobb áldására-is méltoztatson Titeket, u. m. a' *Kegyes-ségnek* tulajdon helyére, a' Mennyei Sionnak fényes városában való örvendetes bé-menetelre.

5. A° Kegyes-ségen fundáltatott szoros köteletségének tártya ezen Kegyes Ur-Azfény, hogy Titeket-is meg-fóllitson immár, valakik Mélt. Gróf kesergő Férjének Kedves Attyafiai vadtok! Leg elsőben-is pedig ezek között Titeket fóllit-meg, mint említett Kegyes Férjének leg közelebb való Attyafiait: Mélt. *Imperialis* Gróf és *Cammerarius* Széki TELEKI KÁROLY Ur, Nemes Belső főlnök Vár-megyének ditséretesen kormányozó Fő Is-pánnya! És ennek Testvére Mélt. Gróf Széki TELEKI JULIA jeles Kis-Azfény! Ismét Mélt. *Imperialis* Gróf Széki TELEKI SÁMUEL ritka Tudományu és nagy *Experientiájú* Iffú Ur! Ismét Mélt. *Imperialis* Gróf Széki TELEKI LAJOS, DOMOKOS, SAMUEL, és MIHÁLY

❁❁❁ ❁❁❁

nagy reménségü négy Testvér Urfiak! és ezeknek Testvérei, Mélt. Gróf Széki TELEKI JULIA, BORBÁRA, KATA, és ESTER joles Kis-Azónok! Ismét Kegyes Férjének Testvérétől származott Mélt. Vargyasi DANIÉL MIHÁLY Ur! és Néhai Mélt. Vargyasi DÁNIEL SÁNDOR Urnakkét Kiseded Arvai! Az URnak különös Kegyelmeségében ajáll imé mind egyen egyen Titeket ezen Kegyes Ur-Azón, és azt kívánnya Tinékrek, Mélt. Uri Szüléiteknek, és valakik Ti hozátok tartoznak: hogy ez a' Mennyei Ur a' Termézetnek és a' Kegyelemnek minden szükséges ajándékaival ékefittsenfel továbbra-is Titeket; e' világi életnek sok fájdalommal ostromló habjai között engedgyen vidám és tsendes életet Tinéktek: végezetre pedig oztán amaz hathatalan örökké-valóságnak tsendes rév-partyára is szerentséfen régyen által Titeket, a' mikoron-is a' Kegyeségnek örökké meg-maradandó háznát vidámon szemléhetitek.

6. De közönségesen is meg-emlékezik Ti róllatok ezen Kegyes Ur Azón, valakik Mélt. Gróf kesergő Férjének a' nagy TELEKI Házban mind két Ágon több felető Kedves Attyafiai is vadatok! Sőt meg-emlékezik minnyájan Ti róllatok is, valakik Kegyes Férjének a' Nagy BETHLEN, KEMÉNY, BÁNFL, és más Uri *Familiák*-ban is, mind a' két Magyar Hazában, igaz Attyafiai nem csak, hanem igaz Jó akarói is vadatok! Mind-ezek között pedig illendőnek tartya, hogy különösön is meg-föllittson Titeket: Mélt. Gróf Vajai VAJI KATA Azón, Néhai Mélt. *Imper.* Gróf. Széki TELEKI PÁL Urnak Kegyes Özvegye, mind ő nékie, mind szerelmes Férjének Édes Anyja helyet lévő igen kedves Attyafia!

ha! Mélt. Gróf Vajai VAJI BORBÁRA Afzony, Né-
fiai Mélt. Imper. Gróf Széki TELEKI JANOS Urnak
nagy Kegyeiségü Özvegye! és ezeknek szerelmes Ked-
vefeik! u. m. a' kikkel az igaz Vérségnek arany lántzá-
val-is egyfzersmind szorosán egyben kötötett vala. Is-
mét Mélt. Gróf *Statusum Praesidens, Status* és Erdélyi *Gubernialis Actualis Intimus Consiliarius* Gyalakuti LÁZÁR JÁ-
NOS Ur, mint Kegyes Férjével a' *Publicumra* és az IS-
TEN Házára-is együtt vigyázó Nagy Uri Férfiu! és e-
zen Nagy Uri Férfiunak életben maradott két Kedvefeik,
kik egyfzersmind szerelmes Férjének igen Kedves
Attyafiai-is vadtok! Ismét különös Kedves Jóakarói:
Mélt. Gróf és *Gubernialis Consiliarius* Bethleni BETHLEN
IMRE Ur! Mélt. Gróf Hidvégi NEMES KLÁRA Af-
zony, Néhai Mélt. Gróf Bethleni BETHLEN SÁMU-
EL Urnak Kegyes Özvegye! és Mélt. Gróf Czegei
VAS KATA Afzony, (: egyfzersmind a' VAJI Ágon
Kedves Attyafia-is :) Mélt. Gróf és *Tabulae Adfessor* Nagy
Ertsei TOLDALAGI LÁSZLO Urnak Élete Kegyes
Társa! a' kiknek-is épen különös szerelmeteket tapasztal-
talhatta, és azért Ti véletek különös nyájas és vidám
társaságot-is tartott vala. Közönvén imé mostan im-
már úttóllyára én általam-is, mind egyen egyen Tinék-
tek ö hozzája és Szerelmes Férjéhez mind eddig mú-
tatott Kereztényi Jóságtokat, és annak drága gyümöl-
tseit, kíván Tinétek e' világi életben ugyan tsendes
múlatozáft: nem szomorú napoknak, hanem az Ur jó
kedvének áldott Ezentendeinek szemlélését: de kiváltké-
pen végezetre oztán kíván a' *Kegyeiségnek* tulajdon
helyére-is bóldog által menetelt, az holott-is mind ö-
rökké vég-nélkül vidáman örvendezhesetek.

7. Továbbá ezen Kegyes Ur Afzonnak mind
a' két

a' két Magyar Hazában minden más Jóakaróis, jó Baráti, jó Szomszédgyai, jó Esmérői! az ISTEN Házának válaftott Szólgái, a' Profeta-fiának Tanítói, kikhez különös *Kegyessége* szerint különös indulattyaát kívánnyá most is jelenteni! Uri Jóságainak eddig való hasznos Gondviselői! Sőt minnyajan, valakik eddig ő melléte, vagy ő érette hasznos szolgálátokat tettetek, szerény szólgái és szólgáló Leányi! forgalmatos Jobbágyai és Jobbágy afzónyai! Meg-emlékezvén imé fokott *Kegyessége* szerint minnyajan Ti rólatok-is, kíván Tinéktek e' Világi életben ugyan a' Ti forfotokhoz és Hivataltokhoz illendő minden fűkséges jokat és drága *Kegyelmeket*: végezetre pedig oztán kíván mind egyen egyen Tinéktek e' Világi életet ostromló sok fenvedések után örökké tartó Mennyei csendes nyúgodalmot-is

8. Végezetre minden rendent lévő Sz. H. valakik ezen *Kegyessége* Ur-Afzónynak Temetési Tisztességének napján illy szép sereggel meg-jelelni nem sajnállottátok! Tisztellyen-meg Titeket-is a' Mennyei Felsőg minden kívánatos és kellemetes Tisztességgel, azt kívánnyá Tinéktek. De kiváltképen tisztellyen-meg Titeket magával a' *Kegyessége*nek drága *Virtusával*, melly, a' mint tudgyátok, még ez életben-is igen hasznos *Kereskedés az elégséggel*. Végezetre pedig oztán tisztellyen-meg mind egyen egyen Titeket a' *Kegyességgel* szorosan egyben köttetett amaz leg nagyobb Tisztességgel-is, melly az Égekben az Örök életnek mindenkoron zöldellő hervadhatatlan Koronája lézen.

El-végezvén ekképen ezen *Kegyessége* Ur-Afzónynak Utolsó Bútsuzását-is, a' mi engemet illet, nem tartoztatlak tovább immár Titeket Sz. H. Hanem csak éppen

Tégs-

Tégedet tartóztatlak még egy kevésé Kegyes Társádnak el-válásán elfelejthetetlenül Kesergő Mélt. Gróf Nagy Uri Férfiú! mert valamit el-múlattam vala, mellyről a' Te Kegyes Társádnak végső Bútsuzásában kell vala még emlékezmem. Ugy tudom, ezen Te Kegyes Társádnak érdemlett Tiszttségére, ámbár a' nagy Keserűségnek miatta rezkető pennával és el-bádogyadott elmével, igen szép Verseket készítettél. Irasdad-fel annakokáért immár ezen Verseket, ha úgy tetszik, nem tsak Kö Táblára, hanem, Atzél, Gyémant, vagy ennél is keményebb Tablákra, örökké meg-maradandó betűkkel: mert meg-érdemli ezt Tölce a' Te Kegyes Társád. Tégyed fel tört zándékok szerint ezen Verseknél utánna a' régi *Roma* Kesergő Férfiaknak im ez homorú *Inscriptio*jokat: **LUGENS MARITUS CONJUGI BENE MERENTI POSUIT: A' Kesergő Férfiú ezt Tölce meg-érdemlett Társának Tiszttségére kentette.** Tsak eper erre az egyre kér még Tégedet a' Te Néhai Kegyes Társád, kinek ez előtt-is mindenekben kedvét tellyesíteni kívántad: szabad legyen ő nékie-is, bár tsak a' Táblának vége felé vagy annak valamellyik oldalára, ezen Pár Versetskét fel-irattatni, újjabban is a' közönséges Jóra tzelozó buzgó kívánságának jelentésére: ezen Pár Versetskét, mondom, melly régentén *Roma* Várofsában egy Férfjét herető Akhonyi állatnak Temető Kővén olvastatik vala:

Immatura obiit, sed Tu diuturnior Amos

Vive meos Coniunx optime! vive Tuos:

Hirtelen imé el-enyestem én, de Te Kerelmes Férfjem! töltésed-ké a' Te magad Eftendejidet, de töltésed ké én helyettem

R

az én

ez én *Éktendeimet*-is, mellyekkel t. i. rend szerint tö-
vább élhettem volna e' Világon. A' mellyet bizony,
ha szintén fel nem irattz-is, mi avagy csak akaratom
ellen-is, valakik a' *Publicumot* szerettyük minnyájan
ezt szívünk szerint óhajtyuk, és nagy bizo-
dalommal kérjük és várjuk-is a' Mennyei Felségtől.

E L - M O N D Á M.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

ÖRÖKKÉ ÉLŐ ÉS AZ HALÁL PORÁN FELJÜL ÁLLO
G O E L.

Avagy

A' Halandóságnek és Romlandóságnek sokféle ter-
hei közzül *ISTENÉnek* látását ohajtó és a' *FEL-TÁMADÁS*
által örök életre meg-újulását váró *JOBNAK* az örökké
élő *GOEL UR JÉ'SUS KRISTUSban* vetett

B I Z O D A L M A R O L

Rövid Halotti *TANITÁS.*

Mellyet

Amaz áldott emlékezetű, igaz Hittel, élő Reménységgel
ékeskedő Méltóságos Gróf

R Á D A I E S T E R

UR A'zónynak,

A' Mélt. Romai Sz. Birodalombéli Gróf Széki

T E L E K I L Á S Z L O

U R N A K,

A' KIRÁLYI FELSÉG, Hazáját Szerető, hasznos ta-
nátsu, Tanáts Ur Hívének, Arany Koltos Komornyk-
jának, és Fő Pohárnokjának, az Erdélyi Reformáta Ek-
kléziák és Oskolák Fő Kurátoroknak, Szerelmes Házas-
Társának, Világi Élete kedves Párjának, el-romlott
Teste el-takarításának alkalmatosságával a' *GERNYE-
SZEGI TEMPLOMBAN* meg-keferegett Szível el-mon-
dott Sz. Iván Havának XVII. Napján *MDCCLXIV-dik* élt.

Felső Tsernátoni

B O D P É T E E

1. Kor. XV. 13. 19.

Ha a' Halottaknak FEL-TÁMADÁSOK nintsen, a' KRIS-TUS-is nem támadott-fel. De a' KRISTUS fel-támadott az halálból és azoknak a' kik el-aluttak lett első Sengéjek.

Fil. III. 21.

A' KRISTUS el-változtatja a' mi alázatos Testünket, hogy hasonlatos legyen az ő dicsőült Testéhez amaz ő hatalmas ere-je szerint; mellynek általa mindenket az ő birodalma alá-is vethet.

Seneca.

Mors, quam pertimescimus ac recusamus, interimit vi-tam, non eripit. Veniet iterum, qui nos in luce reponat di-es; aequo animo debet rediturus exire. Observa orbem re-rum in se remeantium. Aestas abiit, sed alter illam annus adducit; hyems occidit, referent illam sui menses. Solem nox obruit, sed ipsam statim dies abiget.

Tanításra elolvasott Sz. Irásbéli Helly.

Jób. XIX: 25. 26. 27.

*En bizonyára jól tudom, hogy az én Megváltóm él és
hogy az Utolsó a' por felül áll.*

Zeretik, Szeretik az emberek hogy hol-
tok után jó emlékezetek fen maradjon a'
következendő népnél; de arra nem igen
nagyára tartanak gondot, hogy jó emlé-
kezetre méltó dolgokat tselekedjenek. Holott ha jó és
nagy dolgokat tselekednének, úgy önként bé-telnék ki-
vánságok; fen maradna jó emlékezetek. Mert a' bölts
Salamon azt mondja Péld. X: 7. *Az igaznak emlékezete ál-
dott, a' ki a' törvényes termézfettel-is megegyező egyenes-
séget szereti, követi, szép hirt nevet szerez az. De az
hamisának, törvénytelen gonofságot követőknek nevek
meg-rothatt, olyan mint a' vezett bűdös dög, melyet*

a' ki lát ifonyodik tőlle és útal, olyan mint az Akán halma az 'Akor völgyében, a' mellyből minden kö azt kiáltja: Ez az ember Izraelnek háborítója volt, maga különös hafnát kereste az Izraelnek romlásával, ellop-ta az URnak fenteketett arany vezűt, pénzt, köt-tőt; azért az ő emlékezete megrothatt, büdös, átko-zott, a' zerint a' mi vagyon Jósue VII. 1-26. Szer-retik az emberek a' fokáig tartó emlékezetet, 's hogy az állandó lenne, e' végre

1. Némellyek nagy mesterséges és költséges Épité-feket vittenek véghez. Ez okból építette régen ama hires vadás Nimrod az ő tárfaival együtt a' Babilon tornyát, azt mondják vala. *Fer építsünk magunknak várost és tornyot, mellynek magossága az Eget érje, és ferezsünk magunknak Nevet.* 1. Mös. XI. 4. Filó azt jegyzette-meg erre a' Sz. Irásbéli helyre, hogy a' melly téglákból a' tornyot építették, azokra a' magok neveket felírták, hogy emlékezetek inkább meg-maradna; de ezt Ábra-hám nem akarta, azért Nimrod-is a' tüzes kementzébe kívánta vettetni, 's ebből az Ur Káldeából hozta-ki IS-TEN ötet. Illyen okból építette Semirámis amaz hi-tel felett való Világ hét tsudái közzé fámlátatott, levegő égben függő virágos, gyümölsős kerteket, az Egyiptomi Királyok az Égbe magossan fel-nyuló Pirami-fokat.

2. Mások főrnnyű véres Hadakozásokat vittenek vég-be, mellyeknek emlékezetekre emeltek *Trophaeumok*at emlékezetnek oflopit. Mikor a' Siria-bélieket felette-meg-rontotta volna Dávid az só-mezején, *nagy emléke-zet Oflopár emela magának* 2. Sám. VIII. 13. *Aleksandria* a' N. Sándor hadakozásának emlékezetét tartja mind e' mái napiglan. *Utinum* Akvilea mellett az Atilláét, valamé

Pais

Pais forma Halmotska *Heimburg* mellett az Mattyás Királyét, melyet az ő vitézi Pailokkal hordottak volt oda mulattságokból.

3. Némellyek Kronikákba iratták emlékezetnek okáért a' magok tselekedeteiket. Ezt maga az ISTEN is tselekedte; mert ez a' nagy világ az ISTEN Kronikája; de e' mellett az ISTEN mit tselekedett az emberekkel, annak emlékezetének özlopa ez a' Sz. Biblia. Dávidnak Historikusja volt Josafát 2. *Sám.* VIII. 16. Gád, Nátán. Artakferkesnek-is volt Kronikája a' maga dolgairól *Est.* VI. 1, 2. Szokásban volt ez még az M. Királyoknál-is, úgy látom első László M. Királynak egy Donatiojából, hogy volt *Liber memorialis Benemeritorum*, olly könyvek a' Királyoknak, mellybe az érdemeseknek Virtusaikat feljedzették, hogy feledékenységbe ne menének. Volt Brutusfa Bátori István Lengyel Királynak, Simigiusfa Sigmondnak, Szomosközije Botskainak Boká-tziusfa, Bojtinusfa Bethlen Gábornak.

4. Némellyek a' temető helyekre özlopokat emeltek-fel az emlékezet fen-tartására. Meg-volt ez a' régi Magyaroknál-is, kik azt mondták Dáriusnak 's N. Sándornak-is, hogy akkor hartzolnak-meg vélek, mikor regi Elejek temető helyekre érnek. A' Duna mellet elsővén az Hartzon *Kéve Hertzeg*, annak temető helye emlékezetére *Kéve Házának* hivattatott. Ez azért igen régi dolog; emlékezik Herodotus az Babiloniai Belus vagy Arfáksád Király temető helyéről, Ksénofon az Ninuséről, Plutarkus az Semiramiséről, mellyet felnyitván Darius Histaspis illy értelmű irást talált volna ott: Hanemha gonosz és pénzbe telhetetlen ember lettél volna, soha bizony az holtoknak koporsójokat meg nem háborítottad volna. Ezek bizonytalanabbak, de bizonyos

bizonyos az hogy meg-halván Rákhel Jákobnak kedves Felesége az ő emlékezetér özlopot emele. 1. Mos. XXXV. 20. Bizonyos az, hogy Jób magának kívánt afféle Koporsó követ 's arra írást, a' melly emlékezetül tartaná az ő igaz hitben, jó vallásban való meg-halását. Azért mondotta azt, vajha valaki azt tselekedhetné, hogy az ő befédi meg-irattatnának, vas pennával köre metztetnének örök emlékezetre. Mitsoda befédi? Ezek, ez lenne az *Epitaphium*, Koporsó kövön felyül való irás: *Én bizonyval jól tudom hogy az én Meg-váltóm él.* - -

Mellyben elő adja Jób az ő Idvétség^o Fejedelmében való bizodalmtát; a' melly szerint ha sok kínokkal, gyalázatos nével mégyen-is ki most e' világból; de az utolsó Itéletnek napján az ő ártatlansága világra jő, és ő az ISTEN látásával meg-örvendeztetik. Két dolog vagyon itt. (1 Jóbnek a' Megváltóban Goelben való álhataros bizodalma. (2 A' fel-támadásról, és az utolsó Itéletben ISTENnek meg-látásáról való vallás-tétele. Melly két farkakon fordul-meg ezen Sz. Irásbéli helynek ki-világosítása. Mellyet annakutánna alkalmaztatok Hitünk Ágazatinak meg-erősítetésekre; vigasztaltatásunkra, és jóra való serkentetésünkre; végre pedig az előttünk lévő alkalmatóságra, amaz áldott emlékezetü nagy tisztes **ES-TER** Ur Áltzonyra.

A' mi illeti az első dolgot ezekben vagyon. *Én bizonyára jól tudom hogy az én Goelem, Meg-váltóm él.* Itt ezek vagynak világosításra valók.

N. A' Személy, a' ki itt szól és vallást tétlen, ez a' Jób. De kitsoda volt ez a' Jób? Vólt ez a' Nap-keleten lakó minden embereknél nagyobb, gazdagabb, kivált Kegyefésséggel, ISTENi félelemmel, mert az ISTEN ilyen tanubizonyoságot tett rólla hogy *nintsen Ő hozzá hasonló*

hasonló a földön, a' ki olyan tökéletes igaz ISTENt félt ember volna, és a' gonofnak utáloja. Nemzetségére nézve a' Sz. I. Magyarázok közzül sokan úgy tartják hogy ez volt az Éfau unokája a' Zérák fia Jobáb 1. Mos. XXXVI. 33. *Kolreiffusnak* tamult Kronologusnak olyan értelme vagon, hogy ez volt az Sem fiai közzül való, a' ki országolt az Edom földében igen nagy kedvességgel, és az igazságnak ki-főlgáltatásával, melyre nézve Melkisédeknek nevezte az Apostol és így Melkisédek 's Jób mind egy lett volna; de sok szenvedései után neveztetett *Jóbnak*, az az fájdalmasnak, vagy fájalmában nyögőnek. Azt az értelmet leg helyesebbnek tartom, hogy az Jób volt az Ábrahám Unokái közzül való, a' Kéturától való fiainak lineájokon; a' kik Arabiát ülték-meg és laktak az holott lakott a' Jób-is. És így ez valóságos Historia, nem költött Példa beféd, a' mint vélekednek némely elméségeket inkább mint kegyességeket mutatni kívánó tudók. Bizonyítja ezt az, hogy valami az valóságos Historiában meg-főkott lenni, itt-is az megtaláltatik. Erősíti ezt Ézék. XIV. 14. *Ha ama három Férffü léken-is a' földön Noé, Dániel, és Jób ok az ő igazságokkal meg-fabaditják csak a' magok lelkeket, azt mondja az UR ISTEN.* Noé és Dániel bizonyoson éltenek, egyátaljában a' Jób-is a' kit vélek egy rendbe helyezett az ISTEN Lelke. Minden kétség kívül valóva téfri a' Jakab Apostól midőn így fól Jak. V. 11. *A' Jóbnak türesét ballottátok és minémü végét adta az UR láttátok.*

3. *A' Semellynek állapota,* mellyben volt mikor ezeket a' befédeket főlotta? Ez a' nagy és felette gazdag ember egy napon, nem tsak minden gazdagságitól, hanem tiz igen kedves Gyermekeitől is meg-főztatván keserűséggel egészkep el-borittatott, de ISTEN ellen még-is

nem pántolodott. Nem fokára fekélyekkel tetétől fogva talpig úgy meg-verettetett 's el-tölt, hogy sohólt ép-ség testében nem volna; hanem tserepekkel kételenitet-nék vakarni vizketeges testét. Szólgái, Szólgái el-ic-tóztatva tölle 's meg-útván mellöle el-állottak. Fele-sége mint valami Sátán Angyala rea támal 's vigasztalás helyett azt mondja néki: *Még is meg-tartod-e a' te köe-letességedet*, mondjle a' te ISTENi félelmedről, ha tsak annyi házna vagyon annak, fulj-meg tova ne kinlódjál. Baráti el-jönek vigasztalására, de azok is meg-kétferez-tetik fömorúságit; mert azzal vadolják, hogy ök most vézik észre, hogy Jóbnak minden Kegyezsége, tsak két-fínség volt: mert az ISTEN igaz Biró, az ártatlant nem bünteti. Így látván Jób az emberek ítéleteket, hogy néki minden gyalázattal meg-rakva, rož emlé-kezettel kell meg-halni, mintha ö volna *sceleratissimum ca-put*, egy el-vertemedett tzigéres látót, lab alatt hevert az Virtus, el-nyomított a' Kegyezség, nagy keserűesen azt kezdi kívanni: Vajha valaki azt tselekedné, hogy az én befédim meg-íratatnának, vas Pennával örök em-lékezetre ki-mettzetnének, úgy tudom hogy engem meg-igazitana a' Maradék Nemzetség, mert mikor olvasni azt mondaná, hogy a' *Hitnek gyökere* volt abban a' kí-nek befédi ezek. Látsuk hát

1) *Vallás tételét*, mellyet koporsó márvány kövére kívánt fel-mettzetni örök emlékezetre! *En bizonyára jól tudm, hogy az én Goelem él.* Goelek nevezi azt a' kibén veti reménségét. Kit kell ezen értenünk, kit értett a' Jób?

2) Neveztetett Goelek az ő Teltamentumban az a' vér szerint való atyafi, a' ki tartozott meg váltani az ő el-özegényedett atyafiát és annak örökségét. Azt mondja vala Boiz a' Rutnak Rut. III. 12. *Meg-váltom hogy*

Goel vagyok, de nagyon még közelebb való Goel nállannál, az az vér berint való atyafi, a' kit illet a' meg-váltásnak jufsa. A' Goelnek két nevezetes titki volt.

1. Hogy az ő fehérségbe esett atyafiát, vagy annak elidegenedett örökségét igaz árron váltsa magához. Erről adott az ISTEN parantsolatot 3. Mos. XXV. 25. *Mikor a' te felebarátod meg fehéredik, és kiserületik eladni az ő jóságának valami refet, és a' Goel elő áltán a' Jóságának melléje akar állani és azt meg akarja váltani, hatalma legyen arra, hogy azt meg-váltassa* v. 48. *Minekutána el-adta magát szabad legyen meg-váltani, egy az ő atyafiai között váltsa meg azt.*

2. Hogy az ő atyafiának ki-ontott vééréért a' gyilkoson bókzut áljon, akár miképen ölte azt-meg méltatlan, mellyről így parantsól az ISTEN 4. Mos. XXXV. 19. *A' meg-öletett embernek közelebb való vér atyafja ölje meg azt az gyilkost, mikor veá találkozik.*

Már hogy a' Jób efféle tulajdonképen való Goelhez ragázkodott volna, annak semmi nyoma nintsen a' Jób Historiájában. De még a' Jób állapotjának körül álló dolgai is azt meg-nem engedték, hogy tulajdonképen való Goelt értett. Mit értett hát?

β. Azt a' Goelt, a' kit példázólt a' tulajdonképen való a' régiéknél, az Atyáknak meg ígértetett Mefsiáft, a' ki az időnek tellyeségében meg-jelent JE'SUS KRISTUS, a' mi Idvességünknek ISTENE. Erről nagyon fő Ésa. XLI. 14. *Ne félj kis férgetske Jákob, Izraelnek fái, én segítségül léfek tenéked azt mondja az UR, a' te GOELed az Izraelnek Szente.* Ésa. LIV 5. *A' te férjed a' te Teremtőd, Seregeknek URa annak neve, és a' te GOELed az Izraelnek Szente, az egék fölának ISTENének hivattatik,* Ésa. LIX. 20. *Eljö Siomnak a' GOEL, és azoknak a' kik meg-térnek*

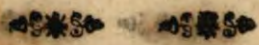
az ő hamiságokból a' Jakob közzül azt mondja az UR. Mon-
datott pedig a' Messiás UR JÉ'SUS KRISTUS Goelnek, a'
Goel különös tiszteire nézve. Különös tiszte a' Goelnek volt
1. Hogy az ő el-fegényedett és magával jól
tehetetlen atyafiát meg-váltsa, és régi jó állapotjára hely-
re állassa. Az holott meg-kivántatott.

a. Hogy a' kit meg-kellett váltani a' Szegény lett lé-
gyen; másképen a' meg-váltásra szükségé nem lett volna.
Szegénységbe ejtette magát az egész emberi nemzetség
a' bűn által: el-vezítette az Ádám esetében az öröksé-
get, és az örök életnek jusát, lett az ördögnek szolgá-
ja és rabja ama szerint: a' ki kitől meg-győzetett annak
szolgálatjába adta magát 2. Péter. II. 19. Ugyan erre
a' győzedelemre nézve az ördög mondatik igaznak,
mint az kinek jusza vagyon az bűnbe ejtett emberen
Ésa. XLIX. 24.

b. Hogy a' Goel gazdag légyen, mert ha maga-
is szegény lett volna, másokat nem lehetett volna meg-
váltani. Gazdag volt az UR JÉ'SUS KRISTUS amaz
áldott Goel mindenekkel valamellyek az idvefségre meg-
kivántattak, 2. Kor. VIII. 9. Tudjátok a' mi URunk JÉ-
'SUS KRISTUS jó réteményit, hogy ő ti érettetek szegényé
lett midőn gazdag volna, hogy ti az ő szegénységével meg-gaz-
dagodjátok.

c. Hogy a' Goelnek vér szerint való atyáfinak kellett
lenni. Ilyen a' JÉ'SUS KRISTUS Sid. II. 14. Mivel-
hogy a' gyermekek testből és vérből valok, ő is hasonlatosképen
részese lett ugyan azonoknak, hogy a' balátnak általa el-ronta-
ná azt, a' kinél a' balátnak birodalma vala, az ördögöt 17.
v. Amakokáért mindenestől fogva hasonlatosnak kellett lenni az
atyafiakhoz - - hogy a' népnek bűneit el-törlené.

d. Hogy igaz árron váltsa vízfű az el-tévelyedett

Jézúgot, vagy eladatott atyafiát. A' KRISTUS-is igaz árron vette vizűza a' maga atyafiait 1. Kor. VI. 20. Árron vétettetek-meg. 1. Pé. I. 18. 19. Ugy mint kik tudjátok, hogy nem vehendő állatokon, mint aranyon vagy ezüstön váltattatok-meg a' ti bijjába való életeketből, mellyet a' ti Atyáitoknak tanításokból vettetek völt; hanem drágalátos véren, t. i. a' makula nélkül és feplő nélkül való Báránynak a' KRISTUSnak véren.

e. Hogy az örökség vizűza [adafsék a' fegény atyafinak. A' KRISTUS az örök életre való juft vizűza terzette és az örök életet a' meg-váltattaknak vizűza adta.

2. Hogy bofűfut áljon a' gyilkoson az ő Atyafiának ki-ontott véreért. Azért-is neveztetett *Goel Hadám, Vindex Sanguinis*. Vér szerint való meg-váltó atyafinak. A' Melsiás ebben-is meg-felelt az ő Goeli nevének; mert a' Sátánon ki gyilkosnak mondatik Ján. VIII. 44. bofűfut állott el-rontván az ő halálának álcála azt, a' kinél a' halálnak birodalma való az ördögöt, Sid. II. 14. és *minket mikor a' vétekben meg-bóltunk volna meg-elevenített.*

Ez már az a' Goel a' kihez Jób ragafzkodik utolsó veszedelmes állapotjában, és kiben helyhezteri minden reménségét. Erről ezt az hármát adja elő.

a. Hogy ez a' Goel az *Övé, én Goelem*. Én a' kit ti kétfűznek, ISTENtelennek, minden bűnösök felett való nagy bűnösnek tartatok, a' kit ISTEN tsudaúl tett mindenek elejekbe, nem tsak azt tudom hogy vagyon Goel, hanem egyedül ahoz ragafzkodom 's abban bizom. Mert ez a' Goel nem tsak tiéd te Élihu, te Bildád, te Sofár, Elifáz, hanem az *enyim-is*, kitől várom szabadtáfosmat. Kit én meg fogtam Hitemnek magamhoz kapcsoló kezeimmal, 's el-fem botsátom soha; ő-is engemet el-nem hágy soha. Ez az a' mit mond az Apóstól,

Ezeket is fenvedem, de nem fégyenlem, mert tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az én ő nálla le-tett Kintsemet meg-tarthatja ama' napra 2 Tim. I. 12. Erről a' Hitről tétünk vallást, mikor jó és érzékeny lelki esmérettel el-mondjuk az Apostoli Hit formájában. Hí-fek egy ISTENben, hí-fek a' JÉ'SUS KRISTUSban, hí-fem büneimnek bocsánatját, az örök életet.

β. Hogy ez él. Olyan az én Goelem, a' ki öröktől fogva örökké él, nem hal a' meg. Habet vim vitae indissolubilis, vagyon annak magában meg-özölhatatlan élete. Mert miképen az Atyának vagyon élete ő magában, azonképen adta a' Fiúnak-is, hogy légyen élete ő magában Ján. v: 26. Ma is szokott így szólni a' ki magánál erősebbtől el-nyomatik. Él az ISTEN. Látja az ISTEN. Itt azért Jób midőn élni mondja, ellenében téli a' maga balandóságának és romlandóságának ilyen értelemmel: Én már nem sokára a' sok gyötrelmek miatt meg-eméztetvén porrá lézek; de az a' ki az én fenvedésimet jól látja, és engemet annak idejében a' ti alkalmatlan vádolástok alól fel szabadít, meg-nem hal, hanem él az én szabadításomra. Meg-emlékezik a' maga ígéreteről, az én fenvedésimről; mert az ő szeretete hozzám örökké való.

γ. Hogy ő ezt bizonyjal tudja jól. De honnan tudja, mert a' természet nem tanítja a' Goelben való idveiséget, ő pedig, úgy látzik, nem élt az ISTEN népe között, mellyet ISTEN közelebből választott magának? Mikor élt Jób, nem lehet eléggé meghatározni. Ez mindazáltal bizonyosabbnak látzik, hogy élt a' Törvénynek ki-adása előtt; mert az után az Áldozatok rendjek sok paránsolatokkal meg-örítettettek. Közönségesen úgy tartják, hogy abban az időben élt, a' mellyben a' Jákob Pátriárka: már pedig abban az időben az ISTENI tíf-

tíztelet, egy lineához nem köttetett volt olly forosfan
mint a' Moses ideje után. Melly meg-tetvik a' Melki-
sédek példajából, ki Kannaneus volt a' *Salemek Királja*
affelől a' Magosfágos ISTENnek-is Papjának mondatik
i *Mos. XIV. 18. 20.* Hogy ő Sz. ISTEN felő 's ISTEN-
nek kedves embere lett legyen, arról kételkedni nem
hágy az Apostol. *Sid. VII. 1.* Így Jetro a' Moses Ipja,
így az Jób Baráti-is, nem látzik, hogy az ISTENnek
igaz es néretin kiviül való emberek lettenek volna. Tud-
ták ezek, de tudra Jób a' meg-igért Mesiást, az ő
Goelét.

1. Az Atyáknak tanításokból *ex Catechesi Patriarcharum*,
Azok az hoízü életü Atyak meg-tanították gyermekei-
ket az ISTEN utaira 's igaz tudományra, vallásra, Noé
a' maga fiait, unokáit, mások ismét a' magokér, kiki
a' maga Háza népét, úgy hogy az ő házok egyzer'smind
völt Templom és ISTEN utaira tanító ó kola. Ábra-
hámot erről ditséri az ISTEN i. *Mos. XVIII. 19.* *Mert*
tudom hogy ő meg pararantsolja az ő fiainak és az ő Háza
népének ő utánna, hogy meg-örizzék az URnak utát, és tseleked-
jenek igazságot. Ez a' Katéké'sis kétség nélkül meg-volt
a' Jób atya házában-is. De ha ez nem lett volna-is,
meg-tanulhatta

2. A' Sz. Lélek jelentéséből. Mert azon Lélek a'
melly másoknak más alkalmatossággal meg-jelentette,
mint Bilámnak amazt: *Származik Tsillag Jakobból.* 4. *Mos.*
XXIV. 17. és a' Profétákat a' jövendőlésre indította,
Mert nem ember akarattából fármazott régen a' Profétáknak
profétálások, hanem a' Sz. Lélektől indítarván kollottak az
ISTENnek Sz. emberei. 2. *Pét. I. 21.* az a' fok fenvedé-
sekkel körül vétetett Jóbnak-is meg-jelentette Akár-
honnán tudta, tudom én-is, hogy a' Jób jól tudta a'
Meg-

Meg-váltoról való igaz Tudományt. Látsuk már
II. A' Jób vallás tételeit a' Fel-támadásról, és az utol-
só Itéletről, mellyet ezekben az igékben ad elő. És
hogy az Utolsó a' poron fehül ál. És minekutánna az én bö-
römet meg-eméftik ilyen módon; bizonytal az én Testemből
meg-látom az ISTENT. A' kit én magam látok-meg, és az
én feimeim látják, nem idegenek; meg-eméftetnek én bennem
az én veséim a' kívánság miatt. Ezeket a' negyedik ház-
ban élt, híres Sz. Írás magyarázó Hieronimus, kinek is
fordítását a' régi Deák Biblia meg tartottá, így magya-
rázza. *Et in novissima die de terra resurrecturus sum. Et
tursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo De-
um meum. Quem visurus sum ego ipse, et oculi mei con-
specturi sunt, et non alius, reposita est haec spes mea.* Mi
itt ezeket végyük-fel rendel.

N' Azt a' mi az Itélelet meg-előzi, a' Fel-támadást
ezekben és hogy az Utolsó a' poron fehül ál. A' melly
igéket miképen kelljen érteni, a' Sz. I. magyarázóknak
fententziájok abban nem egyez. Ugyanis azok

a' A' kik az ó Testamentomi Írásokban a' Mesiás
UR JÉ'SUS KRISTUST nem könnyen találják 's nem-
is igen nagygyára keresik, kik amaz Ötödik házban élt
tudatlan Barátnak a' Pélágusnak nyomdokát követik, 's
a' magok jó tselekedeteikből akarnak meg-igazolni IS-
TEN előtt, ezeket úgy vezik mintha a' Jób csak azé
mondotta volna. Tudom én hogy él az ISTEN, és
engemet még helyemre állat, elébbi boldog állapot-
mat vissza adja énnékem. Ez érint itt semmi emléke-
zet nem volna a' Fel-támadásról és az oda tartozó dol-
gokról. De ez az értelem itt meg-nem állhat ilyen o-
kokra nézve.

1. Mert Jób sokkal nagyobb kézülettel és kívánsággal
adja

adja itten ezt elő, mint sem világi meg-ujjulandó állapot já-
ra nézhetett volna véle, mikor így szól. *O vajba valaki
azt tselekedheiné, hogy az én befédim meg-irattatnának!*

2 Mert halála után kívánnya, hogy olvastásek ez
az ő vallás-tétele a' Koporsó kövin; a' mellyre hogy
meg-maradjon kívánnya fel-mettzetni. Erre zükség nem
lett volna, ha még ez életben reménlette volna helyre
állítását.

3 Ki tettik eléggé a' feljebb valokból, hogy ő e'
világi boldog állapotról régen kétséges volt, azt nem
remenlette; annal inkább most mikor az halál kapujára
jutott, azzal rem ditsekedhetett volna.

4. Ellenkezöt tanitnak a' következendő versek is,
mellyek az ISTENnek mint igaz Birónak az utolsó na-
pon lejendő meg-látását adják elő. Azért

β. Azok a' kik a' Messiaft az ő Testamentomi Irá-
fokban szorgalmatosan keresik, és meg is találják, helye-
febben magyarázzák Jóbnak ezen zavait, az utolsó í-
téletnek, és fel-támadásnak napjára, mikor ez az igaz
Biró e' világ előtt mindeneknek ítéletet szolgáltat.

1. Az *Utolsón* hát kit kell értenünk? Ki az utolsó
ítéletnek nagy napját, ki az utolsó napon fel-támadan-
dó embert érti. De ezen az *utolsón* egy átaljában kell
értenünk azt, a' kit a' Goelen, a' Messiaft, ki a' porból
fel-támaszta az embert. mikor az halál a' maga areflu-
mából ki-botsátja az Hiveknek testeket, 's egészben el-
töröltetik. A' pedig a' mi a' halál által el-esett volt a'
porba, onnan fel-támad, elevenséget vében 's meg-za-
badul. Ez az értelem tetzik

a Mert ez a' Titulus *utolsó*, a' Messiasnak az az, az
UR JÉ'SUS KRISTUSnak tokott Titulusa: mellyel ne-
vezi magát gyakorta a' Sz. Írásban Jel: I. 8, II: 8. *Fzt*

mondja amaz első és utolsó, a' ki meg-holt vala és él. Melly jelent olyan valóságot, a' melly foja nem kezdődött, sem vége nem lézen, mint Ésa. XLIV. 6. Ezt mondja az UR az Izraelnek Királya és az ő Goele, a' Seregeknek U-Ra. Én vagyok az első és az utolsó, és én vállammal több ISTEN nintsen.

b. Mert a' 'Sidok-is ezt a' titulust *Goel Acharon* utolsó szabadító, a' Messias titulufsának tartották, ellenében tévén Mofesnek, kit-is *Goel Rifebon* első szabadítónak hívtanak; mellyet ugyan lehet, hogy innen vettek,

c Utolsónak mondatik, mert ez mindenkoron megmarad mi velünk, még akkoron is midön minden ellenség el-törölterik, mikor az halál mindent el-emézt; ennek a' halálon-is birodalma lézen, és a' maga győzedelmit az ellen gyakorolja.

2. Mit az *Poron*? Értik a' nyomarúságnak gyalázatnak *iporát*, a' mellyben hevert, Értetik valósággal az halálnak *pora*, *ez a' romlandó test*, a' melly a' fok nyavalyák által el-romolván nem sokára porrá lézen, az ISTENnek amaz Sententiája zerint: Por vagy és porrá kell lenned. Ezen az halál porán, halál által porrá vált testen mondja hogy

3. *Feljül ál a' Goel*. Hogy? hogy mint *Goel Vindex*, szabadító, meg-zabadítsa az halál fogságából 1. Kor. XV. 25. 26. *Kell neki uralkodni míg nem minden ellenségeit lába alá veti. És az utolsó ellenség is el-törölterik az halál.* A' fölös-formája vétetett a' győzedelméskedötöl; a' ki midön lába alá nyomhatja ellenségét, jele hogy meg-gyözte, így a' KRISTUS az halált lába alá veti és az porból, az holott az halál birodalmába hevert a' test, fel-támasztja nagy ditsőséggel.

2. Hogy azon *Test* támad-fel, a' melly volt ez életben

Minek

Minekutánna ilyen módon meg-eméztetik bizonyjal az én Tés-
teemből meg-látom az ISTENT. Itt ezeket szemléljük hogy
elő adja Jób.

α. Hogy meg-eméztetik az ő bőre. A' melly hóval
az meg-eméztés tetetik-ki, az ritkán fordul elő 's nehéz
értelmű. Eredete szerint tézen egybe rontatást, midőn
valamit úgy meg-vernek, hogy az egybe hasadozzon,
féljel szakadozzon, el-romoljék, bomoljék, senyvedjen,
vetizen, otrán férgek által meg-eméztetődjék. Ilyen
módon, a' mint már látjátok-is így szól Jób, hogy az én
bőröm le-kezdett szakadozni, senyvedni, testem meg-
romol, eméztődik 's el-vész naponként.

β. Hogy azon Testből meg-látja az ISTENT. Ez a' ros-
hatt test, a' melly most a' fekélyek miatt féljel foly,
még meg ujjúl és abból én meg-látom az ISTENT. Ezt
az Apostol így mondotta-ki 1. Kor. XV. 42. 43. El-vet-
tetik rothadandó, fel-támasztatik rothadatlán test, el-vettetik
gyalázatos, fel-támasztatik dicsőséges, el-vettetik erőtelen,
fel-támasztatik hatalmas. Igen világos ez az Jób bizony-
sága nem csak a' Feltámasztástól, hanem ugyan azon
testnek fel támasztásáról a' mellyben él, midőn állatja,
hogy azon ő testéből, a' mellyben most nyomorog lat-
ja-meg.

γ. Hogy az ítéletben meg-látja az ISTENT. Látni az
ISTENT tézen a' Sz. Írásban néha, szemlélni ő Felsé-
gét az ISTENTi tiszteletben. külső tzerémoniákban, mint
Sólt. XXVII. 4. Egy dolgot kértem az URtól, most-is azont
kérem, hogy lakhassam az URnak Házában - hogy láthassam
az URnak fépségét - Ésa. XXXVIII. 11. Nem látom az U-
Rat, az URat az élőknek földökben. Néha az ISTENTnek
dicsőséges és rend kívül való szemléléséért vétetik mint
mikor az Izrael véneinek meg-mutatá magát igen-

ditsőségesen nagy fényességben. 2. Mos. XXIV. 10. 11; Vétetik azért a' látásért a' mellyel boldogokká tétetünk az Egekben 1. Jan. III. 2. Tudjuk hogy mikor ő meg jelenedik, hasonlatosok leszünk ő hozzá, m. meg-látjuk őtet a' mint vagyon. Mat. V. 8.

Ez az ISTENnek látása az Egekben magában foglalja az ISTENnek tiszta és tökéletes esméretét a' Mennyire megilleti a' teremtett állatot. Itt tükörben látunk ott pedig tűnről tűnre 1. Kor. XIII 13. Mostan látunk tükör által és bonyolós beféd által, de akkor szemtől szembe, most rész szerint vagyon bennem az esméret, akkor pedig a' mint tanítatom vagy a' mint esmértetem az ISTENTől. Az ISTEN esmérése tudása tökéletes, a' miénk is tökéletes lézen a' mennyiben a' tökéletesség megilleti a' teremtett állatot. A' látás szem nélkül lehet lenni, az ISTEN lélek, az ISTENT azért az elmének, értelmének szemével lehet látni. *Hát fób hogy látja meg az ISTENT?* Az Itéletben mint e' világnak ítélő Biráját, a' boldogságban mint fő Jót az ő testi szemével is; mert ő szól a' Goelről, a' kit lehet látni nem csak az elmének, hanem a' testnek is szemével, ugymint a' ki testben meg jelent ISTEN, a' ki a' melly testet egykez a' maga személybéli egyességére fel vett, soha azt le nem vetkezte, hanem örökön örökké meg tartya. Ezeket

7. Nagy kívánsággal kívánnya *Meg eméketnek bennem az én veséim* a' kívánság miatt. A' veséknak tulajdonítatik a' kívánság, 's ez a' izolásnak formája, *el-fogynak az én veséim*, annyit tézen mint a' D-ákoknál *tabescere desiderio*, el fenvedni, fogyni a' kívánság miatt. Tézen azért ez nagy buzgó, forró 's el fogyató kívánságot, mint 'Sólt LXIX. 10. *A te Hízadhoz való buzgó szeretet meg-emézt engemet.* 'Sólt. LXXXIV. 3. *Az URnak*
pitva.

pitvariban való menetelnek kívánsága miatt elfogyatkozik az én lelkem az én kívem és testem kívánczik az erős ISTENhez 'Sólt. CXIX. 28. 123. CXLIII. 7.

7. Bizonyos voltár a' maga reménségének fok fok-ban adja elő, hogy hathatósabb légyen. *bizomnyal az én testemből meg-látom, én magam látom meg, az én femeim, 's nem idegenek.* Hijjában vadoliz te engemet te El-fáz, te Bildád, most ugyan meg-halok, de ezen roshatt test meg-ujjul 's fel-támad, 's ebből ebből a' porrá való, de meg-ujjuló testből, ezekkel az én most fíró, vérmes, tsipás, homályoson látó, de akkor örvendező vidám zemeimmal meg-látom az ISTENT, a' ki meg-ítéli a' világot 's világosságra hozza az embereknek titkokat, akkor meg-mutatja, ha volt-é én bennem két-felé sántikáló kétfínség. Tudom ezt, így tanultam az Átyáimtól, a' Nagy Atyám Ábrahám Kátékéfiséből; így tanított ama Lélek a' ki a' Profétákban jövendő dolgokat jelentett.

Hogy így keljen érteni, és nem a' világi életre való meg-ujjulása iránt való reménségére a' Jóbnak magyarázni; hanem a' jövendő életre való fel-támadásra, az utolsó ítéletben lejendő telyes vigasztaltatására a' Goel által, nyilván vagon az.

1. A' körül álló dolgokból; mivel az elől-járó beféd nagyobb dolgokra mutat mint az életbéli reménség. Effelett hólta után kívánnya hogy ez olvastásék az ő Koporsó kövin az ő jó emlékezetére,

2. A' materiának nagysága, és az elő adásnak módja, eléggé meg-mutatja a' dolog valóságát, hogy mint az ISTENnek más nagy emberei nyomoruságokban appelláltak ama napra, úgy ő-is arra appellál.

3. Mert az Testet el-fogyató nagy fájdalmak között is

nagy örömmel telik-bé, mikor az ő fel-támadásáról és az ISTENnek látásáról gondolkodik.

4. Mert a' régi Atyák-is ezt így magyarázták 's így értették mint Augustinus, Tziprianus, Gregorius Magnus, Kassiodorus, Hieronimus, a' ki ekképen szól *Quid hac prophetia manifestius? Nullus tam aperte post Christum, quam iste ante Christum de resurrectione loquitur.* Mi lehet világosabb ennél az Írásnál? Holott senki a' KRISTUS születése után-is olly nyilván nem szólt a' fel-támadásról mint Jób a' KRISTUS születése előtt. Már ezeket ekképen ki-magyarázván és értvén azt tanuljuk-meg.

Hogy a' régi Atyák, Pátriárkák tudták, hitték a' Messias UR JESUS KRISTUS által való idveiséget, halálból való fel-támadást 's örök életet. Ez meg-tetűzik

8. Az Jób fontos és igen hathatos vallás tételéből; a' ki annyira el-nyomattatván a' súlyos nyavalyák mind nfelől reá tödült zomoruságok, keferüségek, és az ártalmas vigasztalók által, hogy semmi szabadulást már nem remélhetne ez életben, appellál az élő és el-jöendő Goelre, Megváltóra, 's az által az utolsó napon lejendő fel támadásra: a' mikoron az igazság néki ki-folgáltatik az egész világnak femei előtt, 's akkor bé-telik kedve.

1. Sok Sz. Írásbéli helyekből, a' melyek különbben soha jól meg-nem értethetnének, és ki nem magyaráztathatnának: mint mikor Zakariás Sz. Lélekkel bé-tellyesedvén így prédikál vala Luk. I. 68. 72. *Áldott az Izraelnek UR ISTENE, hogy meg látogatta és meg-váltotta az ő népét, és fel-emelte az idveiségnek farvát nékiünk a' mint fogott az ő Sz. Profétáinak általok, kik eleztől fogva vóltanak, hogy irgalmasságot tselekednék a' mi Atyáinkal, és meg-émlékeznék az ő Szent fogadásáról, mellyel*

meg-

* * *

meg-esküött a' mi Atyánknak Ábrahámnak - - Mi ez? Igéretet tett hát ISTEN Ábrahámnak 's más Pátriárkák-nak; tudták ök mit ígért az ISTEN, külömben hazotalan lett volna az.

Egy a' Közbenjáró mind az ő 's mind az új-Testamentomban; mert a' KRISTUS tegnap 's ma ugyan azon 's mind örökre-is ugyan azon léfén Sid. XIII. 8. A' kinek kegyelme által tartattak-meg a' régi Atyák, mimi mi-is Tsel. XV. 11. Minthogy más név nem-is adatott Eg alatt, a' melly által lehetne meg-tartatni Tsel. IV. 12. az honnan a' KRISTUS Vilagteremtésétől fogva meg-öletett Báránynak mondatik; minthogy nem csak meg-vólt ígérve el-jövele; hanem az Áldozatokban mint valami Sákramentomokban ki-ábrázoltatott mind addig a' míg el-jött. Te ma az UR-Vatsorája Sákramentomában való Kenyérben és borban úgy lémléled a' KRISTUS-t, mint a' ki nem csak el-jött, hanem teste meg-törött, vére ki-ontatott éretted, a' kinek érdeméért várod bünnöd borsánatját 's Idvességedet. A' régiek az Áldozatoknak vérekben úgy nézték a' meg-ígért Messiást mint a' ki el-jö és véret ő érettek ki-ontja, hogy megtartsanak az Idvességre. Azért mondja Filep Nataná-elnék: Jan. I. 46. *Megtaláltuk a' ki felől írt Mo'ses a' Törvényben és a' Proféták a' Názáretbéli JÉ'SUS-t.*

Mit keres hát a' Kerefztyénségben az a' fikeretlen és vigasztalástól üres tudomány? a' mellyben az tanítatik, hogy Ádám, Éva, Ábrahám, Sára, Noé, Sem, David 's más régi Pátriárkák 's ő Testamentumban a' KRISTUS el-jövele előtt élt emberek, a' KRISTUS-ban való váltságról, idvességről, ő benne való Meg-igazulásról, ígéteret nem vettek 's nem tudták. Nem így tanít a' Sz. Pál, a' ki az ISTEN-nek amaz ígéterét. *Te benne*

benne - a' te Magodban áldatnak-meg a' földnek minden nemzetségei 1. Mos. XII. 7. XXII. 18. magyarázza egyenesen a' KRISTUSra. Gal. III. 16. Az Ábráhámmak pedig adattak ígéretek, és az ő magvának, nem mondja, És magoknak mint sokakról, hanem mint egyről. És a' te Magodnak ki a' KRISTUS. Nem úgy látnak amaz Samaritána felpogány ártomány szavából. Ján. IV. 25. Tudom hogy a' Messiás el-jő, ki mondatik KRISTUSnak - az mindenekre meg-tanít minket. Nem az ama Nap-keleti nagy fejedelmi embernek a' Jóbnak vallásabol. Én jól tudom hogy él az én Goelem.

Ezekből már jegyezzük-meg a' következő dolgokat.
a. Hogy az igaz Hitben meg-vagyon az Idvezítő érdemét meg-fogó bizonyos bizodalom. Nem elég itt tudni az embernek hogy vagyon váltság, vagyon Meg-váltó, vagyon Idvesség, vagyon Idvezítő, hanem ha azt magáénak tartja. A' Jób-is apellal nem tsak a' Goelre, hanem ugyan az ő maga Goelére. Övé ez a' Goel.

1. Mert ezt néki ígérte az Atya, mint Kigyó fejét meg-rontó Meg-váltót ördög hatalmát el-vévő Idvezitőt. A' ki hiszen a' Fiuban annak örök élete vagyon. Ez amaz én kevelmes Fiam kiben meg-engefeltettem ötet halgafsátok.

2. Mert ez az ISTEN akaratjának ezer közzül egy ki-magyarázó Angyala, a' ki ő érette elő állott, és az ISTENT Kegyelme felől meg-fóllitván azt mondocta: Szabadítsd-meg ne haljon-meg, találtam váltságnak árrát Jób. XXXIII. 24.

3. Mert ezt ő igaz Hitivel meg-fogta, magáévá tette, és azt mondja Jób. XXXIII. 28. Meg-váltá az én Lelkemet, hogy meg ne halnék, hogy az én életem a' világságot nézhesse. Ekképpen kiált-fel a' Tamással. Én URam és én ISTENem. Ján. XX. 28.

β. Hogy

8. Hogy az ISTEN felő embernek nagy vigasztalás az bálból való feltámaszás, a' melly minden bizonyjal megkészen.

Példa ebben Jób, a' ki elnyomatatván mind az hamis vádok, mind a' nyomoruságok terhe alatt, azzal az egyel vigasztalja vala magát; hogy ő bizonyjal tudja hogy az utolsó véghetetlen erejű Goel, a' poron feljül ál, a' koporsó porából is őtet elő vézi, minekutánna az ő bőre féljel hafadoz, meg-eméztődik, el fenyved, 's ezt olly bizonyjal hitte, mintha immár fêmeivel látta volna. A' Sz. Pál is hányfószor appellál ama napra az az, a' feltámaszásnak és az ítéletnek napjára 2. Tim. I. 12 Tudom kinek hittem és bizonyos vagyok benne, hogy az én ő nalla le tett kintsemet megtárhathja ama napra 2. Tim. IV. 8 meg-ád nekem ama napon. Az a' nap mindenkor fême előtt vagyon. Hogy légyen feltámaszás bizonyítja azt és megkivánnya.

i. Az ISTEN igazsága és szépsége. Mert sokan ez életben az ő gonof akaróinak, 's az ISTEN teleneknek gonofságok által elnyomatatnak, az magók igazságokba belé rontatának. Hányan vagynak, a' kik ártatlanok lévén az ő ártatlanságokba belé hálnak minden világi vigasztalások nélkül; mások a' gonofságban élnek 's úgy is hálnak meg minden világi büntetés nélkül. Tégyük fel már hogy ne légyen Feltámaszás, és olly nap, mellyen az ISTEN megfizessen közönségesen kinek kinek a' maga tselekedete fzerint; meg kell azt is etgedned, hogy háfontalan minden kegyefség, jó tselekedet, ISTENi tisztelet, sőt nintsen ISTEN a' ki igazsága e' világot. * Ha meg olvasod ama két bölts igazságot.

* Si igitur resurrectio non est, neque Deus est; neque providentia est: tunc casu omnia feruntur et aguntur. Videmus enim plurimos justos esurientes et injuriam patientes; peccatores autem et injustos indivitiis et in omni voluptate

ságot kerető Pogányak, Kátónak és Brutusnak haláláig; meglátod a' mit mondok. Mindenik Hazája jóvára a' mit lehetett el-követett mindent, de látván hogy csak a' gonoszság fordul feljül, így szólott. *Látom már hogy a' virtus csak fő; nincs a' jóért vagy gonoskért jutalom; nintsen ISTEN, a' ki lássa.* De minthogy tudjuk mi hogy vagyon ISTEN, a' ki lássa a' jót és a' gonoszt, vagyon a' kegyeségnek az ISTENi tiszteletnek jutalma; azért minden bizonnyal az ISTENnek igazsága magával hozza azt, hogy légyen közönséges Fel-támadás és Itélet, a' mellyen azok, kik e' világon az ISTENnel nem gondoltak, hanem minden gonoszságot követtek örökké való kinnal meg-büntettefsenek. Azok pedig a' kik az igazság mellett mind végig meg-maradtak, de elnyomatattak vólt az ISTENnek, vagy Hazájoknak igaz ügyében, el-vegyék hűségeknek jutalmát és örökké meg-maradandó koronáját. S épen ez az a' mit az Sz. Pál Apostól határozson ád elő 2 Kor. V. 10. *Mimyájon nekünk meg kell jelennünk a' Kristus ítélő Széki előtt, hogy kiki el végye a' mit a' testben tselekedett, aboz képest a' mit tselekedett jót vagy gonoszt.* Kivánnya hát e' végre az ISTENnek igazsága a' Fel-támadást.

2. A' példák, mellyekben meg mutatra az ISTEN ezt a' régieknek, mint az *Enokban*, a' ki nem csak határozson jövendölt erről, ezt mondván Jud. 8. 14. 15. *Imé el jő az UR az ő fok ezer Szentével, hogy itéletet tégyen mindenek ellen, és meg győzze a' kik azok között Istentelenek.*

abundantes; sed quis unquam hoc justis iudicii vel sapientis providentiae opus bene sentiens suspicabitur. Est ergo Resurrectio; iustus enim Deus est, et his qui confidunt in eum mercedis retributor. *Damascenus Lib. 4.*

In omni re aut actu virtus agendi spes est futuri. Qui enim arat, arat ut metat; qui pugnat, pugnat, ut vincat. Tolle ergo spem Resurrectionis, et resoluta est observantia omnis pietatis. *Chrysostomus.*

Stadium est haec vita mortalis, hic contendimus, ut aibi coronemur. *Hieronymus.*

telenek, hanem ugyan az ISTEN ötet, hogy lenne példa, mellyből mások jó reménséget vehetnének, magához vitte. Az *Illyésben* kit minekutánna az ISTEN di-tsőségeért sokat buzgott volna az Izraelben, az időnek igen meg-vezett rézében, az után az ISTEN a' Men-nyei örömbé testestől lelkestől fel-vett.

3. Az ISTEN önön maga a' ki így szól 2. Mos. III. 6. *Én vagyok a' te Atyádnak ISTENE, Ábrabámnak ISTENE, Psáknak ISTENE, Jákobnak ISTENE.* Mit tégyen ez meg magyarázza ama' tsalhatatlan Sz. Irált Magyarázó Goel, Mat. XXII. 31. 32. *A' halottaknak pedig fel-támadások felől nem olvastatoké a' mit ISTEN monoit néktek illyen módon: Én vagyok az Ábrabámnak ISTENE, Psáknak ISTENE - - Az ISTEN pedig nem voltaknak, hanem élőknek ISTENek.* Mert az élők arra alkalmasok hogy az ISTEN-nek jó réteménnyével élhessenek mindenkoron.

Hogy azon test támad-fel az utolsó napon, a' melly testben éltenek az emberek ezen a' világon, a' maga valóságára nézve. Meg-tetzik

1. A' Jób vallás tételéből, a' ki hathatoson adja azt elő: az én *Goelem* a' por felé ál: mellyről az ISTEN Sententziája a' vólt, a' por földé léfen 1. Mos. III. 19. Ezt az testnek félszel hullott porotskáit, egybe gyűjti az ISTEN 's elő állítja. Minek utánna félszel rostiká-zik, el-fenyved, férgek, bogarak, kigyók, békák meg-eméztik, földé léfen, még-is ezen én *Testemből* (azt mondja Jób :) *meg-látom az ISTENt, ezek az én femeim látják-meg nem más femek.* Ezt bizonyítja

2. A' Fel támadásnak természete-is; mert a' mi a' földnek porába elefett 's bé-efett az halál által, az tá-mad-fel: a' mi el-nem-efett, az fel-nem támadhat. Ha pe-diglen (; a' mint keretik azt állatni :) nem meg-ujult,

hanem ugyan *új* test lézen a' Fel-támadásban, az o'z-
tan teremtés és nem Fel-támadás lézen; itt pedig fel-
támadásról, nem teremtsről szólunk.

3. De az ISTEN igazsága is azt kívánja, hogy a'
ki vétkezett az büntetődjék, a' ki fáradott hartzólt,
szenyedett az koronáztassék. Ha pedig más test lézen
a' Fel-támadásban; a' ki e' világon nem hartzólt, szeny-
vedett, az viseli a' ditsőség Koronáját; a' melly test
nem vétkezett az szenvedi a' pokol kinnyát. Ez pedig
épen ellenkezik azzal a' mit tanít az Apostol 2. Kor. V.
10. *Minnyágon meg-kell jelemniünk a' KRISTUSnak feke e' ott
bogy kiki el végye jutalmát annak a' mint a' testben tse'ke-
dett, ahoz képest a' mit tselekedett, vagy jót vagy gonózt.*

4. A' KRISTUS fel-támadásának példája is azt mu-
tatja, a' ki a' melly testben élt, jart, meg hólt, abban
támadott-fel, abban lézen ítélő Bíró, és abban él a'
ditsőségben örökkön örökké. Azért mondja vala a'
tanítványoknak fel-támadása után Luk. XXIV. 39 *Én
magam vagyok.* Az hivek-is azért a' melly testben élte-
nek, hóltanak, bizonyoson abban támadnak fel 's élnek
örökké a' ditsőségben.

5. Az Híveknek állapotok-is azt kívánja, kiknek
testek a' KRISTUSnak ritkos testévé lettenek, 's a' Sz.
Léleknek Templomivá még e' világon való életekben
1. Kor. III. 16. Nem lehet azért hogy azok mint már
a' KRISTUS tagjai a' ditsőségből jövendőben-is ki-ma-
radjanak.

Mit gondoltok hát ti Kerefryén Sadutzéusok, szabad
vallást, vagy inkább semmi vallást követő Atheusok,
ISTENT, Királyt, embereket meg-tsaló két-űzin em-
berek, Etzeboliusok! A' kik előtt a' Kegyetség, IS-
TENi tiztelet csak babona, külső váz, tzerémonia, a'
Fel

Fel-támadás, örök élet, Pokól, Menyország, KRISTUS által lett váltság, meg-igazulás tsak fabula, ISTEN ISTENi gondviseles, minden *Virtus, et premia virtutis, nuda sunt nomina*, tsak fő? Azt kérdem: Igaz-é az hogy ti most vagytok, éltek, volt Atyátok, nagy Atyátok, azoknak régi Eleik éltenek, ezt avagy amazt tselekedték? Ha az igaz fíntén úgy igaz az-is hogy amaz rongyós, előrtetek forgó nyomorúlt 'Sidók elnek, volt Atyok, nagy Atyok, régi Eleik, Élt Ábrahám, Noé, David, Jób, Mofes, élt, meg hólt, 's fel tamadott a' KRISTUS. Ha ez igaz, igaz lézen a' Sz. Irás, ISTEN beféde lézen az. Ha az igaz, igaz az is hogy vagyon KRISTUS által való váltság, lézen Fel-támadás, utolsó ítélet napja, örök élet, pokol, Mennyország. Ha ez igaz; az-is igaz hogy az ISTEN meg-fizet néktek a' *tselekedetetek kerint a' régi Sadutzéusokkal, Libertínusokkal, Atheusokkal együtt, és a' ti helyetek lézen nem az utopia, semmi, hanem a' vezedelmes pokol. Tehát ma ha az UR favát haljátok ne keményítsétek-meg a' ti fíveteket. Mert ha soha Sz. Irást em hallottatok volna, soha több halotti temetésen nem lettetek volna-is, mind az által ez az lengeteg halotti tanítás és ki magyarázott erős, hathatos Sz. Irásbéli hely, bizonyosság lézen ti ellenetek az ítéletnek nagy Napján a' ti menthetetlenségtekre. Ne sántikáljatok hát két lábra, hanem fíólgáljátok a' Jéhovát; míg az halál fele mint valami por-halmokat el-funa, addig térjétek-meg az ISTENhez. Nem hólnap, hanem ma, ma légyen az a' bődogságtok napja.*

Ti pedig KRISTUS JÉ'SUS Igazságához, az örökké élő Goel meg-váltásához ragaszkodó ISTEN félök, fordítsátok ezeket a' ti vigasztaltatástokra. Azt mondotta régen

régen *Tertulianus*. *Resurrectio mortuorum est fiducia Christianorum*. A' Fel-támadásról való tudomány, minden vizgatalásnak fundamentoma. Hát a' Goelben vetett bizodalom? A' világi élet háboruban hajókázoknak hiteknek erős vas-matskájok. Gondold-el,

1. Hány felé hamis vád, gyalázat, talál életedben? Az ördög ma is tsak olyan Szent, Kegyes, embereket keretö mint régen vólt. *Sátán* az ö neve, ellenséget tében az. *Diabolus* az ö neve, hamis vádolót, kálumnialót tézen az. Mikor méltatlanul bánik veled a' világ, az ördög, az gonof emberek, mit tudf mondaní, hanem appellálz az Meg-váltódra. *Él az én Goeiem*, a' ki az én szabaditatomra mindenkor kézen ál.

2 Hány felé nyavalya, erőtelenség, nyílván való félzség, vakság, fiketség, tsonkaság talál foktor véletlen varatlan, felette meg-zomorithatna az tegedet, de tudod hogy a' Feltámadásban ép test lézen az, mert el-vetterik az romlandó, rothadt erőtelen gyalázatos test, és fel-támaztatik az rothadatlan, ép hatalmas, ditsöséges test. A' mellynek meg-gondolásában tellyes örömed lehet.

Forditsuk ezeket a' mi jóra való fel-ferkentetésünkre, és a' jó tselekedeteknek gyakorlásokra. Régentén azt mondotta *Tzirillus*, hogy a' jövendő életre való Fel-támadásnak tudománya olyan gyökér, a' mellyből minden féle jó tselekedetek foktak ki-nevekedni. Ugy rendeljük azért mi-is a' mi életünket, mint a' kik tudjuk hogy az élet után-is meg maradunk, és a' jutalom o'fásnak napján, a' jutalom o'fásnak heljére elő állunk. Ez a' világ Pálya-futásnak helje, az Itélet napja a' fel-támadáskor a' jutalom o'fásnak ideje: a' jövendő élet az a' drága Paraditsom kies kert; mellyben örökké gyönyörködve élünk, a' KRISTUS elégtételének és a' mi
onnan

onnan folyó jó tselekedeteinknek drága gyümöltseivel.
Igy. lévén a' dolog

1. *Légyünk alázatosok.* Fel ne fuvalkodjunk sem a' természetnek, sem a' szerentsének, sem pedig a' kegyelemnek jóvaival. Mert az ember csak rakas föld, por-halom, mellyet könnyen el-fú a' halál fele. Te talám *Bölis* vagy, ékesen álló hogy mikoron állasz mintha Angyali nyelven állnál, azt kiáltják néked *Nem embernek fava ez.* Mellyre nézve sokat tulajdonítasz magadnak? Mi vagy? egy por-halom, halál fétek, a' kit hamar el-fuhat az halál fele. Talám te *fép* vagy, a' természet sok kintseit költötte reád; olyan hogy a' ki lát for a' vére reád, 's azzal kevélykedel. Mi vagy te? a' nyavalyáknak vendég-fogadó házok, mellybe ujjabb ujjabb nyavalyák állhatnak. Egy pokolvar, egy talyog, egy himlő *el-veheti minden szépségedet* *Közvetlenül* halál pedig mint egy por-halmot majd *el-veheti* fúhat tégedet. Talám te *hatalmas* vagy, hogy mikor másra tekintesz rettegnek tölled, mikor állasz mintha menykövet hullatnál szájadból, a' ki halja, haja fel-borzad meg-háborodik. Mi vagy te? Por-halom; meg-fáradandó fű, vezendő virág. A' földi Fejedelem-is mihelyen lelke kimégyen csak halál lugjában sapullott hammu. nintsen abban szabadító erő, el-vész minden gondolatja *Sólt.*
CXLVI. 3. 4.

2. *Légyünk a' Kegyeségnek követői.* ISTENi félelem, ISTENi félelem, drága jószág, Hivek örökségek. A' kegyesség mindenre hasznos, mellynek megjutalmaztatásának mind ez életben, 's mind a' következőben ígérete vagyon. Józanon, igazán, és fentül éljünk e' jelen való világban. Kérjük minden napon az ISTENT alázatos szível, hogy minket a' maga kegyelmében meg-

meg tartson arra a' napra.

3. *Légyünk tisztaságnak követői.* Tégyünk mint Jób, XXXI. 1. fővetséget a' mi fêmeinkel. Kerüljük a' fémnek kívánságit. Négy dolgok vagynak, mellyek ha förgalmatofan reá nem vigyázunk, a' fémén által behatnak a' szívre, 's léznek nagy vezedelmünkre. (1. a' Bujaság, a' melly fertelmes gyehenna, (2. Fösvénység, a' melly bálvány imadás, (3. Kevélység, a' melly ördög iskolaja, (4. Irigység, a' melly *portabilis infernus*, szívben hordozható pokol. Ezeket ki-kell rekezténünk fêmeinkből, mivel ezek közzül, csak egy-is kirekeztethet az ISTEN országából. Nints ott helye a' tisztatlannak, azok követik a' Bárányt, a' kik az ő ruháikat meg nem fertéztették.

4. *Légyünk békefészes tünök,* akármi kedvetlenségeinkben is. Miért békérelenkednénk mi a' kik tudjuk, hogy mindenkor él a' mi Goelünk, 's kézen vagyon a' mi megtartatásunkra. Tudjuk, hogy ha most elnyomattatik is a' mi igazságunk, nap-fényre jö annak idejében, nem hal-meg az igazság mi velünk. *Az Égben vagyon a' mi bizonyosságunk 's a' mi dolgunknak tudója* Jób. XVI. 19. Ki annak idejében ítéletet szolgáltat, 's minket bizonyofon meg-tart az örök boldogságra.

* * *

De talám már ideje fómorú Halotti de keresztényen Gyülekezet, hogy tzelomhoz közelítvén bezédemet forditsam amaz gyázos Koporsóra, és abba testére nézve bé-záratott, de lelkére nézve az Egekben örvendő, életében amaz áldott Goelben bizó 's annak igazságában ditsekedő, áldott emlékezetü nagy Abigailra, tisztos ESTERARA, a' Mélt Romai Sz. Birodalombéli Gróf Széki TELEKI LÁSZLO Úrnak, a' Királyi Felség, Hazáját Szerető

Ézerető, hafnos tanátsu, Tanáts Ur Hívének, Arany Koltos Komornyikjának, és Fő Pohárnokjának, Ézeremes Házas társára, Salamon Éava Ézerint, kárbunkulufoknál fokkal drágább *Eset Kailjára*, Ézerény gondos, Uri Háza, AÉzfonyára; mellette firánkozó kedves Gyermekeinek felette buzgó indúlatu, Édes Anyyokra, a' KRISTUSnak hűséges aláztatos Ézolgálójára; Énnékem-is fokzor segítségre kezeit nyujtó, nagy Tábitámra, kegyes Pátronámra, az Rádai RÁDAI ESTER, nagy Ur AÉzfonyra.

Mikoron régen az Éáz Éztendők Él-folyások alatt egyÉzer Élő forduló nagy Gyülésre hivaták a' Régiek az embereket, az a' végre ki-botsátott követek Ékképpen Éóllottanak: *Venite visuri, quae nunquam amplius estis visuri.* Jöjjetek-Él lássátok azokat, a' mellyeket Éoha többé nem láttok. Én-is Éide Élő állitatott *Precon* kiáltó Ézó, azt kiáltom néktek. *Jertek-Él* lássátok még egyÉzer, a' kit Éoha többé nem láttok, ama' gyors, Ézerény, Salamontól kerestetett, de Éitt meg-taláztatott AÉzfonyi állatot, amaz Éíztaságot Ézerető, Meg-váltó JÉ'SUSának Él-fogott Égasságával Éitsekedő, ISTEN Éélő nagy Ur AÉzfonyt a' Gróf RÁDAI ESTERt. KÉit Émostan Éz Éomorú halotti Théátrumra Élötökbe állítok. Vajha lehetnék Én Éollyan Apelles, Éollyan Timántes, hogy Éöter azzal az Éleven kedves Éínnel Éestherném-le, a' mellyben járt Éés Éélt. Vajha lehetnék az Éö Virtussainak, jó tselekedeteinek Éelegedendő Éés helyyes ki-hírdetője, Éelő ÉbeÉzellője, hogy azzal-is Ébizonyíthatnám Éhaládatosságonak avagy Étsak Évalami ÉréÉét.

Ne Égondoljátok Éhogy Éok Énélkül Éesett Évólna az, Éhogy az Émostani Tanításra, az Éö ÉTeste Éel-takarításának ÉalkalmatossáÉgával a' JóÉnak ÉIdvezítőjében Évaló ÉbizodalÉmát

és ditsekedését vettem fel. Vólt erre illendő és ele-
gedendő ok

α Mert életében mindennemű állapotjában, 's kivált kedvetlenségei között, hájában forgatta ezt az vigasztalást. *Tudom hogy él az én meg-váltom, a' ki mindenkor mellettem áll.* Mellyre nézve az ötet igazán szerető és betsüllő Uri Férje, ha maga nem hagyta volna-is, úgy kívánra hogy erről az ő nagy bizodalommal egybe kötött vallás-tételéről legyen a' tanítás. De

β Találunk is a' Jób és ő között sok hasonlatosá-
gokat, a' mellyekben épen meg-egyeztenek. Ennek fe-
lette ez a' vallás-tétel olyan, hogy ha éintén a' Jób írta is azt meg elsőben; de nem annyira különösön a' Jóbé, mint minden ISTEN félo Híveké, valakik a' KRIS-
TUS JÉ'SUS által akarnak idvezülni. Nézd-el azért

1. Jób nagy Uri ember vólt a' Napkeletieknel, gaz-
dag minden világi jókkal, fiakkal, leányokkal; de ki-
vált gazdag ISTENi félelemmel, kegyességgel, melly-
ről az ISTEN maga tézen bizonytságot. Nagy Uri rend-
ből való vólt a' mi tífzes ESTERÜNK-is, akár visgáld
Eredetére nézve; mellyet Atyai ágon vett a' szép hirrel
nével tündöklő régi Rádai Uri Familiából, Anyai Ágon
pediglen az hasonló nevezetes Kajali Familiából. Akar
állapotjára nézve, lévén a' Mélt. Romai Sz. Birodalom-
béli Széki TELEKI Grófi Uri Familiába az ént Házás-
ság által béplántáltatott. Nagy és Fő Ur Afzöny vólt
ez, gazdag minden világi jókkal, fiakkal leányokkal,
de kiváltképen ISTENi félelemmel és kegyességgel.

2. Jób látott sok keserüséget szenvedett igen terhes
nyavalyákat, kivált mikor ezt az vallást tette. Hány-
szor találtak ezt az Goelhez ragafzkodó Ur Afzönyt a'
koporsó hájáig el-vívó nyavalyák, kivált ifjú Ur Afzöny
korá-

korában, midőn fok izben el-foglalták az igen fullýos betegségek; Késérüségektől-is az ő élete üres nem vóit, a' mellyek bokrofsával találták ötet.

3. Meg-fomorittatott Jób tiz gyermekeiben, de ugyan tsak végre örömet látott mind fiaiban, mind leányiban. Ez-is ha nem tiz gyermekeiben-is, de tiznek felénél többen látott fomoruságot, a'kik a' halál által el-fedegetettek, de ugyan tsak egy Fiában és három Leányiban talált tellyes vigasztalást és örömet; mivel Házába bé-plántáltatott kedves Menyét-is leánya gyanánt tartotta 's úgy kerette mint a' maga külöttét.

4. Jóbnak életében és halálában ditsekedése vóit a' Messiásban, úgy hogy még koporsó kövére-is abban vetett bizodalmát írná-fel. Eletében és halálában ebben vóit minden öröme és ditsekedése ez áldott emlékeztü Ur Áfzonymak, hogy ő a' KRISTUSÉ, a' KRISTUS az övé. Azt mondja vala egy Áfzony befélgetvén a' KRISTUSsal: *Tu-on hogy el-jö a' Messías, az mindenekre megtanít minket.* Ez tudta és hitte hogy el-jött, 's ötet valóiába meg is ránitotta vóit a' Hitnek Ágazatira. Hitte a' Goel, a' Meg-váltónak igazságában való Meg-igazulást, azért magát meg-ragadván azt forgatta hájában a' Sz. Pál Apostolal. *Mindenekről le mondottam hogy a' KRISTUS-t meg-nyerjem és találtam ő benne; mivelbogy nisten nékem igazságom, melly a' Törvényből való vólna, hanem melly KRISTUSban való hit által vagyok, az ISTEN-től való igazságom hit által,* Fil. III. 9. Hitte a' Fel-támadást, még pedig azon testnek, mellyet ez életben a' nyavalyák ostromlottak fel-támadását: az Itélet napját, mellyen meg-itéli a' Goel e' világot; az örök Életet, mellyben meg-látja maga tulajdon örvendező femeivel az ISTEN-t. Hitte a' bün borsánatot, 's ISTEN-nel való bé-

késéget, 's a' Hitnek minden Ágazatait 's az egész Sz. Írást tudta úgy hogy a' ki ötet halgatta, vólt min tsudálkozzék.

5. Tudta Jób az Idvezitöröl való Tudományt, az ő Eleinek Ábrahámnak 's másoknak Kátékéifisekből, és a' Sz. Lélek tanításából. El-lehet mondani ez áldott és bölts Aízzonyról-is, hogy ezeket tudta az ő édes Atyjának és édes Anyjának tanításokból és Eleinek Kátékéifisekből, a' mellyben bé foglaltatik az Apostoli Sz. Tudomány. Tudta az ISTENnek élő és ható Sz. Befédéből, a' mellyet annyira magáévá tett vólt, hogy mint valami Tárházból, mindenkor tudott abból elő hozni az alkalmatofság fzerint böltsen. Tudta az ISTEN Sz. Lelke tanításából, mivel maga-is épen Sz. Lélek Temploma vala.

6. Jób tudván hogy fel-tamad az életre, bátron ment a' halálra. *Securus moritur, qui scit se morte renasci. Mors ea nec dicit, sed nova vita potest.* Könnyen mégyen az a' halálra, a' ki tudja hogy fel-tamad. Nem félt nem rettegett ez áldott Ur Aízzony az haláltól, sőt sokszor ohajtotta az ő böllog meg oízlattatását. Mindazáltal el-hízem hogy meg-vólt benne-is az az indulat, a' melly a' Sz. Pál Apostólban Fil. I. 23. 24. *Szorongattatom e' kettő között, kívárván el-költözni és lenni a' KRISTUSSal, mert az mindennél jobb. De a' Testben megmaradnom fűkség ti érettetek.* Kivánt vólna talám még kivált kedves édes hajadon Leányáért élni; más felől a' KRISTUSHoz költözni. A' hova el-is költözött világi Életének XLVIII dik, édes Férjével való lakásának XXXII dik eíztendejében.

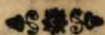
Ez azért az, a' kit elötökben állítottam, hogy még egyfzer láfsátok, a' kit többé itt nem láttok, amaz életé-

életében Férjét igazán szerető, Gyermeke it ISTENi félelemben, igaz Hitben, tudományban szorgalmason nevelő, Házát nagy fenytékben tartó, tiszta életű, ISTEN felő, másokat segítő, nagy elméjű, a' dolgot hamar által látó, igazán tartozkodás nélkül ki-mondó, ISTENnek buzgó szerelmével égő, Messiás igazságához ragaszkodó, abbéli bizodalomból hogy az ISTEN Éine látására 's örök boldogságra fel-támad, az halálra bárron menő, már tollünk el-költözött, áldott emlékezetű RÁDAI ESTER nagy Ur Afkzony.

Ez és ilyen Társadtól váltál hát el, ISTENednek és Királyodnak, ha valaki igaz Híve, fok változások között való Hazádnak jó Fia és Anyja, Apostoli Sz. vállalódnak e' nehéz időben egy jó oázis és álhatatos oltalma. Mélt. Romai Sz. Birodalombéli Gróf *Consiliarius* és *Camerarius* Ur, Sz. TELEKI LÁSZLO Ur. Tégedet mindentől féltő, épen a' lelkében hordozó jó Feleségedtől. A' bölts Salamon azt mondja Péld. XII. 3. *A' gyors Afkzoni állat Koronája az ő Férjének, de mint az ő temetiben való rothadás olyan a' melly meg-fégyeniti az ő Férjét.* Föben való kelés, ortzán való pokolvar, testen való tályog, fában való fű, ruhán való moly a' gonosz, ISTENTelen Feleség; meg-eméztí az az ő Férjének testét, lelkét, betsületit. De valójában ditsőség Koronája az jó Feleség, a' melly örömben, vigasztalások között tartja az ő Férjét, 's füntelen azt élekti vidámitja. Valójában nagy ékecséged, tisztécséged, és ditsőcséged Koronája vólt néked, ez az te ezüstnél, aranynál, drága köveknél drágább *Eset Kailod*; nagy bölts Abigailod, RÁDAI ESTERed; de már ez az ékecséged el-vétetett az halál által. Péld. XVIII. 22. *Megnyeri a' jot a' ki talál Feleséget és vett jó akaratot az Uról.*

Igazán drága jó akaratját közlötte vólt az Úr te veled, mikor olly kegyes, serény bölts abtonty adott vólt melléd, mind az Ház tartásra, 's mind a' gyermekek nevelésére, 's mind e' világi jóknak megterzésére. Igazán is kereskedő Hajó vólt ez melletted, a' ki mezőn-
 nen is el-tudta hozni a' szükséges jókat. Ha idő vólna reá valamit ir. b. Salamon *Péld. XXXI.* Rézben a' serény és jó ázfonyi állatról, mind meg-lehetné ebben azokat mutogatni. Tudta meg-keresni e' világi jókat, tudta meg-is tartani a' mit ISTEN áldásából adott, tudott abból jól élni 's bölts sáfár lenni. El-nem veztegette némelly ázfonyok fokások szerint, a' kik a' mi nintsen azt-is el-tudják költeni Maradékoknak károkkal; de a' hová kellett ki-ment oda az ő kezéből. Ebben magam vagyok élő bizonyság; mert köz jóra el-fánt ügyekezete-met nem égyzer, kétfzer emelte-ki a' zegény-ségnek és tehetetlenségnek sárjából. *Frugalitas commune praesidium.* Az takarékoság és okos sáfarkodás jó fundus a' gazdagulásra. Meg-is áldott az ISTEN Tégedet mindennel a' te kedves ESTEREDdel, úgy hogy akár-melly felé néztél áldást láttál Hajlékidnak minden fegeleteiben, a' mint Ábrahámról mondja vala az ISTEN. 1. Mos. XII. 2 *Meg áldalak tégedet és felmagasztalom a' te Nevedet és immár légy áldás.*

Már a' te ISTEN felő Társod, Éived femed gyönyörüsége, kedves tífzes ESTERED el-alutt; az ő romlandó testének porát a' Goelre bizta. Arra bizta a' te életedet-is míg ISTENnek tetzik világi bújdosásod. Ez az áldott Goel tégyen tégedet ISTENED, Királyod, Hazád főlgálatjára, Apostoli Sz. vallásod oltalmazására alkalmatosja ez háládatlan világban, foka kívánnják ezt velem együtt. Ugy-is vagyon, hogy bé-tölti a'
 Goel

Goel te benned a' maga ígérteét Jan. XII. 26. *A' ki nekem szolgál engem kövessen, és a' hol én lejédek ott léken az én szolgálóm-is, és a' ki nekem szolgál meg-tíztelt azt az Atya.* Bizony meg-tíztelt az ISTEN tégedet eddig-is minde- nek előtt való nagy kedvességgel, sokak felett való szép hírrel nével; meg-tíztel ezután-is, mind az Földön, mind az Egekben. Mostan pedig minthogy senki nyelve édes ESTEREDnek hozzád való indulatját ki-nem be- félteti, sem a' tiédet ő hozzá; el-hízem hogy sérel- medet is senki elő nem adhatja; azért az Idvezítő nyúj- tson tenéked hathatos vigasztalást, és Sz. Lelke kegyel- mével enyhítse meg a' te fájdalmadat, 's több romlás- tól oltalmazza Uri Házadat.

Kedves Édes Fia Mélt. Romai Sz Birodalombéli Gróf Ur, Széki TELEKI JO'SEF Ur, a' Tsászári és Aposto- li Királyi Felsőnek egyik Aranykoltos Komornyikja, ISTEN Házának féltő kintse! Nem találok elegendő hathatos szót, mellyel le-írjam Édes Anyádnak hoz- zád való indulatját és szeretetét, és vízont a' te édes Anyádhoz való szeretetedet és indulatodat. Sok esen- dők alatt annak mind szemlélője 's mind tsudálója voltam. Miképen kívánt szorgalmason nevelni minden bajtól oltalmazni, az ISTENi félelemre szoktatni, a' jó tudományokra tanítani 's tanítatni, idegen Országokra-is, hogy ISTENed, Királyod, Hazád, Vallásod szolgálatjá- ra alkalmasabb lehetnél, csak nem lelke meg-hasadá- sával el-botsátani. Melly igen örvendett, mikor látta hogy ISTEN meg-áldotta igyekezetedet, 's bújdosáso- dat, az Európai leg tudosabb embereknek esméretségék- be 's barátságokba bé férkeztél, 's a' tudományoknak és -betsületnek felsőbb póltzára el jutottál, a' melly nem csak magadnak, hanem Nemzedetnek és Familiád nak-is

nak-is fokáig tartó nagy tisztességére főlglál. Örvendett mikor látta hogy ISTEN meg áldotta Házaságotat kedves JOHANNÁDDal, *Gratiósáddal*, 's annak-is JOHANNÁJÁval. Már el-ment a' Goelhez, néked hagyta az ISTENi főlglálatban a' Kegyeiséget, a' Király és Hazád főlglálatjában az hűséget, Vallásodban a' buzgóságot, furd ki a' femeket, mint nem régen világra botsátott könyveddel, úgy ez után a' te tselekedeteddel az szabad vallásuaknak a' mi időnkbeli Sadutzéufoknak. Mutasd-meg a' te példáddal, hogy meg-illeti az Uri embert-is a' kegyeiség, 's nem fégyen az ISTENi félelem. Amaz örökké élő Goel pedig nyújtson te néked vigasztalást, végyen a' maga örökké való karjaira, kedves *Gratiósáddal* Roth és TELEKI JOHANNÁDDal.

Méltóságos Gróf Ifjú Ur Afzöny TELEKI ESTER a' Mélt. Gróf Torotzkó Sz. Györgyi TOROTZKAI SIGMOND Urnak, Felséges Afzönyünk Kameráriusának szerelmes Házas Társá, bölts Abigailja! A' minémü keferüségére vólt édes Ur Afzöny Anyádnak a' te betegséged és távól lételed; el-hízem fíntén olyan gyötrelmedre néked-is, hogy betegségében és el-takarításában mellette jelen lenned nem lehetett. Keresed édes Atyád Házában mikor ISTEN vízfá hoz édes Afzöny Anyádat, de el-költözött a' Mennyei Atyának Házába az ő Meg-váltójához. Az ISTEN mutassa-meg te benned maga kegyelmességét, mind édes Atyádat 's Atyádfiat vigasztalja-meg 's édes Férjed Házát építse-meg, meg-áldván kegyelmefen.

Mélt. Romai Sz. birodalombéli Gróf Kis Afzöny TELEKI KLÁRA, édes Átyád Házában és Mélt. Familiádban kedvesen illatozó ékes Virág-fál. Már fíntén felnevelt tégedet édes Anyai karján, édes Anyai öleben, édes

édes Álfzony Anyád. Sok kedvetlen napokat, nyughatatlan étfakákat töltöt eleinten miattad; de azok fordultak vidám napokra 's étfakákra, midön napjaidnak faporadásival 's testednek nevededével az ISTEN tégedet jó egészséggel megáldott. Már el-hagyott tégedet a' te édes Anyád, árván maradtál anya nélkül. Nints már anyai szem a' ki téged igazgafson, nints anyai kéz a' melly élézfegsen. De adott az ISTEN néked olyan Atyát, hogy a' mig az éf, addig árva nem lehetf. Nintsen egyébre' zükséged, hanem ISTENi félelemre, kegyefségre, engedelmeffségre, a' te Földi és Mennyei Atyád mindeneket kifölgáltatnak te néked. Az Árváknak atyok légyen a' te életednek vezére, komoru fívednek mostan hathatos vigasztalója.

Mélt. Rádai RÁDAI GEDEON Ur, ez már áldott Goeléhez el-költözött boldog emlékezetü Ur Álfzonymnak, egyetlen egy testvér Atyafiá, kedves Batja ISTEN és emberek előtt kedves bölts Férfiu! Valóságos Atyafiúi fzeretet volt ti közöttetek, nem-is lehetett pedig az külömben; mert két ISTEN-felő atyafiú nem lehet hogy egymást ne fzeresse. De már a' kit te fzerettél mint véredet nintsen e' világon, el-ment az ő Megváltójához. Hallottam néha magától, hogy már fok időkröl-fogva egy Ágon jött alá 's maradott-meg virágzó Uri RÁDAI Familiád; kívánta-is azt felette, hogy ISTEN Familiádat tartsa fen, Fiu ágon való Maradokodat soha el-ne fogyassa, kedves ifjú RÁDAI GEDEONodat éltesse 's abban az egyben mintha tizen vólnának vidámitson-meg, fíved gyönyörüségével kedves SZ. PÉTERI KATÁDdal egyetemben. Ő el-ment ugyan a' Megváltóhoz, de itt hagyta maga képében kedves Gyermekeit, a' kiket mint ISTENnek kegyelmébe.

úgy a' te Atyafiúi Szeretetedbe-is ajánlott.

Mélt. Gróf ROTH JOHANNA ifju Ur Afzony, a' Mélt. R. Sz. Birodalombéli ifju Gróf Széki TELEKI JO'SEF Urnak Szerelmes Házastárfa, ez Urban boldogult Afzonymnak édes Fia után való kedves Menye, Leánya: a' kiben felette gyönyörködött, látván hogy megtalálta azt a' kit kerest, édes Gyermekeit igazán szerető és bethűlő Menyét. Nem lett volna kárroddal ha tovább-is szemlélhetted volna az ő Életének és bölts gazda-afzonykodásának rendét. De mivelhogy ő immár elment Idvezítő JÉ'SUSÁhoz tegedet a' maga képében hagyott a' te Férjednek Házában, hogy az ISTEN olyanná tégyen mint Rachelt és Leát és építse-fel benned édes Férjednek Házát és Uri Familiáját *Rut. IV. 11.* Mostani Szomorúságot pedig hétféres örömmel váltsa-fel.

Mélt. Gróf Torotzkó Sz. Györgyi TOROTZKAI 'SIGMOND Ur, kedves édes Esterája után való Fia, Veje. Amaz Goel Angyalnak óltalma alá ajál tégedet a' te bölts Abigailoddal egyetemben, ott keres te-is magadnak óltalmat. És áldja-meg a' te Házadat, Familiádat 's vigasztaljon-meg kegyelmesen.

Méltóságos Uri Vérei, és Szerelmes édes Férjének Familiájára tartozó Méltóságos Urak, Ur Afzonyok, 's mások a' kik életében velle együtt társalkodtatok! Szokták mondani: Halat fálka nélkül nem lehet találni, de embert sem hiba nélkül. Ha azért mi hiba volt benne, azt gondoljátok-meg (1. Hogy elfedezte azt immár a' KRISTUS JÉ'SUS érdeme 's ti-is tartoztok el-fedezni: (2. Hogy talám sokkal több fogatkozás vagon ti bennetek, és erőtelenség a' mellyel

mellyel küzködtök. (3. Hogy sok szép drága Virtu-
fok voltanak benne, a' mellyeket meg-kell esmérni
és vallani még az irigységnék-is rolla. Ezeket ti
ne halgassátok-el, hanem hirdesétek, ditsérjétek, és
az Idvezítőhöz való ragaszkodásban kövessétek, hogy
ti-is annak idejében a' Goelhez el-mehefsetek. Az ő
emlékezete pedig mindenkor áldott légyen közöttetek.

Mindenfelől ide gyülekezett halotti kerefityén
Gyülekezet! Látjátok azt nyilván: *Totam vitam
miseret dolor et gaudium.* A' világi élet örömmel és
fájdalommal vagyon meg elegyítve; ha most öröm
majd ürm, ha ma gyönyörűség holnap keserű-
ség; ha ma vigasság holnap következik az zom-
ruság. Vóltatok ti Gernyezegen örvendező állapot-
ban-is; de most zomoruságra hívott ide az ISTEN,
hogy amaz nagy bölts Abigailnak, Izraelbéli nagy
Deborának, amaz nagy tisztességű Esterának el-
bomlott testi sátorát a' porba takarjátok. Szok-
ták mondani: *Tesauri sepulti nullus est fructus.*
A' földbe el-rejtett kintsben nintsen haszon. De
vagyon ebben, mert a' föld mint anya az ő po-
rát megtartja és az utolsó napon elő adja. Te-
gyétek-el hát az ő porát a' földbe, de a' míg
titeket-is mint valami *Por-balmokat* az halál fele
el-fú, cartsátok elmétekben ez áldott emlékeze-
tü Afzonnynak serény elméjét, ékesen állását,
böltsefését, nagy gazda-afzonnyságát, az ISTEN
bezdében, Hit Ágazataiban való nagy tudomán-
nyát, Mefsiás UR JÉ'SUS KRISTUSHoz való ra-
gaszkodását 's egyéb drága Virtusait 's azokat kö-
Y 3 vefsé.

vefésék , hogy mikoron el-jö oztán a' ti élete-
 teknek határa , örömmel mehesetek amaz örök-
 ké élő Goelhez , az örök életnek birására Ámen.

ITT

ITT NYUGS

Gróff RÁDAI ESTHER Attya, Bölts 's Nagy Ur PÁR
Vólt; KAJALI KLÁRA Anyja, de az Halál
E' Kegyes Hü 's nagy Párt régen sírben tette
Lofontzon, A' kiktől eredetét vette.
Ezer hét-éáz tizenhatod Eftendőben
Szent György áldott napon, félelmes időben.
Szüléi éltekben Férjhez menést ére,
Gróff TELEKI LÁSZLO hogy magának kére:
János napján hét éáz harmintzkettő hogy járt,
Köté ISTEN öfve, e' Kegyes 's ritka Párt.
Edgyütt ISTENefen Harmintz-egy eftendöt,
'S Nyóltz Hólnapot, éltek, szép Angyali időt
Vólt kintse 's Mindene, egy a' máfikának ;
TartottaEz, fényes, Azt Koronájának.
Hü, Gondos, Nagy, Serény, a' Gazd-Azfz onysága ;

Lugens Maritus Conjugi Optim

ITT NYUGSZIK AZ URBAN:

Gróff RÁDAI ESTHER Attya, Bölts 's Nagy Ur PÁL
Vólt; KAJALI KLÁRA Anyja, de az Halál
E' Kegyes Hü 's nagy Párt régen sirben tette
Lofontzon, A' kiktől eredetét vette.
Ezer hét-fáz tizenhatod Ektendőben
Szent György áldott napon, félelmes időben.
Szüléi éltekben Férjhez menést ére,
Gróff TELEKI LÁSZLO hogy magának kére:
János napján hét fáz harminzkettő hogy járt,
Köté ISTEN özve, e' Kegyes 's ritka Párt.
Edgyütt ISTENesen Harmintz-egy ektendőt,
'S Nyóltz Hólnapot, éltek, szép Angyali időt!
Vólt kintse 's Mindene, egy a' máfikának;
Tartotta Ez, fényes, Azt Koronájának.
Hü, Gondos, Nagy, Serény, a' Gazd-Ázfzonysága;

Fel-emelte gyenge Házát a' Jósága.
Reformata Hitben Kegyes, ISTEN-felő
Vólt, betsült Párjával nagy hűséggel élő.
Aldotta vólt ISTEN Tiz szép Gyermekkel,
Kegyes szívü, elmés, testekben épekkel;
Pál, Dániel, Lófló, Gedeon, ki-múla,
Béniámin Jaj! *'Sigmond, Kristina Szorúla*
Előtte a' Sirben, Melly keferüése
Miat lett Éltének tálám hamar vége.
Él még az Ur Neve' magasztalására
Páros József, Eszter, 's Nevedékeny Klára.
Hét-fáz hatvan-négynek első órájakor,
JÉ'SUSSához mene, 's hűz minutájakor.
ISTEN' önnön Háza', Mindenek javára
Élt, mondgy úton-járó Áldást a' Porára.

Lugens Maritus Conjugi Optime merenti, Domusque Suae Fundatrici Posuit.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Szekelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Szekelyudvarhely